II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2020/1472,

20. märts 2020,

riigiabi SA.39078 (2019/C) (ex 2014/N) kohta, mida Taani andis ettevõtjale Femern A/S

(teatavaks tehtud numbri C(2020) 1683 all)

(Ainult ingliskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid osutatud sätte kohaselt üles esitama märkusi [1] ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) 13. juulil 2009 kiitis komisjon heaks abi Fehmarni väina püsiühenduse projekti kavandamisetapi rahastamiseks (edaspidi „kavandamisotsus“) [2].

(2) Pärast teatamiseelset etappi teatasid Taani ametiasutused komisjonile 22. detsembri 2014. aasta kirjaga aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt Fehmarni väina püsiühenduse projekti rahastamismudelist.

(3) Komisjon sai 5. juunil 2014, 5. septembril 2014, 26. novembril 2014, 19. jaanuaril 2015 ja 22. aprillil 2015 viis kaebust, [3] milles väideti, et Taani oli andnud ettevõtjatele Femern A/S ja A/S Femern Landanlæg ebaseaduslikku ja siseturuga kokkusobimatut riigiabi Fehmarni väina püsiühenduse projektiga seotud kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks [4].

(4) 23. juulil 2015 otsustas komisjon mitte esitada vastuväiteid seoses meetmetega, mille Taani võttis ettevõtjate A/S Femern Landanlæg ja Femern A/S suhtes (edaspidi „ehitusotsus“) [5]. Selle otsuse resolutsioon on jaotatud kaheks. Esimeses osas järeldas komisjon, et ettevõtja A/S Femern Landanlæg kasuks võetud meetmed Taani sisemaa maantee- ja raudteeühenduste kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks ei kujuta endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Teises osas järeldas komisjon, et isegi kui ettevõtja Femern A/S kasuks võetud meetmed püsiühenduse kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks kujutaksid endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, oleksid need vastavalt aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktile b siseturuga kokkusobivad. 16. septembril 2015 edastas komisjon ehitusotsuse kaebuse esitajatele.

[1] Riigiabi – Taani — Riigiabi SA.39078 (2019/C) (ex 2014/N) – Fehmarni väina püsiühenduse projekt — Kutse märkuste esitamiseks vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikele 2 (EMPs kohaldatav tekst) (ELT C 226, 5.7.2019, lk 5).

[2] Komisjoni 13. juuli 2009. aasta otsus, riigiabi N 157/2009 – Taani – Fehmarni väina püsiühenduse projekti rahastamine (ELT C 202, 27.8.2009, lk 1).

[3] Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH (edaspidi „Scandlines“), 3i Investment Plc, TT Line, Stena Line Scandinavia AB (edaspidi „Stena Line“) ja Trelleborgs Hamn AB.

[4] Need kaebused registreeriti komisjoni talitustes numbrite SA.38915 ja SA.41640 all.

[5] Komisjoni 23. juuli 2015. aasta otsus, mis käsitleb riigiabi SA.39078 (2014/N) – Taani – Fehmarni väina püsiühenduse projekti rahastamine (ELT C 325, 2.10.2015, lk 1).

(5) Pärast seda, kui kaks kaebuse esitajat ([6]) esitasid tühistamishagid, tühistas Üldkohus oma 13. detsembri 2018. aasta otsustega ([7]) ehitusotsuse selles osas, milles komisjon otsustas mitte esitada vastuväiteid seoses meetmetega, mille Taani võttis ettevõtja Femern A/S suhtes püsiühenduse (rannikust rannikuni ühenduse taristu) kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks.

(6) Ülejäänud osas jättis Üldkohus hagi rahuldamata. Eelkõige lükkas kohus tagasi hagejate väited, mis olid seotud komisjoni järeldusega, et ettevõtja A/S Femern Landanlæg kasuks võetud meetmed Taani sisemaa maantee- ja raudteeühenduste kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks ei kujuta endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(7) Nimetatud kaks kaebuse esitajat on 13. detsembri 2018. aasta otsused edasi kaevanud ([8]).

(8) 24. jaanuaril ja 22. mail 2019 kohtusid komisjoni talitused Taani ametiasutustega. Komisjoni talitustel olid Taani ametiasutustega 12. aprillil ja 20. juunil 2019 telefonikonverentsid. Komisjoni talitused saatsid 26. märtsil ning 18. ja 24. aprillil 2019 täiendavad teabenõuded. Taani ametiasutused esitasid lisateavet 18. jaanuaril, 4. veebruaril, 25. veebruaril, 28. märtsil, 5. aprillil, 7. mail, 8. mail, 16. mail, 20. mail, 28. mail ja 10. juunil 2019.

(9) 18. ja 25. märtsil 2019 olid komisjoni talitustel kohtumised ettevõtjaga Stena Line Scandinavia AB (edaspidi „Stena Line“) ning ettevõtjatega Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH (edaspidi „Scandlines“). 4. aprillil ja 13. mail 2019 olid komisjoni talitustel kohtumised ühendusega Naturschutzbund Deutschland e.V. (edaspidi „NABU“) ja Rootsi laevaomanike ühendusega (Föreningen för Svensk Sjöfart, edaspidi „FSS“). Komisjon sai huvitatud isikutelt lisateavet 29. jaanuaril, 14. veebruaril, 18. veebruaril, 26. märtsil, 15. aprillil, 16. aprillil, 24. aprillil, 24. mail, 29. mail, 6. juunil ja 7. juunil 2019. Komisjon sai ettevõtjalt Scandlines 29. jaanuaril 2019 kirja, millele ta vastas 8. veebruaril 2019. Komisjon sai ettevõtjalt Scandlines 20. veebruaril 2019 veel ühe kirja, millele ta vastas 13. märtsil 2019. Komisjon sai ettevõtjalt Stena Line 7. veebruaril 2019 kirja, millele ta vastas 28. veebruaril 2019. Komisjon sai NABU-lt 18. veebruaril 2019 kirja, millele vastas 18. märtsil 2019. Komisjon sai FSSilt 19. veebruaril 2019 kirja, millele vastas 8. märtsil 2019. Komisjon sai Saksamaa laevaomanike ühingult (Verband Deutscher Reeder, edaspidi „VDR“) 12. märtsil 2019 kirja, millele vastas 21. märtsil 2019. Komisjon sai ettevõtjalt Grimaldi Group 28. märtsil 2019 kirja, millele vastas 16. aprillil 2019. Komisjon sai Trelleborgi sadamalt 8. aprillil 2019 kirja, millele vastas 9. aprillil 2019. Komisjon sai Trelleborgi sadamalt 15. aprillil 2019 kirja, millele vastas 2. mail 2019. Komisjon sai 15. aprillil 2019 ühenduselt Aktionsbündnis gegen eine feste Fehmarnbeltquerung e.V. kirja, millele vastas 2. mail 2019.

(10) 14. juuni 2019. aasta kirjaga teatas komisjon Taani ametiasutustele oma otsusest algatada aluslepingu artikli 108 lõike 2 kohane menetlus seoses püsiühenduse riikliku rahastamisega (edaspidi „algatamisotsus“).

(11) 5. juulil 2019 avaldati algatamisotsus *Euroopa Liidu Teatajas* ([9]). Algatamisotsuses kutsus komisjon huvitatud isikuid üles esitama ühe kuu jooksul oma märkused.

(12) 12. juulil 2019 edastasid komisjoni talitused ettevõtjalt Scandlines 7. juunil 2019 saadud märkused Taani ametiasutustele. 23. juulil 2019 edastasid komisjoni talitused ettevõtjalt Scandlines 28. jaanuaril 2019 ja 29. mail 2019 saadud muud märkused ja tähelepanekud Taani ametiasutustele.

(13) Scandlines palus järjestikku esitatud taotlustes pikendada algatamisotsust käsitlevate märkuste esitamise tähtaega augusti lõpuni / septembri alguseni. 22. juulil 2019 nõustusid komisjoni talitused pikendama tähtaega kümne tööpäeva võrra 20. augustini 2019 ning andsid seejärel selle ajapikenduse ka teistele huvitatud isikutele.

(14) 17. augustil 2019 esitas Scandlines hagi selle otsuse tühistamiseks, millega pikendati märkuste esitamise tähtaega 20. augustini 2019, mitte kuu lõpuni, nagu Scandlines oli palunud. Samal päeval esitatud eraldi hagis taotles Scandlines, et Üldkohtu president nõuaks komisjonilt ajutise meetmena ametliku uurimise peatamist ja/või keelaks komisjonil võtta vastu lõpliku otsuse või kohaldaks muus vormis asjakohaseid ajutisi meetmeid.

([6]) Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH (edaspidi „Scandlines“) ning Stena Line Scandinavia AB (edaspidi „Stena Line“).

([7]) Kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2018, Stena Line Scandinavia AB jt *vs.* komisjon, T-631/15, ECLI:EU:T:2018:944, ning kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2018, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, T-630/15, ECLI:EU:T:2018:942.

([8]) Kohtuasi C-174/19 P, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, ning kohtuasi C-175/19 P, Stena Line Scandinavia *vs.* komisjon. Mõlemad kohtuasjad on pooleli.

([9]) Vt joonealune märkus nr 1.

(15) Üldkohtu president lükkas 13. septembri 2019. aasta kohtumäärusega ajutiste meetmete taotluse tagasi ([10]). Seejärel loobus Scandlines asjaomasest tühistamishagist ([11]).

(16) 11 huvitatud isikut esitasid oma märkused. Ta ECLI:ani parvlaevaühing esitas märkused 16. augustil 2019. Euroopa Ühenduse Reederite Ühing (European Community Shipowners' Associations, edaspidi „ECSA") esitas märkused 19. augustil 2019. FSS esitas märkused 20. augustil 2019. Scandlines, Aktionsbündnis gegen eine feste Fehmarnbeltquerung e.V., NABU, Rederi Aktiebolaget Nordö-Link, Stena Line, Trelleborg Hamn AB, Rostock Port GmbH ja VDR esitasid märkused 21. augustil 2019. Huvitatud isikud tegutsevad laevandussektoris (parvlaevaettevõtjad, sadamad ja ühingud) või mittetulundusühendustes, kellel on väidetav huvi rannikust rannikuni püsiühenduse taristu vastu. 3. septembri 2019. aasta kirjaga edastasid komisjoni talitused 11 huvitatud isiku märkuste mittekonfidentsiaalse versiooni Taani ametiasutustele, kellele anti võimalus vastata. Taani ametiasutused esitasid oma tähelepanekud nende märkuste kohta 4. oktoobril 2019, täiendades oma märkusi, mille nad olid esitanud algatamisotsuse kohta 26. augustil 2019.

(17) 27. juunil, 2., 5. ja 9. juulil, 3. oktoobril, 4., 12., 15., 19., 22. ja 25. novembril 2019 ning seejärel 7. ja 14. jaanuaril ja 6. veebruaril 2020 olid komisjoni talitustel Taani ametiasutustega telefonikonverentsid. 18. detsembril 2019 kohtusid komisjoni talitused Taani ametiasutustega Brüsselis. Komisjoni talitused esitasid täiendavad teabenõuded 8., 12. ja 17. juulil, 3. ja 12. septembril, 4., 17., 18. ja 24. oktoobril, 5., 13., 25. ja 27. novembril 2019 ning seejärel 7. ja 9. jaanuaril ning 3., 4., 14., 18., 19. ja 28. veebruaril 2020. 2019. aastal esitasid Taani ametiasutused lisateavet 27. juunil, 1., 4., 5., 10., 12. ja 15. juulil, 21. ja 27. augustil, 13. ja 26. septembril, 1., 9., 11., 23., 27. ja 29. oktoobril, 6., 7., 11., 14., 18., 22. ja 25. novembril ning 10. ja 20. detsembril. 2020. aastal esitasid Taani ametiasutused lisateavet 3., 7., 13., 15. ja 21. jaanuaril, 4., 6., 11., 12., 14., 20. ja 21. veebruaril ning 3. märtsil 2020. Oma 5. märtsi 2020. aasta teatisega ajakohastasid Taani ametiasutused esialgset teatist.

(18) Peale selle sai komisjon ettevõtjatelt Scandlines ja Stena Line lisamärkusi, mida komisjon ei ole kohustatud kohtuasjas Mytilinaios Anonymos Etairia – Omilos Epicheiriseon tehtud otsusest ([12]) lähtuvalt arvesse võtma, sest nende märkuste esitamisega hilineti. Komisjon sai need lisamärkused ettevõtjalt Scandlines 26. oktoobril 2019 ja uuesti 20. veebruaril 2020 ning edastas need 4. novembril 2019 ja 28. veebruaril 2020 Taani ametiasutustele. Taani ametiasutused esitasid oma tähelepanekud nende märkuste kohta 6. novembril 2019 ja 3. märtsil 2020. Ettevõtjal Scandlines oli komisjoni talitustega 25. veebruaril 2020 telefonikonverents ja ta esitas 5. märtsil 2020 lisateavet. Komisjon sai ettevõtjalt Stena Line 13. detsembril 2019 lisamärkused, mis edastati Taani ametiasutustele 23. detsembril 2019. Taani ametiasutused esitasid oma tähelepanekud nende märkuste kohta 8. jaanuaril 2020.

(19) Komisjon sai Taani ametiasutustelt 9. septembril 2019 kirja, millele ta vastas 30. septembril 2019.

(20) 4. märtsi 2020. aasta kirjaga nõustusid Taani ametiasutused, et käesolev otsus võetakse vastu ja tehakse teatavaks inglise keeles.

Käesoleva otsuse kohaldamisala täpsustus

(21) 2. augustil 2016 saatis Scandlines komisjonile ametliku kirja, paludes tal astuda samme seoses teatavate ettevõtja Femern A/S toetuseks võetud väidetavate abimeetmetega, mida komisjon ei olnud tema arvates oma ehitusotsuses käsitlenud, kuigi neile meetmetele oli ettevõtja Scandlines kaebuses osutatud.

(22) Komisjoni talitused vastasid sellele kirjale 30. septembri 2016. aasta kirjaga. Komisjon märkis, et ehitusotsuses käsitleti kaht väidetavat abimeedet, nimelt mitteärilistel alustel võetavaid raudteetasusid ja riigivara tasuta kasutamist projekti ehitusetapis. Seoses muude väidetavate abimeetmetega leidis komisjon vastavalt nõukogu määruse (EL) 2015/1589 (edaspidi „menetlusmäärus") artikli 24 lõikele 2, ([13]) et ettevõtja Scandlines esitatud faktilised ja õiguslikud asjaolud ei võimaldanud *prima facie* uurimise alusel piisavalt tõendada ebaseadusliku abi olemasolu. Seega kutsus komisjon ettevõtjat Scandlines üles esitama kuu aja jooksul oma võimalikud märkused. Komisjon sai need märkused kätte 30. oktoobril 2016.

([10]) Üldkohtu presidendi määrus, 13. september 2019, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, T-566/19 R, ECLI:EU:T:2019:605.

([11]) Kohtumäärus, 27. november 2019, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, T-566/19, ECLI:EU:T:2019:839.

([12]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. detsember 2019, Mytilinaios Anonymos Etairia – Omilos Epicheiriseon *vs.* komisjon, C-332/18 P, ECLI:EU:C:2019:1065, punktid 126–127.

([13]) Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

(23) 12. detsembril 2016 esitas Scandlines hagi 30. septembri 2016. aasta kirja tühistamiseks ([14]). Samal päeval esitas Scandlines ühtlasi komisjoni vastu hagi seoses tema kaebuse menetlemata jätmisega ([15]).

(24) 30. juulil 2018 saatis Scandlines teise ametliku kirja, ([16]) paludes komisjonil pärast tema 30. septembri 2016. aasta märkusi esitada seisukoht väidetavate muude abimeetmete kohta. 28. septembril 2018 võttis komisjon vastu otsuse (edaspidi „2018. aasta otsus"), ([17]) milles ta kinnitas, et ettevõtjale A/S Femern Landanlæg antud riigigarantiid ning ettevõtjatele Femern A/S ja A/S Femern Landanlæg antud riigilaenud ning ka väidetav ebaseaduslik abi, mille summa ületas kavandamisotsuses ettenähtut ja mida anti maksusoodustuste kujul, ei kujuta endast riigiabi. Samas otsuses järeldas komisjon, et väidetav ebaseaduslik abi, mida anti ettevõtjale Femern A/S kapitalisüstina, on aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti b kohaselt siseturuga kokkusobiv ulatuses, milles see kujutab endast riigiabi, mis ei ole hõlmatud kavandamisotsusega. 4. jaanuaril 2019 esitas Scandlines hagi selle otsuse tühistamiseks ([18]).

(25) 13. detsembri 2018. aasta määrustega tunnistas Üldkohus nii komisjoni 30. septembri 2016. aasta kirja tühistamise hagi kui ka tegevusetushagi vastuvõetamatuks ([19]). Scandlines kaebas edasi määruse, millega tema tühistamishagi rahuldamata jäeti ([20]).

(26) Algatamisotsuses võttis komisjon 2018. aasta otsuse tagasi osas, mis on seotud ettevõtja Femern A/S kasuks võetud meetmetega püsiühenduse kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks. Seega hinnatakse neid meetmeid käesolevas otsuses.

(27) Nagu märgitud algatamisotsuses, hõlmab see menetlus ühtlasi kõiki meetmeid, mis on asjakohased püsiühenduse projekti kavandamisetapi seisukohast.

(28) Otsus ei puuduta ettevõtja A/S Femern Landanlæg kasuks võetud meetmeid, mis on seotud sisemaaühenduste rahastamisega, nagu selgitatud ka algatamisotsuses. Samuti ei puuduta see peale punktis 2.4 mainitute muid võimalikke meetmeid, mille Taani on võtnud või väidetavalt võtnud ettevõtjate Femern A/S, A/S Femern Landanlæg, Sund & Bælt Holding A/S või mistahes muu sidusettevõtja kasuks.

(29) 6. novembril 2017 esitas Scandlines veel ühe kaebuse väidetavate ebaseaduslike ja kokkusobimatute abimeetmete kohta, mida kasutati ettevõtja Femern A/S sellise tegevuse rahastamiseks, mis on väidetavalt seotud püsiühenduse edendamise ja turundusega (edaspidi „edendus-/turundus-/teavitustegevus"). Selles kirjas osutatud meetmed kuulusid algatamisotsuse kohaldamisalasse ja seega hinnatakse neid käesolevas otsuses.

2. PROJEKTI JA MEETMETE ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

2.1. Fehmarni väina püsiühenduse projekt

(30) Fehmarni väina püsiühenduse projekt koosneb rannikust rannikuni püsiühenduse taristust (edaspidi „püsiühendus") ning sisemaa raudtee- ja maanteeühendustest.

(31) Püsiühendus luuakse veealuse tunnelina Taanis Lollandi saarel asuva Rødby ja Saksamaal asuva Puttgardeni vahel. See on umbes 19 kilomeetrit pikk ning koosneb kaherajalisest elektrifitseeritud raudteest ja neljarajalisest hädaabiradadega maanteest.

(32) Taani sisemaaühendused hõlmavad praegust Ringstedi ja Rødby vahelist umbes 120 kilomeetri pikkust raudteeühendust, mis kuulub riigi raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjale Banedanmark (edaspidi „Rail Net Denmark"). Kogu Ringstedi ja Rødby vaheline raudteelõik elektrifitseeritakse ja varustatakse uute signaalimissüsteemidega kooskõlas ERTMSi ([21]) 2. tasemega. Taani tulevased sisemaaühendused hõlmavad ka vajalikke keskkonnaalaseid parendusi ja Lollandi olemasoleva maanteetaristu (st Rødbyhavni ja Sakskøbingi vahelise E47 maantee) ajakohastamist. Praegust üherajalist raudteelõiku Vordingborgi ja Rødby vahel laiendatakse, muutes selle kaherajaliseks.

(33) Fehmarni väina püsiühenduse projekti eesmärk on parandada Põhjamaade ja Kesk-Euroopa vahelise reisijate- ja kaubaveo tingimusi. Fehmarni väina püsiühenduse projektiga kaasneb palju muud positiivset mõju, võttes arvesse keskkonnamõju, tööhõivet, regionaalarengut, kauplemistingimuste paranemist ja transpordisektori üldist tugevnemist. Koos Taani ja Rootsi vahelise Öresundi püsiühendusega, mis on olnud kasutusel alates 2000. aasta juulist, täiendatakse Fehmarni väina püsiühenduse projektiga märkimisväärselt üht kõige olulisemat maismaal asuvat

([14]) Kohtuasi T-890/16, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, ECLI:EU:T:2018:1004.
([15]) Kohtuasi T-891/16, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, ECLI:EU:T:2018:1003.
([16]) See kiri registreeriti numbri SA.51981 all.
([17]) Komisjoni 28. septembri 2018. aasta otsus riigiabi SA.51981 (2018/FC) kohta – Taani – kaebus väidetava ebaseadusliku abi kohta, mida anti ettevõtjatele Femern A/S ja Femern Landanlæg A/S (ELT C 406, 9.11.2018, lk 1).
([18]) Kohtuasi T-7/19, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, pooleliolev kohtuasi.
([19]) Üldkohtu 13. detsembri 2018. aasta määrused, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, T-890/16, ECLI:EU:T:2018:1004, ja T-891/16, ECLI:EU:T:2018:1003.
([20]) Kohtuasi C-173/19 P, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, pooleliolev kohtuasi.
([21]) Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteem.

transpordikoridori, mis ühendab Skandinaaviat ja Kesk-Euroopat. Komisjon tunnustas Fehmarni väina püsiühenduse projekti ühtlasi TEN-T raamistikus ühe prioriteetse projektina. Samuti on see „eelnevalt kindlaksmääratud projekt", nagu mainitud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1316/2013 ([22]) I lisa I osa punktis 2.

(34) Oma vastuses algatamisotsusele lisasid Taani ametiasutused, et Fehmarni väina püsiühenduse projekti ametlik kavandamine algas juba 1991. aastal, mil Taani valitsus sõlmis Rootsi valitsusega lepingu Öresundi väina ületava püsiühenduse (edaspidi „Öresundi püsiühendus") loomise kohta ([23]). Öresundi püsiühendust käsitleva Taani-Rootsi lepingu artikli 21 kohaselt kinnitas Taani valitsus, et on valmis alustama tööga Fehmarni väina ületava püsiühenduse rajamiseks, kui arvesse on võetud keskkonna- ja finantskaalutlusi. Ajavahemikul alates 1991. aastast kuni Taani ja Saksamaa vahelise lepingu allkirjastamiseni 2008. aastal viisid Taani ja Saksamaa valitsused seoses Fehmarni väina püsiühenduse projektiga ellu mitu ettevalmistavat hindamist.

(35) Taani Kuningriigi ja Saksamaa Liitvabariigi vahelise Fehmarni väina püsiühendust käsitleva lepingu (edaspidi „Fehmarni väina leping") ([24]) artikli 1 kohaselt vastutab üksnes Taani Fehmarni väina püsiühenduse rahastamise eest ja Taani sisemaaühenduste ajakohastamise eest ning kannab nendega seoses kogu riski. Saksamaa vastutab Saksamaa sisemaaühenduste rahastamise ja ajakohastamise eest.

(36) 2014. aasta teatise esitamise ajal vastasid püsiühenduse kavandamise ja ehitamise kogukulud Taani ametiasutuste hinnangul 54,9 miljardile Taani kroonile 2014. aasta hindades (7,4 miljardit eurot ([25])). Taani sisemaaühenduste ajakohastamisega seotud kavandamis- ja ehituskulud vastasid Taani ametiasutuste hinnangul 9,5 miljardile Taani kroonile 2014. aasta hindades (1,3 miljardit eurot). Kogukulud projekti kohta (kavandamine, ehituskulud, reservid ja muud tööd seoses nii püsiühendusega kui ka sisemaaühendustega) olid seega 64,4 miljardit Taani krooni (8,6 miljardit eurot). Vastusena algatamisotsuses väljendatud kahtlustele vaatasid Taani ametiasutused oma teatise läbi ning ajakohastasid püsiühenduse hinnangulised kavandamis- ja ehituskulud. Käesoleva otsuse 5. jaos on seda ajakohastamist käsitletud.

(37) Komisjon on kaasrahastanud toetusi Fehmarni väina püsiühenduse projekti kavandamistegevuse jaoks 2007.–2013. aastal kokku 205 miljoni euro väärtuses. Hiljem pikendati seda ajavahemikku 2015. aastani. Projekt lisati ka selliste projektide nimekirja, mis saavad Euroopa ühendamise rahastust transpordisektoris liidu finantsabi ([26]). Taani ametiasutused täpsustasid, et 2007.–2015. aastal on püsiühenduse loomiseks projektile eraldatud tegelikult 181 miljonit eurot. Euroopa ühendamise rahastu raames on 2017.–2020. aastal võetud 589 miljoni euro suurused kulukohustused ettevõtja Femern A/S ees. Taani ametiasutused täpsustasid, et Femern A/S on praegu kasutanud umbes 7 miljonit eurot.

(38) 2005. aasta septembris asutas riigi omanduses olev ettevõte Sund & Bælt Holding A/A äriühingu Femern A/S täielikult talle kuuluva tütarettevõtjana. Hiljem sai ettevõtjast Femern A/S ettevõtja A/S Femern Landanlæg ([27]) tütarettevõtja; A/S Femern Landanlæg on samuti ettevõtja Sund & Bælt Holding A/S tütarettevõtja.

(39) Kavandamisseaduse ([28]) alusel määras Taani transpordiminister ettevõtja Femern A/S Fehmarni väina püsiühenduse projekti kavandamise eest vastutavaks. Sellest tulenevalt on Femern A/S teinud püsiühenduse ehitamise eesmärgil mitmesuguseid uuringuid ja ettevalmistusi, eelkõige analüüse ja hindamisi seoses projekti elluviimiseks korraldatavate pakkumismenetluste keskkonnaalaste, tehniliste ja ohutusalaste aspektide ja ettevalmistustega. Samuti viis Femern A/S ellu vajalikud uurimised ja ettevalmistused seoses tulevase ehitusplatsi rajamisega Rødbyhavnis. Peale selle vastutab Femern A/S teavitustegevuse eest, mida ta peaks ellu viima koostöös kohalike omavalitsustega ([29]).

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1316/2013, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu, muudetakse määrust (EL) nr 913/2010 ja tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 680/2007 ja (EÜ) nr 67/2010) (ELT L 348, 20.12.2013, lk 129).

([23]) Taani ja Rootsi valitsuste vaheline kokkulepe, 23. märts 1991.

([24]) Leping allkirjastati 3. septembril 2008 ning Taani ja Saksamaa ratifitseerisid selle 2009. aastal.

([25]) Taani kohaldab euro suhtes fikseeritud vahetuskursi poliitikat keskkursiga 746,038 Taani krooni 100 euro kohta. Seda vahetuskurssi kohaldatakse käesolevas otsuses läbivalt, et arvutada Taani kroonides esitatud summadega ligikaudu samaväärsed summad eurodes.

([26]) Vt komisjoni 31 juuli 2015. aasta rakendusotsus C(2015) 5274, millega kinnitatakse liidu finantsabi saavate projektide nimekiri Euroopa ühendamise rahastu (CEF) transpordisektori mitmeaastase tööprogrammi alusel 11. septembril 2014 välja kuulutatud projektikonkursside tulemusel, ning komisjoni 5. jaanuari 2018. aasta rakendusotsus C(2017) 8803, millega kinnitatakse liidu finantsabi saavate projektide nimekiri Euroopa ühendamise rahastu (CEF) transpordisektori mitmeaastase tööprogrammi alusel 8. veebruaril 2017 välja kuulutatud projektikonkursi tulemusel.

([27]) A/S Femern Landanlæg asutati 16. novembril 2009.

([28]) Taani seadus Fehmarni väina püsiühenduse ja Taani sisemaaühenduste kavandamise kohta (seadus nr 285, 15. aprill 2009).

([29]) Selgitavad märkused kavandamisseaduse kohta, 17. detsember 2008.

(40) Õiguskindluse tagamiseks teavitati komisjoni aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt 16. märtsil 2009 kavandamisetapi rahastamisest. 13. juulil 2009 otsustas komisjon kavandamisetapi rahastamise kohta vastuväiteid mitte esitada, ([30]) järeldades, et Femern A/S tegutses kavandamisetapis avaliku sektori asutusena ja et mis tahes toetus jäi seega aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalast väljapoole. Kuna komisjon ei saanud aga välistada, et riigi toetus kavandamisetapile võib hõlmata riigiabi püsiühenduse tulevase käitaja kasuks, hindas ta ka teatatud meetmete kokkusobivust siseturuga ja järeldas, et neid võib pidada kokkusobivaks.

(41) 28. aprillil 2015 võttis Taani Folketing vastu seaduseelnõu püsiühenduse ja sisemaaühenduste ehitamise kohta Taanis (edaspidi „ehitusseadus“) ([31]). Ehitusseadus sisaldab ühtlasi püsiühenduse tulevase käitamise õiguslikku alust. Ehitusseadus jõustus 6. mail 2015.

(42) 6. veebruaril 2019 sai Femern A/S Saksamaa ametiasutustelt allkirjastatud haldusalase heakskiidu püsiühenduse kavale. Pärast Saksamaa haldusalast heakskiitu kavale volitas Taani Folketing ettevõtjat Femern A/S 26. märtsil 2019 alustama Taani poolel esimesi püsiühendusega seonduvaid kindlaksmääratud ehitustöid. Täpsemalt on ettevõtjal Femern A/S palutud pidada ehitusettevõtjatega läbirääkimisi vajalike lepingute üle, et alustada järgmiste tegevuste elluviimist: tunnelielementide tehase ehitamine, toimiva sadama rajamine, tunnelisuudme loomine Taani poolel, majutus- ja haldushoonete rajamine, tagamine, et asjakohane ehitusettevõtja algatab spetsiaalse laevavarustuse hanke, ja väiksemad ettevalmistused.

2.2. **Püsiühendus**

(43) Ehitusseadusega määrati Femern A/S püsiühenduse omanikuks, ([32]) kelle ainus eesmärk on hallata selle ehitamist, käitamist ja rahastamist ([33]). Seejuures on Femern A/S ka püsiühenduse juurde kuuluva raudteeühenduse puhul taristuettevõtja. Ehitusseadus võimaldab ettevõtjal Femern A/S võtta laene ja kasutada muid finantsinstrumente eesmärkidel, mis on seotud püsiühenduse kavandamise, ehitamise ja käitamisega.

(44) Femern A/S võib rahastada püsiühendust rahvusvahelisel finantsturul võetud laenudega. Taani valitsus võib anda neile laenudele riigigarantii. Teise võimalusena võib Femern A/S rahastada projekti riigilaenudega.

(45) Ettevõtjal Femern A/S on õigus koguda püsiühenduse maanteetaristu kasutajatelt teemaksu. Transpordiminister määrab kindlaks nende tasude suuruse ja nende kohandamise põhimõtted ([34]). Femern A/S võib muuta olemasolevaid üldisi allahindluskavasid ja võtta kasutusele uusi allahindluskavasid üksnes ulatuses, milles sellega ei mõjutata oluliselt transpordiministri kindlaks määratud tasumäära. Samuti on ettevõtjal Femern A/S õigus püsiühenduse juurde kuuluva raudteeühenduse kasutamise eest tasu võtta. Ka need tasud määrab kindlaks transpordiminister ([35]). Valitud korraldus tähendab, et teemaksud ja raudteetasud katavad püsiühenduse ja Taani sisemaa raudteeühenduste käitamis- ja hoolduskulud ning kulud, mis on seotud Fehmarni väina püsiühenduse projekti kohaseks kavandamiseks ja ehitamiseks võetud laenude intressimaksete ja osamaksetega.

(46) Püsiühenduse ehitustööde elluviimise võimalus on kättesaadav kõigile võimalikele ettevõtjatele võrdsetel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, sest Femern A/S on kasutanud kõigi ehituslepingute sõlmimiseks riigihankeõigusele vastavaid riigihankemenetlusi.

2.3. **Taani** ([36]) **sisemaa maantee- ja raudteeühendused**

(47) A/S Femern Landanlæg on määratud haldama Taani sisemaaühenduste ehitamist ja käitamist ([37]). Sisemaa raudteeühenduste ehitamise ja käitamise eest vastutab Rail Net Denmark Taani riigi nimel ja seda rahastab A/S Femern Landanlæg. Rail Net Denmark kui Taani raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutab kõigi kulude eest, mis on seotud Taani raudteetaristu, sealhulgas sisemaa raudteeühenduste käitamisega. Sisemaa maanteeühenduste vajaliku ajakohastamise eest vastutab Taani teede direktoraat Taani riigi nimel ja seda rahastab A/S Femern Landanlæg. Sisemaa maanteeühendused on osa üldisest Taani maanteetaristust, mida rahastab, käitab ja hooldab Taani teede direktoraat.

([30]) Vt joonealune märkus nr 2.
([31]) Seadus nr 575, 4. mai 2015.
([32]) Vt ehitusseaduse paragrahv 38.
([33]) Vt Ehitusseaduse paragrahvid 1 ja 5.
([34]) Vt ehitusseaduse paragrahv 42.
([35]) Vt ehitusseaduse paragrahv 41.
([36]) Saksamaa sisemaaühendused ei ole asjaomase juhtumi esemeks olnud.
([37]) Vt ehitusseaduse paragrahv 2. Vt ka sisemaaühenduste kirjeldus põhjenduses 32 eespool.

(48) Olemasolev kaherajaline raudtee Ringstedi ja Vordingborgi vahel ning olemasolev üherajaline raudtee Vordingborgi ja Rødby vahel, sealhulgas sellele raudteelõigule paigaldatud uus signaalimissüsteem, kuuluvad ettevõtjale Rail Net Denmark. Ettevõtjale A/S Femern Landanlæg hakkab kuuluma uus raudteelõik Vordingborgist Rødbyni, sealhulgas uuele raudteele paigaldatud uus signaalimissüsteem, ning kogu Ringstedi ja Rødby vahelise lõigu elektrifitseerimisseadmed.

(49) Taani sisemaa raudteeühendused on ettevõtjate A/S Femern Landanlæg ja Rail Net Denmark kaasomandis ([38]). Kui ehitus on lõppenud, siis võttes arvesse asjaolu, et Taani sisemaaühenduste raudteerajatiste omandiõigust on tehniliselt keeruline eraldada, toimub ettevõtjate Rail Net Denmark ja A/S Femern Landanlæg vahel vara vahetamine ([39]).

(50) Taani sisemaa maanteeühenduste omandiõigus jääb riigile.

(51) A/S Femern Landanlæg võib rahastada sisemaaühendusi rahvusvahelisel finantsturul võetud laenudega. Taani valitsus võib anda neile laenudele riigigarantii. Teise võimalusena võib A/S Femern Landanlæg rahastada sisemaaühendusi riigilaenudega.

(52) Femern A/S maksab ettevõtjale A/S Femern Landanlæg dividende. Nende dividendidega maksab A/S Femern Landanlæg tagasi oma võla seoses laenudega, mis on vajalikud sisemaa raudteeühendustega seotud kavandamise, ehitamise, hoolduse ja reinvesteerimise kulude katmiseks ning sisemaa maanteeühenduse ehitamisega seotud kulude katmiseks.

(53) Kooskõlas Taanis kehtivate üldpõhimõtetega ei võeta Taani sisemaa maanteeühenduste kasutamise eest tasu.

2.4. **Ettevõtja Femern A/S suhtes võetud või väidetavalt võetud meetmed**

(54) Algatamisotsuses väljendati mitme teatatud ja väidetava abimeetme puhul kahtlust riigiabile omaste tunnuste ja kokkusobivuse suhtes, nagu kirjeldatud allpool.

2.4.1. *Kapitalisüstid*

(55) Taani ametiasutused andsid teada 500 miljoni Taani krooni väärtuses (67,0 miljonit eurot) kapitalisüstidest, mida riigi omanduses olev ettevõte Sund & Bælt Holding A/S tegi 2005. ja 2009. aastal ettevõtjasse Femern A/S. Nende kapitalisüstide eesmärk oli toetada ettevõtjat Femern A/S Taani vastutusalasse kuuluvate ettevalmistuste ja uuringute tegemisel seoses Fehmarni väina püsiühenduse projektiga ([40]). Nagu mainitud algatamisotsuses, on Scandlines seisukohal, et Sund & Bælt Holding A/S tegi samal ajavahemikul täiendavaid kapitalisüste, millega võidi ületada ehitusotsuses heakskiidetud summat vähemalt 10 miljoni Taani krooni (1,3 miljonit eurot) võrra.

2.4.2. *Riigigarantiid*

(56) Algatamisotsuses käsitleti ka riigigarantiimudelit, millest Taani ametiasutused teada andsid. See hõlmab riigigarantiisid laenudele ja muudele finantsinstrumentidele, mida Femern A/S kaasas rahvusvahelistel finantsturgudel püsiühenduse kavandamise, ehitamise ja käitamise rahastamiseks ([41]).

(57) Kavandamisseaduse paragrahvi 7 lõigete 3 ja 5 kohaselt saab Femern A/S kasu riigigarantiist, mis katab ettevõtja Femern A/S kohustusi seoses laenude ja muude finantsinstrumentidega, mida kasutatakse püsiühendust puudutavate ettevalmistus-, uurimis-, kavandamis- ja muude vajalike meetmete rahastamiseks.

(58) Ehitusseaduse paragrahvi 4 lõike 2 kohaselt saab Femern A/S kasu riigigarantiist, mis katab ettevõtja Femern A/S kohustusi seoses laenude ja muude finantsinstrumentidega, mida kasutatakse püsiühenduse ehitamise ja käitamise eesmärgil kavandamis-, ehitus-, käitamis- ja muude vajalike toimingute rahastamiseks ja refinantseerimiseks.

(59) Sarnaselt teiste avalik-õiguslike äriühingutega, kes võtavad riigigarantiiga laenu, peab Femern A/S maksma Taani riigile garantiipreemiat, mille suurus on 2014. aastal teatatu kohaselt 0,15 % garantiiga kaetud tasumata võlast aastas.

(60) Riigigarantii katab ettevõtja Femern A/S kohustusi seoses laenude ka muude finantsinstrumentidega, mida kasutatakse püsiühenduse kavandamise, ehitamise ja käitamise eesmärgil kavandamis-, ehitus-, käitamis- ja muude vajalike toimingute rahastamiseks ja refinantseerimiseks.

(61) Riik võib ühtlasi otsustada garanteerida ettevõtja Femern A/S muud finantslepingud, mida projekti rahastamiseks kasutatakse (näiteks vahetuslepingud) ([42]). Taani ametiasutused selgitasid, et Taani riik võib anda garantiisid tuletistehingute jaoks. Need garantiid võimaldavad ettevõtjal Femern A/S saada oma tuletisinstrumentidele madalamad intressimäärad, sest vastaspoolel puudub risk, et Femern A/S oma tuletislepingust tulenevad kohustused täitmata jätab. Kui ettevõtjalt Femern A/S nõutakse nende tuletisinstrumentide puhul tagatise andmist, võib ta samuti nimetatud garantiisid kasutada.

([38]) Vt ehitusseaduse paragrahv 39.
([39]) Ettevõtjate Rail Net Denmark ja A/S Femern Landanlæg varade väärtuse põhjal.
([40]) Ettevõtjaid Sund & Bælt käsitleva seaduse paragrahvi 6 kohaselt.
([41]) Vt kavandamisseaduse paragrahvi 7 lõike 3 punkt 5 ja ehitusseaduse paragrahvi 4 lõige 2.
([42]) Ehitusseaduse paragrahvi 4 lõige 2 koostoimes paragrahviga 1.

(62) Garantii katab ka muid finantskohustusi, mille Femern A/S on seoses ehitusetapiga võtnud ([43]).

(63) Riigigarantiid saab kasutada üksnes selliste laenude katmiseks, mille Femern A/S võtab püsiühenduse rahastamiseks. Eriotstarbelise ettevõtjana ei saa Femern A/S võtta laenu muu tegevuse jaoks ega osaleda muus tegevuses peale püsiühenduse rahastamise, kavandamise, ehitamise ja käitamise.

(64) Nagu mainitud algatamisotsuses, väitsid kaebuse esitajad, et riigigarantii tõttu on ettevõtjal Femern A/S Taani riigiga samasugune krediidireiting (AAA), mis võimaldab tal saada laene finantstingimustel, mis on märkimisväärselt paremad kui need, mida finantsturul tavaliselt pakutakse. Peale selle väidavad nad, et kavandamis- ja ehitusseaduse põhjal paistab, et riigigarantiide kestus ja summa on piiramata ning seega hoitakse nendega ära ettevõtja Femern A/S pankrotistumise võimalus. Samuti ei vasta need ühelegi garantiiteatises ([44]) mainitud tingimusele, mis võiks riigiabi olemasolu välistada.

(65) Peale selle väitsid kaebuse esitajad, et iga kord, kui Femern A/S sõlmib uue finantslepingu, antakse uus garantii, mis hõlmab uut sihtotstarbelist abimeedet.

2.4.3. *Riigilaenud*

(66) Teatatud rahastamismudeli kohaselt on ettevõtjal Femern A/S lubatud võtta rahaliste vahendite hankimiseks ka riigilaene ([45]). Taani ametiasutused märkisid, et riigilaenude intressimäär vastab riigi enda laenutingimustele, ([46]) kuid lisatud on täiendav laenumarginaal 0,15 %, nagu teatatud 2014. aastal.

(67) Nagu mainitud algatamisotsuses, väitsid kaebuse esitajad, et kavandamisotsuses polnud lubatud riigiabi andmine riigilaenude vormis. Nende sõnul andis rahandusminister riigilaene ja seejuures andis ta selles vormis abi palju suuremas summas kui see, mis oli kavandamisotsuses lubatud. Kaebuse esitajate sõnul andis riik ettevõtjatele Femern A/S ja A/S Femern Landanlæg projekti kavandamisetapis laene, mille kogusumma oleks 533 miljonit eurot ([47]). Taani ametiasutused väitsid, et algset 194 miljoni euro suurust kavandamiseelarvet suurendati 2010., 2011. ja 2013. aastal kogusummani 684 miljonit eurot (2008. aasta hinnad), millest 534 miljonit eurot oli ette nähtud püsiühenduse kavandamisetapi jaoks (ülejäänu oli mõeldud sisemaaühenduste jaoks). Femern A/S võttis nende kulude katmiseks riigilaenu. Taani Folketingi rahanduskomitee kiitis eelmainitud eelarve korrigeerimise heaks.

(68) Samuti väitsid kaebuse esitajad, et asjaomastel riigilaenudel ei ole kindlaksmääratud tagasimakseperioodi ja need on seega ajaliselt piiramata. Sellise perioodi puudumisel saab Femern A/S algsete laenude tagasimaksmist aina edasi lükata, võttes algsete laenude refinantseerimiseks järjest uusi laene.

(69) 2018. aasta novembris ja detsembris, kui ehitusotsus veel kehtis, sai Femern A/S riigilaene nominaalväärtuses 7,4 miljardit Taani krooni (1,0 miljardit eurot), et tagada vajalikud rahalised vahendid ehitusetapi alustamiseks. Need laenud maksti välja ajavahemikul 2018. aasta novembrist 2019. aasta aprillini.

(70) Samuti väitsid kaebuse esitajad, et iga kord, kui Femern A/S võtab uue riigilaenu, on tegemist uue meetmega, mis hõlmab uut sihtotstarbelist abimeedet.

Laenud edendus-/turundus-/teavitustegevuse jaoks

(71) Nagu mainitud algatamisotsuses, väitis Scandlines, et Femern A/S oli viinud ellu hulga edendus- ja turundustegevusi ([48]) kas ise või töövõtjate, konsultantide ([49]) ja otseste tarnijate kaudu. Scandlines märkis ühtlasi, et kuna ettevõtjal Femern A/S pole praegu muid sissetulekuallikaid peale ELi rahastamise, kujutas selliste meetmete rahastamine endast riigiabi, mis oleks ebaseaduslik ja kokkusobimatu. Teine võimalus on käsitada kõnealust väidetavat abi kavandamisotsusega lubatud abi kuritarvitamisena.

([43]) Ehitusseaduse paragrahvi 4 lõige 4 koostoimes paragrahviga 1.
([44]) Komisjoni teatis EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes (ELT C 155, 20.6.2008, lk 10).
([45]) Vt kavandamisseaduse paragrahvi 7 lõige 4 ja ehitusseaduse paragrahvi 4 lõige 3.
([46]) Määratakse kindlaks laenu saamise kuupäeval ja sel ajal kehtivate turutingimuste põhjal.
([47]) Ettevõtja Scandlines sõnul suurendati 187 miljoni euro suurust algset summat enne 2013. aastat neli korda.
([48]) Näiteks pressiosakonna ja kahe teabekeskuse (Rødbyhavnis ja Saksamaal Fehmarni saarel asuvas Burgi linnas) tegevuse korraldamine ja videokanali käitamine, konkursside korraldamine ja neil osalemine, teavitusmeetmed, teabe avaldamine meedias ja veebisaitidel, teadusteabe ettevalmistamine ja levitamine tootjatele, töötlejatele ja turundajatele, tarbijatele suunatud reklaamikampaaniad, maratonide ja jalgpalliturniiride sponsimine.
([49]) Nt leping, mis käsitleb „meediakajastuse jälgimist“ (2014), turundustegevuse juhtimise ja konsultatsiooniteenuste leping (2017).

(72) Sellega seoses olid Taani ametiasutused väitnud esialgse uurimismenetluse kontekstis, et ettevõtja Femern A/S teavitustegevus kuulub tema ülesannete hulka, mis on määratletud õigusraamistikus, millega reguleeritakse tema kui riigi omanduses oleva ettevõtte tegevust, mida ta viib ellu transpordiministeeriumi nimel. Kui riik rakendab selliseid suuri taristuprojekte, on asjakohastel avaliku sektori asutustel kohustus teavitada üldsust võimalikult ulatuslikult, et kodanikud teaksid, milles taristuprojekt seisneb, kui kaua ehitusetapp kestab ning milline on kasu, mis kaasneb riigi otsusega asjaomane taristu luua. Seega on Taani ametiasutuste seisukoht, et need tegevused on osa riigi avalik-õiguslikust ülesandest oma kodanikke teavitada ning need ei kujuta endast edendus- ega turundustegevust, sest praeguses etapis jääb püsiühenduse käitamine kaugesse tulevikku. Seepärast ei kujuta nende rahastamine endast riigiabi. Peale selle märkisid Taani ametiasutused, et 2014. ja 2015. aastal rahastati teavitustegevust osaliselt ELi rahalistest vahenditest komisjoni TEN-T programmi kaudu ning osaliselt riigilaenude abil. 2014. aastal rahastati seda tegevust ELi rahalistest vahenditest täies ulatuses (50 % kuludest) ja 2015. aastal piiratud summas. 2016. aastal ei saanud Femern A/S teavitustegevuse jaoks ELi rahalisi vahendeid. Seega rahastati neid meetmeid – nagu ka muid ettevõtja Femern A/S meetmeid – 2016. aastal riigilaenude võtmisega. 2017. aastal sai Femern A/S ELi rahalisi vahendeid Euroopa ühendamise rahastu programmist ning seega rahastati teavitustegevust osaliselt ELi rahaliste vahenditega ja osaliselt riigilaenudega.

2.4.4. *Maksualased erimeetmed*

(73) Algatamisotsuses märgiti ühtlasi ära ettevõtja Scandlines mure, et ettevõtja Femern A/S suhtes kohaldatakse Taani maksuõiguse alusel maksustamise erikorda, mis kehtestati algselt kavandamisseadusega.

2.4.4.1. Kahjumi edasikandmine

(74) Kavandamisseaduse paragrahvi 9 kohaselt oli ettevõtjal Femern A/S lubatud kahjumit aastast aastasse piiranguteta edasi kanda. Alguses oli see kooskõlas eeskirjadega, mida Taanis üldjuhul ettevõtjate suhtes kohaldatakse. 1. jaanuaril 2013 kehtestati Taani maksuõiguses ([50]) aga piirang edasikantava varasema kahjumi ([51]) summade suhtes, mis on võimalik iga aasta maha arvata. Selle sätte kohaselt polnud kahjumi edasikandmise õigus küll ajaliselt piiratud, aga kahjumi summa, mis on võimalik edasi kanda ja järgnevate aastate kasumist maha arvata, piirati 7,5 miljoni Taani krooniga ([52]) (1,0 miljonit eurot) aastas. Kui esineb kahjum, on see võimalik 7,5 miljonit Taani krooni ületavast positiivsest maksustatavast kasumist maha arvata üksnes 60 % ulatuses. Kavandamisseaduse erisätete põhjal ei kohaldatud seda piirangut aga ettevõtja Femern A/S suhtes, kes säilitas õiguse varasemat kahjumit piiramatult edasi kanda. See õigus kaotati 2015. aasta lõpus ([53]).

(75) Taani ametiasutused väitsid esialgse uurimismenetluse kontekstis, et ajavahemikul 2013–2015 ei saanud Femern A/S tegelikku rahalist eelist, sest praktikas oleks kirjeldatud meedet võimalik kasutada üksnes projekti hilisemates etappides, st siis, kui projektiga teenitakse maksustatavat kasumit. Samuti selgitasid Taani ametiasutused, et sel ajavahemikul kasutas Femern A/S kogu tekkinud kahjumit maksustatava tulu vähendamiseks kontserni tasandil samal majandusaastal. Muud kontsernidesse kuuluvad Taani äriühingud oleksid saanud üldiste maksueeskirjade alusel sama teha.

2.4.4.2. Kulum

(76) Ettevõtjat Sund & Bælt käsitleva seaduse ([54]) paragrahvide 12 ja 13 kohaselt oli ettevõtjale Sund & Bælt kuuluvate ettevõtjate, sealhulgas ettevõtja Femern A/S varade iga-aastane kulumimäär 6 % algsetest soetuskuludest. Püsiühenduse ehitamise kogukulusid võib käsitada algsete soetuskuludena. See tähendab, et ettevõtja Femern A/S kõigi varade suhtes kohaldatakse üht üldist kulumireeglit. Ettevõtja Femern A/S suhtes kohaldatakse 6 % kulumimäära kuni majandusaastani, mil kulumi kogusumma ületab 60 % algsetest soetuskuludest (st 10-aastane ajavahemik), ning sealt alates vähendatakse iga-aastast kulumimäära 2 %ni.

(77) Taani ametiasutuste sõnul on tunnistati kulumit käsitlevad erieeskirjad 1. jaanuaril 2016 ettevõtjat Sund & Bælt käsitleva seadusega kehtetuks ([55]).

([50]) Vt 18. juuni 2012. aasta seaduse nr 591 (millega muudetakse äriühingu tulumaksu käsitlevat Taani seadust) paragrahvi 12 lõige 2.
([51]) Eelnevatel majandusaastatel tekkinud kahjum.
([52]) 2010. aasta väärtused – summat korrigeeritakse indeksi alusel iga aasta (v.a ajavahemikul 2010–2013).
([53]) Kavandamisseaduse paragrahv 9 tunnistati kehtetuks 1. jaanuaril 2016 jõustunud 4. mai 2015. aasta seadusega nr 581 maksukorralduse kohta.
([54]) Vt 24. juuni 2005. aasta seaduse nr 588 „Lov om Sund og Bælt Holding A/S“ (Lov nr. 588 af 24/06/2005) (edaspidi „ettevõtjat Sund & Bælt käsitlev seadus“) paragrahvid 13 ja 14.
([55]) 4. mai 2015. aasta seadusega nr 581 vastu võetud muudatus.

2.4.4.3. Ühine maksustamiskord

(78) Kontsernidesse kuuluvate Taani ettevõtjate suhtes kohaldatava ühise maksustamiskorra kohaselt kohaldatakse ettevõtja Femern A/S suhtes kohustuslikku ühismaksustamist ettevõtjaga Sund & Bælt Holding. Taani äriühingu tulumaksu seaduse artikli 31 kohaselt tuleb kontserni, mille kõik äriühingud on asutatud Taanis, maksustada vastavalt sätetele kontsernide kohustusliku ühismaksustamise kohta. Sellega seoses ei kohaldata ettevõtja Femern A/S suhtes erieeskirju.

(79) Kaebuse esitajad väitsid, et ettevõtja Femern A/S kasuks võetud eelnimetatud maksumeetmed kujutavad endast ebaseaduslikku riigiabi, mis oli kuni asjaomaste sätete kehtetuks tunnistamiseni kestuse ja summa poolest piiramata ning millega anti ettevõtjale muudest riigi meetmetest eraldiseisev eelis, mida tuleb hinnata eraldi.

2.4.5. *Riigivara tasuta kasutamine*

(80) Fehmarni väina lepingu 8. jao kohaselt peavad Saksamaa ja Taani tegema Fehmarni väina püsiühenduse ehitamiseks ja käitamiseks tasuta kättesaadavaks vajaliku maa (8. jao 1. alajagu), sealhulgas vajalikud veealad ja merepõhja (paragrahvi 8 lõige 2).

(81) Taani riik teeb ettevõtjale Femern A/S tasuta kättesaadavaks veealad ja merepõhja, mis on vajalikud püsiühenduse ettevalmistamiseks, uurimiseks ja kavandamiseks ([56]) ning ehitamiseks ja käitamiseks ([57]).

(82) Nagu mainitud algatamisotsuses, väitis Scandlines, et nende sätete kaudu saab Femern A/S rahalise eelise, sest asjaomaste sätete puudumise korral peaks ettevõtja maksma veealade ja merepõhja kasutamise eest üldjuhul turuhinda.

(83) Taani ametiasutused märkisid aga, et Taani õiguses pole üldist reeglit ega põhimõtet, mille kohaselt ettevõtjaga Femern A/S sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras olevad ettevõtjad peaksid merepõhja ja veealade kasutamise eest riigile tasu maksma. Seega kehtib ka kõigile teistele teemaksust rahastatavatele transpordi infrastruktuuridele Taanis (nagu Öresundi püsiühendus ja Suur-Beldi püsiühendus) samasugune tasuta juurdepääsu põhimõte. Sarnases, kuigi mitte otseselt võrreldavas olukorras on parvlaevaettevõtjad või muud merekaubaveo ettevõtjad, kes ei maksa Taani riigile Taani jurisdiktsiooni alla kuuluvate merealade ületamise eest mingit tasu. Samuti ei maksa sadamad tasu merepõhja kasutamise eest.

2.4.6. *Raudteetasud*

(84) Ettevõtjal Femern A/S on õigus võtta raudtee-ettevõtjatelt püsiühenduse juurde kuuluva raudteeühenduse kasutamise eest tasu. Transpordiministeerium kehtestab selle tasu suuruse, mida raudtee-ettevõtjad ettevõtjale Femern A/S püsiühenduse raudteeliini kasutamise eest maksavad, ja selle tasu reguleerimise põhimõtted ([58]).

(85) Algatamisotsuses märgiti ära ettevõtja Scandlines mure, et riik maksab oma raudtee-ettevõtja Danske Statsbaner (edaspidi „DSB“) ([59]) kaudu ettevõtjale Femern A/S määramata ajavahemikul iga aasta kokku 350 miljoni Taani krooni (46,9 miljonit eurot) väärtuses tasusid. Kuna paistab, et seda tasu kohaldatakse olenemata sellest, mitu rongi püsiühendust kasutavad, ilma korrigeerimismehhanismita ja määramata ajavahemikul, märkis kaebuse esitaja, et tasuga kaasneks ettevõtjale Femern A/S majanduslik eelis.

(86) Taani ametiasutused märkisid, et ehitusseaduse ettevalmistavates märkustes ([60]) (edaspidi „ehitusseaduse ettevalmistavad märkused“) on sätestatud, et raudteetasude suurus kajastab pikas perspektiivis ka osa püsiühenduse ehituskuludest ja mitte üksnes neid kulusid, mis tekivad otseselt raudteeühenduse käitamisest. Samuti tuleb tasud kindlaks määrata vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2012/34/EL (edaspidi „direktiiv 2012/34/EL“) ([61]), et tagada ülemäärase hüvitamise vältimine.

(87) Taani ametiasutused eeldavad, et tulu raudtee kasutamisest moodustab umbes 15 % kogu tegevustulust, samas kui püsiühenduse raudteeosa ehituskulud moodustavad 51 %, mis tähendab, et maanteeühenduse kasutajad maksavad lõpuks osaliselt raudteeühenduse eest.

(88) Kuna kõik püsiühendust kasutavad raudtee-ettevõtjad peaksid maksma raudteetasu, märkisid Taani ametiasutused, et raudteetasude nõudmine ei kujutaks endast ettevõtjale Femern A/S antud riigi ressursside kasutamist, kuna rahaülekannetel raudtee-ettevõtjatelt ettevõtjale Femern A/S ei oleks riigieelarvele mingit mõju.

([56]) Vt planeerimisseaduse paragrahv 16.
([57]) Vt ehitusseaduse paragrahv 45.
([58]) Vt ehitusseaduse paragrahv 41.
([59]) Taani riiklik raudtee-ettevõtja.
([60]) „Lov om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende landanlæg i Danmark“ (Lov nr. 575 af 4. maj 2015).
([61]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiiv 2012/34/EL, millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond (ELT L 343, 14.12.2012, lk 32).

3. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

(89) Komisjon algatas ametliku uurimismenetluse 14. juunil 2019. Sel kuupäeval vastu võetud algatamisotsuses esitas komisjon meetmete kohta esialgse hinnangu ja väljendas kahtlust, kas need on siseturuga kokkusobivad.

(90) Komisjonil polnud võimalik selles etapis järeldada, kas ettevõtjat Femern A/S saaks käsitada ettevõtjana. Arvestades konkreetset olukorda, milles Femern A/S tegutseb, Taani ametiasutuste esitatud väiteid ning mainitud kaebusi ja kohtupraktikat, oli komisjonil kahtlusi, kas ettevõtjat Femern A/S saaks käsitada (projekti kavandamis-, ehitus- ja käitamisetapis) majandustegevusega tegelevana ja kas ta kvalifitseeruks seega ettevõtjaks. Samuti kahtles komisjon, kas edendus-/turundus-/teavitustegevust tuleks käsitada avalik-õigusliku ülesandena või majandustegevusena. Samuti polnud tal mõne abimeetme puhul võimalik teha lõplikku järeldust valikulise eelise olemasolu kohta.

(91) Komisjonil ei olnud võimalik järeldada, kas riigigarantiisid ja -laene tuleks käsitada abikavana või hoopis üksikabina, mida anti kavandamis- ja ehitusseaduste jõustumisel, või üksikabina, mida antakse iga kord, kui riigi ametiasutused teevad ettevõtjaga Femern A/S seotud finantstehingu.

(92) Kokkusobivuse hindamisel ja kohtuotsuste põhjal asus komisjon esialgsele seisukohale, et püsiühenduse projekt kujutas endast üleeuroopalist huvi pakkuvat tähtsat projekti. Komisjon tõstatas aga küsimused selle kohta, kas abi tuleks osaliselt käsitada tegevusabina. Samuti oli komisjonil raskusi abi vajalikkuse kindlakstegemisel. Võttes arvesse ebakindlust seoses asjakohase ajavahemikuga projekti sisemise tulumäära arvutamiseks ning aega, mis oli möödunud 2014. aasta teatise saamisest, leidis komisjon, et ta peaks üksikasjalikult hindama võrdlusaluseks olevat kapitali kaalutud keskmist hinda ja projekti sisemist tulumäära, mille Taani ametiasutused esitasid ajakohastatud ja asjakohaste eelduste põhjal. Peale selle oli komisjonil küsimusi seoses vaatlusaluste meetmete proportsionaalsusega, võttes arvesse rahastamispuudujäägi kindlaksmääramise keerukust ning selliste elementide puudumist, mis võimaldaks kindlaks määrata nõuetekohase meetodi asjaomase abi suuruse arvutamiseks või vähemalt sobiva metoodika ja asjakohased piirangud. Kuigi komisjonil ei olnud võimalik teha järeldust täiendavate abimeetmete mõju kohta konkurentsile, tegi ta esialgse järelduse, et teatatud abimeetmetel peaks olema konkurentsile ja kaubandusele üksnes piiratud kahjulik mõju, mis ei kaalu üles projekti ilmselget positiivset mõju liidule kui tervikule. Samuti leidis komisjon, et tal polnud võimalik teha otsust konkreetse kokkusobivustingimuse kohta seoses riigigarantiide kasutamise tingimustega, ja ta ei saanud järeldada, et Taani järgis läbipaistvuse tingimust, mis on sätestatud komisjoni teatise „Kriteeriumid, mis võimaldavad analüüsida üleeuroopalise tähtsusega projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga“ (edaspidi „üleeuroopalise tähtsusega projektide teatis“) ([62]) punktis 45.

4. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

(93) Kõik huvitatud isikud, kes on algatamisotsuse kohta märkusi esitanud, väljendasid muret seoses väidetava riigiabiga ettevõtjale Femern A/S. Taani parvlaevaühingu ja ECSA esitatud märkused on üldist laadi.

(94) VDR rõhutas eelkõige, et ettevõtjat Femern A/S tuleks käsitada majandustegevusega tegeleva ettevõtjana. Kuna ettevõtjale Femern A/S tehti püsiühenduse ehitamine ja käitamine ülesandeks ilma riigihankemenetluseta, saab ta eelise. Samuti kahtleb VDR ergutava mõju olemasolus, leiab, et olemas olid muud, vähem kulukad alternatiivid, nõuab, et komisjon piiraks abi, ning leiab, et on suur oht, et püsiühenduse projekt moonutab konkurentsi.

(95) Rostocki sadam väidab kõigepealt, et täidetud on kõik aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohased riigiabi tingimused. Samuti leiab Rostocki sadam, et projekti tulemusi ja mõju ei hinnatud nõuetekohaselt ja et mõju tema enda tegevusele alahinnati. Liiklusprognoos oli eelkõige Saksamaa sisemaaühenduste puhul ebatäielik, ebatõenäoline ja vastuoluline. Samuti ei võetud arvesse piirikontrolli ja ümberpaigutamise mõju (Suur-Beldi või Öresundi ühenduste kasuks). Seega ei hinnatud nõuetekohaselt projekti kahjulikku mõju kõigile sadamatele Fehmarni väina püsiühenduse lähistel mõlemal pool Läänemerd.

(96) Märkused, mille esitasid Aktionsbündnis gegen eine feste Fehmarnbeltquerung e.V., Rederi Aktiebolaget Nordö-Link, Stena Line, Trelleborg Hamn AB, FSS ja Scandlines, on üksteisega sarnased ja kajastavad üldjoontes ettevõtja Scandlines üldisi väiteid. Parema loetavuse huvides on neile märkustele allpool viidatud kui märkustele, mille on

([62]) ELT C 188, 20.6.2014, lk 4.

esitanud „Scandlines jt“. NABU vastuses keskendutakse kokkusobivusanalüüsile ja see on suurel määral ettevõtja Scandlines märkustega kooskõlas, aga täiendab neid keskkonnaalasest seisukohast.

4.1. **Märkused abi olemasolu kohta**

4.1.1. *Ettevõtja määratlus*

(97) Scandlines jt märgivad, et ettevõtjat Femern A/S tuleks käsitada aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ettevõtjana, sest Femern A/S tegeleb majandustegevusega, pakkudes tasu eest veoteenuseid. Sellega seoses viitavad Scandlines jt komisjoni 2014. aasta otsusele Öresundi silla ehitamise rahastamise kohta (edaspidi „2014. aasta Öresundi otsus“), ([63]) milles komisjon leidis, et Öresundi silla konsortsiumi ellu viidud samasugune tegevus kujutab endast majandustegevust.

(98) Peale selle väidavad Scandlines jt, et Femern A/S ei osuta avaliku võimu teostamisega seotud teenuseid. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on tegevus avaliku võimu teostamisega seotud üksnes juhul, kui tegevusega täidetakse avaliku huvi eesmärki, mis on *üldjuhul* avaliku sektori asutuse eesmärk ([64]). See ei kehti ühegi tegevuse puhul, mida viib ellu Femern A/S.

(99) Peale selle viitavad Scandlines jt Euroopa Kohtu praktikale ja komisjoni otsustuspraktikale, väites, et pole oluline, kas Femern A/S saab oma hinnad ise kindlaks määrata või kasutab riigi reguleeritud hindu. Samuti on ettevõtjal Femern A/S ulatuslik kaalutlusõigus suurte allahindluste tegemisel, mis tähendab, et transpordiminister ei määra kindlaks täpset tasu, vaid üksnes maksimumhinnad.

(100) Kuna ettevõtja Femern A/S tegevust peetakse olemuselt majanduslikuks, leiavad Scandlines jt, et lisaks kavandamise, ehitamise ja käitamise rahastamisele kujutab endast riigiabi ka edendus-/turundus-/teavitustegevuse rahastamine. Peale selle rõhutavad Scandlines jt, et Femern A/S on viinud ellu selget turundustegevust, mis läheb palju kaugemale kui üldsuse teavitamine taristuprojektist.

4.1.2. *Valikuline eelis*

(101) Scandlines jt märgivad, et ettevõtja Femern A/S otsene määramine püsiühenduse ainsaks ehitajaks ja käitajaks, ilma et oleks korraldatud pakkumismenetlus, hõlmab vastavalt komisjoni otsustuspraktikale majanduslikku eelist. Scandlines jt väidavad, et iga algatamisotsuse punktis 2.4 loetletud abimeetmega antakse ettevõtjale Femern A/S valikuline eelis.

(102) Seoses kapitalisüstidega, riigigarantiidega ja riigilaenudega väidavad Scandlines jt, et abi element koosneb riigi tagatud või laenatud kogusummast, mitte ettevõtja Femern A/S makstava preemia või intressimäära ja turutingimustele vastava preemia või intressimäära vahest. See väide põhineb selgitusel, ettevõtjal Femern A/S oleks nii kehv finantsseisund, et ükski erasektori laenuandja ega garantii andja ei pakuks talle laene ega garantiisid. Scandlines jt tegid selle järelduse kehva finantsseisundi kohta, tõlgendades ärihuvide uuringut nii, et ükski turuosaline ei annaks ettevõtjale Femern A/S garantiisid ega laene. Selle põhjal järeldavad Scandlines jt, et turumäär puudub ning abi element on seega kogu garantii ja kogu laenusumma.

(103) Seoses raudteetasudega väidavad Scandlines jt, et ainus asjakohane parameeter hinna määramiseks on kulud, sest pärast ettevõtja Scandlines parvlaevadeni viivate raudteeröövbaste eemaldamist ei paku ükski konkurent enam sarnast teenust. Kuna Taani riik maksab ettevõtjale Femern A/S riigi omanduses oleva raudtee-ettevõtja DSB kaudu iga-aastast raudteetasu 350 miljonit Taani krooni (46,9 miljonit eurot), ilma et oleks kehtestatud allapoole korrigeerimise mehhanism, mis põhineb püsiühendust tegelikult kasutavate rongide arvul, ei ole hind kulupõhine. FSS lisab, et 350 miljoni Taani krooni suurune summa kujutab endast konkreetset osa raudteetasudest saadud aastasest kogutulust ja et selle tasu kohaldamine pole ajaliselt piiratud.

(104) Maksumeetmete puhul on Scandlines jt seisukohal, et kõigi meetmetega kaasneb eelis. Samuti märgivad nad, et maksumeetmeid on kohaldatud nii kavandamistegevuse kui ka ehitustööde suhtes.

(105) Seoses riigivara tasuta kasutamisega väidavad Scandlines jt, et Femern A/S saab kasu veealade ja osa merepõhja tasuta kasutamisest, nagu sõnaselgelt sätestatud kavandamis- ja ehitusseaduses. Nad leiavad, Taani väide, mille kohaselt parvlaevaettevõtjad või muud merekaubaveo ettevõtjad ei maksa üldjuhul Taani riigile merealade ületamise eest mingit tasu, on vastuolus nimetatud sätte kehtestamisega seadustes. Asjaolu, et äriühingud ei maksa tegelikult riiklike merealade ületamise eest tasu, pole FSSi hinnangul ajakohane.

([63]) Komisjoni 15. oktoobri 2014. aasta otsus juhtumites SA.36558 (2014/NN) ja SA.38371 (2014/NN) – Taani, SA.36662 (2014/NN) – Rootsi, Øresundsbro Konsortietile antud abi (ELT C 437, 5.12.2014, lk 1).

([64]) Sellega seoses viidatakse Euroopa Kohtu 19. jaanuari 1994. aasta kohtuotsusele kohtuasjas SAT Fluggeselsschaft mbH *vs.* Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punkt 17.

4.2. **Märkused abi liigituse kohta**

(106) Scandlines jt ei nõustu algatamisotsuses esitatud põhjendusega, milles on mainitud riigigarantiide ja -laenudega seotud abi kolme võimalikku liigitust: nimelt i) abikava, ii) üksikabi, mida anti kavandmis- ja ehitusseaduse jõustumisel, või iii) üksikabi, mida antakse iga kord, kui riigi ametiasutused teevad ettevõtjaga Femern A/S seotud finantstehingu.

(107) Scandlines jt väidavad, et abi antakse ainult ettevõtjale Femern A/S konkreetse projekti jaoks ning seega ei saa seda käsitada abikavana, vaid seda tuleks pidada üksikabiks (st sihtotstarbeliseks üksikabiks).

(108) Scandlines jt leiavad, et algatamisotsuse põhjenduses 132 esitatud komisjoni väitega riigi kohustuse kohta tagada projekti rahastamine toetati abi liigitamist abikavaks. Scandlines jt leiavad, et see oleks vastuolus menetlusmäärusega ja Öresundi kohtuasjaga ([65]).

(109) Scandlines jt järeldavad, et kuna abi ei saa liigitada abikavaks, peab tingimata tegemist olema järjestikuse sihtotstarbelise üksikabiga, mida antakse iga kord, kui Femern A/S sõlmib projekti rahastamiseks finantstehingu (st variant iii). Scandlines jt ei esitanud rohkem väiteid ega tõendeid selle kohta, miks antakse sihtotstarbelist üksikabi iga kord, kui sõlmitakse üksiktehing, ning mitte kavandamis- ja ehitusseaduse jõustumisel (st variant ii).

(110) FSS leiab, et abi ei saa käsitada abikavana, aga ei esita märkusi abi andmise aegade kohta.

4.3. **Märkused kokkusobivuse hindamise kohta**

4.3.1. *Projekti liigitus üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte käsitlevate eeskirjade põhjal*

(111) Scandlines jt väidavad, et komisjon nõustus ekslikult sellega, et Fehmarni väina püsiühenduse projekt on üleeuroopalist huvi pakkuv projekt. NABU väidab, et asjaolu, et projekt on (raudteeosa poolest) määratud üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) projektiks ja selle elluviimiseks on õigus saada ELi rahalisi vahendeid, pole piisav üleeuroopalise huvi tõendamiseks. Scandlines jt leiavad, et püsiühenduse positiivne sotsiaal-majanduslik kasu, millele algatamisotsuses tuginetakse, põhineb 2015. aastast pärit ebajärjepidevatel ja iganenud uuringutel ([66]). Eelkõige rõhutavad Scandlines jt, et analüüsis, millele algatamisotsuses tugineti, ei võeta nõuetekohaselt arvesse parvlaevaettevõtjate konkurentsi mõju, ning leiavad, et väljaarvutatud sotsiaal-majandusliku kasu aluseks olnud liiklusprognoosid on aegunud. Sellega seoses viitavad Scandlines jt PWC ([67]) ja Knud Erik Anderseni ([68]) uutele uuringutele (edaspidi vastavalt „PWC aruanne ja Knud Erik Anderseni uuring“), mis avaldati vastavalt 2019. aasta jaanuaris ja augustis. PWC aruanne koostati Saksamaa ametiasutustele seoses Saksamaa heakskiidu andmisega Fehmarni väina püsiühenduse projekti kavale. Selles keskenduti parvlaevateenuste konkurentsivõimele pärast püsiühenduse avamist. Knud Erik Anderseni uuringu põhjal väidavad Scandlines ja Stena Line, et ettevõtja Scandlines kulusid ülehinnati 2015. aasta uuringutes märkimisväärselt, sest neis on eeldatud, et Scandlines tegutseks suure kahjumiga. Kui kulud oleks õigesti kindlaks tehtud, oleks Fehmarni väina püsiühenduse projekti sotsiaal-majanduslik kasu negatiivne. Samuti leiavad Scandlines ja Stena Line, et 2015. aasta uuringud on väärad, sest Saksamaa sisemaaga seotud kulud on suuremad ja see vähendab sotsiaal-majanduslikku kasu veel enam. NABU lisas, et uuringutes pole nõuetekohaselt arvesse võetud keskkonnamõju.

(112) Scandlines jt väidavad peale selle, et Fehmarni väina püsiühendusest tegelikult saadav Euroopa netokasu on negatiivne ja et Fehmarni väina püsiühenduse tulumäär on ilmselgelt palju madalam kui 4 %, mida nad peavad Taanis elluviidavate taristuprojektide puhul kehtestatud minimaalseks tuluks.

(113) FSS selle elemendi kohta märkusi ei esitanud.

(114) NABU leiab, et Fehmarni väina püsiühenduse projekt ei anna Taani ametiasutuste väidete kohast kasu, sest see ei paranda liiklustingimusi ja sellega ei kaasne väidetavat ajasäästu, mistõttu sel pole Saksamaa ja Skandinaavia vahelisele transpordile positiivset mõju.

([65]) Kohtuotsus, Üldkohus, 19. september 2018, HH Ferries jt *vs.* komisjon, T-68/15, ECLI:EU:T:2018:563.

([66]) Scandlines jt viitavad 5. jaanuari 2015. aasta „algsele uuringule“ ja 27. märtsi 2015. aasta „ajakohastatud uuringule“, mis on ettevõtja Incentive koostatud kulude-tulude analüüsid, mille tellis Taani transpordiministeerium.

([67]) Scandlines jt viitavad PWC 29. jaanuari 2019. aasta aruandele.

([68]) Knud Erik Andersen, „Udfordringer ved samfundsokonomisk analyse af transportprojekter“, avaldatud e-ajakirjas *Artikler fra Trafikdage på Aalborg Universitet* (Ålborgi ülikooli iga-aastase transpordikonverentsi materjalid), ISSN 1603-9696.

4.3.2. *Tegevusabi andmine*

(115) Scandlines jt on seisukohal, et tegevusabi on keelatud ja seda ei tohi heaks kiita. Scandlines jt leiavad, et tegevusabi pole seotud konkreetse projektietapiga (nagu käitamisetapp), vaid kulude olemusega. Mistahes tegevuskulusid kattev abi kujutab endast tegevusabi. Seega tuleks kõik asjakohased tegevuskulud rahastamispuudujäägi arvutamisest välja jätta. FSS lisab, et ta tõlgendab Öresundi kohtuotsust nii, et mistahes laen, mis võetakse varasema laenu refinantseerimiseks, muutub automaatselt tegevuskuluks ning seega on keelatud sellise refinantseerimise jaoks abi anda. Ettevõtjale Femern A/S antud heakskiidetud abist ei tohi seega katta laenude refinantseerimise kulusid. FSS on seisukohal, et teemaksud peaksid olema kulupõhised ja hinnadumping tuleks välistada. NABU ei esitanud tegevusabi elemendi kohta märkusi.

4.3.3. *Märkused rahastamispuudujäägi kohta*

(116) Scandlines jt väidavad, et algatamisotsuses kirjeldatud rahastamispuudujääk on väär kolmel põhjusel: 1) see hõlmab paisutatud ja rahastamiskõlbmatuid kulusid seoses i) ettevõtjale A/S Femern Landanlæg sisemaaühenduste eest makstavate dividendidega ja ii) tegevuskuludega; 2) see hõlmab tulusid, mida on kunstlikult vähendatud, i) jättes välja TEN-T subsiidiumid ja ii) nõustudes, et Femern A/S määrab kuludest väiksemad teemaksud, ning 3) püsiühenduse projekti eluiga on liiga lühike. Scandlines jt leiavad, et kõigi nende elementidega kaasneb kunstlikult suur rahastamispuudujääk ja seega maksimaalne lubatav abisumma, mis on samuti liiga suur.

(117) Seoses rahastamiskõlblike kuludega meenutavad Scandlines jt, et komisjon on varem leidnud, et kui abi saav projekt hõlmab nii majandustegevust kui ka muud kui majandustegevust, võib rahastamispuudujäägi arvutamisel arvesse võtta üksnes majandustegevusega seotud kulusid. Sellest lähtuvalt väidavad nad, et sisemaakulusid ja tegevuskulusid ei saa rahastamispuudujäägi arvutamisel arvesse võtta, sest need kulud pole osa püsiühenduse projektist. Samuti leiavad nad, et kuna dividendimaksed pole kuluartikkel, vaid kasumi jaotamine, pole neid võimalik rahastamispuudujäägi analüüsis arvesse võtta. FSS lisab, et ettevalmistustööd, millega 2013. aasta alustati, on ehitustööd, ning seega ei saa neid pidada kavandamisega seoses abikõlblikeks kuludeks. Samuti leiab FSS, et kavandamiskulud pole osa ehituskuludest, nagu näidatud algatamisotsuse tabelis 1.

(118) Seoses tuludega väidavad Scandlines jt, et TEN-T subsiidiume pole 2014. aasta rahastamispuudujäägi analüüsis arvesse võetud. Nende subsiidiumide arvestamisega kaasneb oluliselt väiksem rahastamispuudujääk. Ka tulud on kunstlikult väikesed asjaolu tõttu, et ettevõtja Femern A/S teemaksud ei ole kulupõhised, vaid põhinevad ettevõtja Scandlines parvlaevateenuste hindadel. Seega peab komisjon nõudma, et ajavahemikul, mil Femern A/S saab riigiabi, oleksid püsiühendusega seotud hinnad kehtestatud tasemel, mis kajastab ettevõtja kõiki kulusid, sealhulgas võlgade tasumist. Seda viimast elementi FSS ei käsitlenud. Seoses projekti elueaga meenutavad Scandlines jt, et rahastamispuudujääk ja sisemise tulumäära analüüs peaksid põhinema investeeringu elueal, mitte 55-aastasel tagasimakseajal, nagu kinnitas ka Üldkohus. Ettevõtja Femern A/S veebisaidi põhjal paistab, et tunneli eluiga on 120 aastat.

4.3.4. *Abi summa ja kestus*

(119) Scandlines jt väidavad, et abisummat on alahinnatud ning see viitab üksnes ettevõtja Femern A/S poolt riigilaenude ja riigigarantiide eest makstava intressi/garantiipreemia ning vastavate turumäärade vahele.

(120) Scandlines jt väidavad ühtlasi, et abi kestus peab olema lühem kui 55 aastat. Iga riigigarantii ja -laenu kestus peab olema piiratud. Abi andmine ettevõtjale Femern A/S peab lõppema, kui tuludest on võimalik turutingimustel katta tegevuskulud ja võlaga seotud kulud. Scandlines jt viitavad Suur-Beldi ja Öresundi püsiühendusi käsitlevatele aastaaruannetele järeldamaks, et iga riigigarantii ja -laenu kestus peaks piirduma nelja kuni viie aastaga pärast püsiühenduse avamist ja et võimalus riigigarantiisid ja -laene saada peaks samuti olema piiratud nelja kuni viie aastaga pärast püsiühenduse avamist.

4.3.5. *Ergutav mõju*

(121) Scandlines jt väidavad, et Femern A/S alustas püsiühenduse ehitustöödega 2013. aastal, kuigi Taani ametiasutused võtsid kohustuse anda abi kõige varem 2015. aastal koos ehitusseaduse vastuvõtmisega. Ettevõtjale Femern A/S antud abil poleks seega nõutavat ergutavat mõju. Scandlines jt kritiseerivad ühtlasi komisjoni järeldust, et riigi omaduses olevad ettevõtjad peaksid lihtsalt olema vabastatud abi ergutava mõju nõudest, ning väidavad, et see lähenemisviis on näide diskrimineerimise kohta, millega soodustatakse riigi omanduses olevaid ettevõtjaid, rikkudes aluslepingu artiklit 345.

4.3.6. *Vastupidine stsenaarium*

(122) Scandilines jt väidavad, et olemas oli mitu alternatiivset projekti. Seega ei saa komisjon vastupidise stsenaariumi analüüs põhineda alternatiivse projekti puudumisel. Asjaolu, et Femern A/S ei saa ise alternatiivsete projektide üle otsustada, pole asjakohane. Scandlines jt leiavad, et viide 2001. aasta uuringule on vale, sest selles pole näidatud alternatiivsete ilma abita projektide puudumist. Samuti on see uuring aegunud, kuna see on 17 aastat vana ja puudutab teist projekti. NABU käsitles alternatiivsete ilma abita projektide olemasolu põhjalikumalt. Ta viitas Hanseatic Transport Consultancy 2019. aasta uuringule (edaspidi „HTC aruanne") ([69]) ja märkis, et praegu prognoositud liikluse maht on palju väiksem kui 2008. aastal Fehmarni väina lepingu sõlmimise ajal prognoositud liikluse maht. Täpsemalt on HTC aruandes märgitud, et praeguste turuandmete põhjal pole võimalik näidata, kus võib liikluse maht püsiühenduse majanduslikult elujõulise kasutamise tulemusel suureneda. Samuti viitas NABU HTC aruandele, kui ta märkis, et piiriülese liiklusega seotud struktuuriliste probleemide tõttu ei saavutata isegi praegust liikluse mahtu. Seda silmas pidades väidab NABU, et komisjon peab kaaluma alternatiivi luua üksnes raudteeühendus ja selle juurde kuuluv parvlaevalahendus. See oleks keskkonna seisukohast soodsaim ja parim lahendus, mis oleks kooskõlas TEN-T eesmärgiga viia liiklus maanteedelt üle raudteedele. Samuti leiab NABU, et veealuse tunneli alternatiivina tuleks kaaluda pinnasesse puuritud tunnelit. Samuti peaks komisjon kulude-tulude arvutuste tegemisel ja alternatiivsete projektide analüüsimisel võtma arvesse valitud lahenduse keskkonnamõju.

4.3.7. *Sisemine tulumäär ja kapitali kaalutud keskmine hind*

(123) Scandlines jt leiavad, et sisemise tulumäära ja kapitali kaalutud keskmise hinna arvutused on valed. Sisemine tulumäär tuleks arvutada projekti eluea kohta, mitte 55 aasta kohta, ja rahastamiskõlbmatud kulud tuleks välja jätta. Kapitali kaalutud keskmine hind 11 % on liiga kõrge. Scandlines jt leiavad, et kapitali kaalutud keskmine hind peaks jääma 5,68 % ja 6,71 % vahele. Scandlines jt esitasid kaks uuringut, mis toetavad nende seisukohta kapitali kaalutud keskmise hinna arvutamise kohta: 2018. aasta veebruari uuringu ja Damodarani 2014. aasta andmed.

4.3.8. *Põhjendamatute konkurentsimoonutuste ärahoidmine ja tasakaalustatuse kriteerium*

(124) Scandlines jt väidavad, et komisjon peaks hindama, kui palju konkurentsi moonutatakse. See analüüs peaks minema kaugemale tuvastamisest, et abiga moonutatakse konkurentsi, sest riigiabiks liigitamine viitab sellele niikuinii. Sotsiaal-majanduslikust aruandest ja 2014. aasta liiklusprognoosist ilmneb, et ettevõtjal Femern A/S oleks tõenäoliselt märkimisväärne turujõud ja talle võib isegi kuuluda monopol. Samuti on tõenäoline, et Femern A/S oma turujõudu kuritarvitab. Ettevõtja Scandlines sõnul tähendab Taani valitsuse keeldumine toetamast ettevõtjat Scandlines ELi rahaliste vahendite taotlemisel ([70]) ja väidetav riigiabi kasutamine Puttgardeni sadama ligipääsetavuse vähendamiseks, et ettevõtjale Femern A/S antud abi moonutab põhjendamatult konkurentsi. Samuti väidavad Scandlines jt, et esineb ülevõimsuse oht ja et sotsiaal-majanduslik tulu on parvlaevateenuse jätkudes väiksem kui Taani 4 % künnis.

(125) NABU lisas, et tasakaalustatuse kriteeriumi hindamisel tuleks võtta arvesse keskkonnamõju. Abi kahjuliku mõju hindamine ei tohiks piirduda üksnes konkurentsi moonutamise hindamisega.

4.3.9. *Riigigarantiide kasutamise tingimused*

(126) Viidates garantiiteatisele, meenutasid Scandlines jt komisjonile, et komisjonil ei ole õigust kiita heaks riigigarantiide vormis abi, välja arvatud juhul, kui komisjon teab juba varem, mis on nende garantiide realiseerimise tingimused. FSS nõuab, et Taani ametiasutused tagaksid, et riigigarantiide kasutamise tingimused on kooskõlas garantiiteatise nõuetega.

5. TAANI MÄRKUSED

(127) Selles jaos on esitatud Taani ametiasutuste märkused algatamisotsuse kohta ja Taani ametiasutuste märkused huvitatud isikute märkuste kohta, mis esitati Taani ametiasutustele mittekonfidentsiaalses vormis.

(128) Üldiselt ei nõustu Taani ametiasutused sellega, mida huvitatud isikud väidavad. Nad esitasid lisateavet ja vastuväiteid, mida on kokkuvõtlikult kirjeldatud allpool.

([69]) Hanseatic Transport Consultancy (HTC), *Bedarfsbezogene Verkehrsmarktuntersuchungen im Kontext der geplanten Festen Fehmarnbeltquerung (FFBQ)*, 17. juuni 2019. Aruande tellija on NABU.

([70]) Scandlines viitab Euroopa ühendamise rahastu vahendite taotlemisele, et toetada tema 2019.–2020. aasta tehnilise teostatavuse uuringuid heiteta kaubaparvlaevade teenindamise võimalikkuse kohta Rødby ja Puttgardeni sadamates („Capacity upgrade for Sustainable Traffic Machines – Preparing for zero emission operation").

5.1. **Lisamärkused Fehmarni väina püsiühenduse projekti kirjelduse ja rahastamismeetmete kohta**

(129) Taani ametiasutused esitasid faktilisi selgitusi algatamisotsuse kirjeldava osa kohta. Samuti täpsustasid nad, et „ehituskuludeks“ nimetatud kulud algatamisotsuse tabelis 1 hõlmavad ka kavandamiskulusid.

(130) Peale selle esitasid Taani ametiasutused selgitusi kapitalisüste puudutava meetme kohta. 2005. aastal asutati ettevõtjaid Sund & Bælt käsitleva seaduse paragrahvi 6 kohaselt ettevõtja Femern A/S. Asutamise ajal oli ettevõtja Femern Bælt A/S (nüüd Femern A/S) registreeritud aktsiakapital 10 miljonit Taani krooni (1,3 miljonit eurot). Registreeritud aktsiakapitali eest maksti nimiväärtusest 40 miljonit Taani krooni (5,4 miljonit eurot) kõrgemat hinda, kokku 50 miljonit Taani krooni (6,7 miljonit eurot). Kapitali sissemakse tegi Sund & Bælt Holding A/S kooskõlas ettevõtjat Sund & Bælt Holding A/S käsitleva seaduse paragrahviga 6. 24. juulil 2009 suurendati ettevõtja Femern Bælt A/S registreeritud aktsiakapitali 10 miljonilt Taani kroonilt 500 miljoni Taani kroonini (67,0 miljonit eurot) 460 miljoni Taani krooni (61,7 miljonit eurot) suuruse kapitalisüstiga, mille tegi ettevõtjale Femern Bælt A/S ettevõtja Sund & Bælt Holding A/S, ning fondiemissiooniga (Taani keeles *Fondsemission*) summas 30 miljonit Taani krooni (4,0 miljonit eurot). Fondiemissioon kujutab endast ettevõtja Femern A/S omakapitalireservi ümberarvestamist aktsiakapitaliks ja seega hõlmab see kapitali suurendamist, aga mitte kapitalisüsti. Kapitali rahaline sissemakse tehti vastavalt kavandamisseaduse paragrahvi 7 lõikele 2. Ettevõtjale Femern A/S tehtud kapitalisüstide kogusumma on seega 510 miljonit Taani krooni (68,4 miljonit eurot), millest 500 miljonit Taani krooni anti (ja registreeriti) aktsiakapitalina. Alates 2009. aastast pole kapitalisüste tehtud.

(131) Seoses garantiidega esitasid Taani ametiasutused täiendavat taustteavet ehitusseaduse paragrahvi 4 lõike 4 tähenduse kohta. Selle sätte kohaselt katab riigigarantii ka ettevõtja Femern A/S muid finantskohustusi, mis on tekkinud seoses püsiühenduse ehitamisega. Taani ametiasutused selgitasid, et selle sätte kohaselt on näiteks vahekohtujuhtumid seoses püsiühenduse ehitustöödega kaetud riigigarantiiga. Seda sätet ei kohaldata käitamisetapi suhtes. See toimib garantiina, et ehitajatele makstakse juhul, kui Femern A/S pole võimeline maksma. Arvestades, et ehituskulud kaetakse juba riigilaenudega või riigigarantiiga laenudega, ei anna see ettevõtjale Femern A/S lisaeelist.

(132) Taani ametiasutused andsid komisjonile ülevaate juba kehtestatud rahastamismeetmetest.

(133) 19. novembril 2018 andis transpordiminister ettevõtjale Femern A/S esimest korda loa võtta ehituskulude rahastamiseks riigilaene. Selliste laenude lepingud sõlmiti 2018. aasta novembris ja detsembris.

5.2. **Märkused abi olemasolu kohta**

(134) Taani ametiasutused esitasid kaks peamist argumenti toetamaks oma üldist seisukohta, et püsiühenduse riiklik rahastamine ei kuulu aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse.

(135) Täpsemalt leiavad Taani ametiasutused, et 1) püsiühenduse kavandamine, ehitamine ja käitamine ei ole „majandustegevus“, vaid avaliku võimu teostamine; 2) positiivne ja negatiivne majanduslik mõju, mis võib püsiühendusel lähiturgudel ja ELis üldiselt olla, ei kujuta endast konkurentsi moonutamist.

(136) Samuti leiavad Taani ametiasutused, et igal juhul ei tegele Femern A/S majandustegevusega enne, kui alustatakse käitamisega, sest ta ei paku turul teenuseid.

5.2.1. *Femern A/S teostab avalikku võimu*

(137) Taani ametiasutused on seisukohal, et püsiühenduse kavandamine, ehitamine ja käitamine on avaliku planeerimisvõimu klassikalised näited, mis ei ole ja ei peaks olema hõlmatud aluslepingu artikli 107 lõikega 1. Seega jäävad riigi meetmed, eelkõige ettevõtjale Femern A/S antud riigigarantii ja riigilaenud, ELi konkurentsipoliitika kohaldamisalast väljapoole.

(138) Vastupidi algatamisotsuses kasutatud komisjoni metoodikale väidavad Taani ametiasutused, et ettevõtja Femern A/S tegevuse üldine hindamine peaks tegevuse olemust, eesmärki ja kohaldatavaid eeskirju arvesse võttes viima järelduseni, et Femern A/S teostab avalikku võimu – või et Femern A/S teostab avalikku võimu vähemalt seni, kuni ta käitamist alustab.

(139) Taani ametiasutused väidavad, et Taanile ja Saksamaale kuuluvate maantee- ja raudteetaristute ühendamise eesmärk on palju laiem kui muudel avaliku sektori investeeringutel, näiteks sellistel, mida tehakse kommunaalsektorisse. Samuti on ettevõtja Femern A/S ja tema tegevuse olemus täiesti erinev näiteks parvlaevaettevõtjatest ja parvlaevadega seotud tegevusest, sest ettevõtja Femern A/S loomise ainus eesmärk oli rakendada Taani riigi otsuseid konkreetse taristu (püsiühenduse) ehitamise kohta. Femern A/S on seega eriotstarbeline ettevõtja, kelle suhtes ei kohaldata kasumi maksimeerimise standardit ja kellel pole kohaldatavate eeskirjade kohaselt lubatud tegeleda kolmandate tegevustega.

(140) Taani ametiasutuste sõnul toetavad need ettevõtja Femern A/S asutamise aluseks olnud laiemad poliitilised kaalutlused väidet, et Femern A/S ei tegele majandustegevusega, vaid teostab avalikku võimu.

(141) Asjaolu, et võetakse kasutustasu, ei muuda iseenesest tegevuse olemust, sest tuleb uurida, kas tasu võtmist on võimalik avaliku võimu teostamisest eraldiseisvana käsitada. Üksnes siis, kui neid kaht tegevust on võimalik käsitada eraldiseisvana, võib tasu võtmist teenuse eest pidada majandustegevuseks ([71]).

(142) Taani ametiasutuste sõnul on selge, et asjaolu, et ettevõtja Femern A/S kogub tasusid, mille määrab õigusaktide kohaselt kindlaks transpordiminister, ei saa käsitada eraldiseisvana avaliku võimu teostamisega seotud tegevusest, näiteks juurdepääsu tagamisest riigile kuuluvale üldisele maantee- ja raudteetaristule ning selle hooldamisest. Seega tuleks ettevõtja Femern A/S kogu tegevust käsitada avaliku võimu teostamisena.

(143) Taani ametiasutused selgitavad ühtlasi, et transpordiminister pole veel otsustanud, kuidas kasutustasud kindlaks määratakse või kui suured need peaksid olema. Algatamisotsuses ja huvitatud isikute märkustes osutatud tasud kajastavad üksnes eelarveprognoose. Samuti märgitakse, et kasutustasude peamine eesmärk ja funktsioon on riigieelarvete tasakaalustamine.

(144) Taani ametiasutused märgivad, et kui komisjon ei saa nõustuda, et ettevõtja Femern A/S kogu tegevust tuleks käsitada avaliku võimu teostamisena, saab põhjendatult majandustegevuseks pidada üksnes käitamist. Taani ametiasutused leiavad, et praegusel juhul ei ole Leipzig-Halle kohtuasja ([72]) põhjendus asjakohane, muu hulgas kuna see puudutas juba elluviidava majandustegevuse mahu suurendamist liberaliseeritud turul.

(145) Ühtlasi nõuavad Taani ametiasutused, et komisjon hindaks hoolikalt, millal võimaliku majandustegevuse periood algaks, ning nad viitavad kohtupraktikale, väites, et kui tegevusi on võimalik eristada, tuleks iga tegevuse puhul riigiabi eraldi analüüsida.

(146) Samuti väidavad nad, et pole eriti mõttekas eeldada, et kui ehitusseadus jõustus ja andis ettevõtjale Femern A/S õiguse püsiühendust ehitada ja käitada, muutus ettevõtjale Femern A/S enne seda kuupäeva antud kogu rahastamistoetus *tagasiulatuvalt* riigiabiks.

(147) Taani ametiasutused lükkasid tagasi ka ettevõtja Scandlines jt väite, et ettevõtjale Femern A/S antud vabadus pakkuda teatavaid allahindlusi näitab, et minister ei määra kindlaks kasutustasude täpset suurust. Taani ametiasutused väidavad, et ettevõtjal Femern A/S pole vabadust tasusid oma äranägemisel määrata, vaid üksnes piiratud vabadus teatavaid tasusid allapoole korrigeerida, kui sellega ei mõjutata tasude suurust märkimisväärselt. Samuti märgivad nad, et ettevõtja Femern A/S vabadus allahindluskavu muuta ja uusi selliseid kavu kehtestada on ühtlasi piiratud eurovinjeti direktiiviga ([73]).

5.2.2. *Ettevõtja Femern A/S teavitustegevus*

(148) Taani ametiasutuste arvates pole mingit kahtlust, et ettevõtja Femern A/S teavitustegevus on avalik-õiguslik ülesanne, mitte majandustegevus. Üks kavandamisseadusega ettevõtjale Femern A/S antud ülesannetest on „teavitustegevuse“ elluviimine, mida tuleks teha koostöös kohalike omavalitsustega. Sellist ülesannet pole ühelgi erasektori taristuettevõtjal. See on lahutamatu osa avalik-õiguslikest ülesannetest, mis on seotud kohalikku kogukonda mõjutavate avaliku taristu projektide kohase kavandamise ja ehitamisega. Samuti märgivad Taani ametiasutused, et kui seda teavitustegevust ei käsitata avalik-õigusliku ülesandena, tuleks pidada seda projekti elluviimisega lahutamatult seotuks ja seega üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise alusel rahastamiskõlblikuks.

5.2.3. *Ettevõtja Femern A/S tegevus ei moonuta konkurentsi*

(149) Taani ametiasutuste seisukoht on, et komisjon peab konkreetselt hindama, kas konkurentsi moonutatakse või mitte. See hindamine peaks hõlmama Taani riigimaanteede taristu korralduse põhjalikku analüüsi, et teha kindlaks, kas riigimaanteede ja muude transpordiliikide (nagu parvlaevad, lennuettevõtjad, raudtee-ettevõtjad jne) vahel on tegelik konkurentsisuhe.

([71]) Taani ametiasutused viitavad 19. jaanuari 1994. aasta otsusele kohtuasjas SAT Fluggesellschaft *vs.* Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punkt 28, 18. märtsi 1997. aasta otsusele kohtuasjas Diego Calí ja Figli Srl *vs.* Servizi Ecologici Porto di Genova SpA, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, punkt 24, ning üldisemalt komisjoni teatisele riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (C/2016/2946, ELT C 262, 19.7.2016, lk 1, punkt 15).

([72]) Kohtuotsus, Üldkohus, 24. märts 2011, Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt ja teised *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-443/08 ja T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, mida kinnitati apellatsiooniastmes Euroopa Kohtu 19. detsembri 2012. aasta otsusega kohtuasjas Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig-Halle GmbH *vs.* komisjon, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821.

([73]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 1999. aasta direktiiv 1999/62/EÜ raskete kaubaveokite maksustamise kohta teatavate infrastruktuuride kasutamise eest (EÜT L 187, 20.7.1999, lk 42), artikkel 7b.

(150) Taani ametiasutused ei leia, et püsiühendus on otseses konkurentsisuhtes näiteks parvlaevadega, samamoodi nagu raudteetaristu pole otseses konkurentsisuhtes maanteede, busside või lennujaamadega. Taani ametiasutused viitavad konkreetselt komisjoni teatisele riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (edaspidi „riigiabi mõiste teatis“) ([74]) ja selle punktile 220 ning taristuanalüüsi dokumendile maanteede, sildade, tunnelite ja siseveeteede kohta ([75]). Samuti märgivad nad, et püsiühendus on mittediskrimineerivatel tingimustel kõigile kasutajatele kättesaadav ja et selle ehitamise eesmärk pole soodustada konkreetset ettevõtjat ega sektorit.

(151) Sellest lähtuvalt väidavad Taani ametiasutused, et võimalikku majanduslikku mõju, mis ettevõtja Femern A/S tegevusel võib olla muudele ettevõtjatele, ei saa käsitada konkurentsi kahjustamisena aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Eriti selge on, et Femern A/S ei moonuta püsiühenduse kavandamise ja ehitamise ajal konkurentsi ühelgi turul.

(152) Lõpetuseks märgivad Taani ametiasutused selle kohta, et ettevõtja Femern A/S juhtumi asjaolud on väga erinevad Leipzig-Halle lennujaama täiendava stardi- ja maandumisraja ehitamise faktilistest asjaoludest, ([76]) sest Femern A/S ei osuta turul teenuseid enne, kui taristu liiklusele avatakse. Leipzig-Halle lennujaam konkureeris piirkondlikul lennujaamade turul teiste lennujaamadega, püüdes meelitada ligi kliente, ja kui tekkis vajadus laienemiseks, sai lennujaam uue taristu ehitamiseks riigiabi.

5.3. **Märkused abi liigituse kohta**

(153) Taani ametiasutused leiavad, et Femern A/S sai oma tegevuse rahastamiseks juriidilise õiguse, kui 4. mail 2015 võeti vastu ehitusseadus, sest selles seaduses on selgelt eeldatud, et Femern A/S rahastab oma võlakohustusi riigigarantiiga laenudega ja riigilaenudega. Seega anti abi sellel ajahetkel. Taani ametiasutused märgivad aga, et riigigarantiisid ja riigilaene polnud võimalik kasutada enne, kui transpordiminister ettevõtjale Femern A/S selleks loa andis, ning seega polnud ettevõtjal Femern A/S võimalik neist enne seda majanduslikku eelist saada.

(154) Seega ei nõustu Taani ametiasutused ettevõtja Scandlines jt väitega, et riigigarantiidega ja riigilaenudega seotud abi kujutab endast järjestikusi sihtotstarbelisi toetusi. Taani ametiasutused märgivad aga, et isegi kui abi peetaks järjestikusteks sihtotstarbelisteks toetusteks, ei takista miski komisjoni vastavushindamist ellu viimast ja kõiki neid tulevasi toetusi korraga ja eelnevalt heaks kiitmast. Samuti esitasid Taani ametiasutused üksikasjalikumat teavet rahandusministri kaalutlusõiguse puudumise kohta konkreetsete laenulepingute puhul.

(155) Peale selle märgivad nad, et ettevõtja Scandlines jt seisukoht paistab olevat, et Femern A/S peaks hoopis kohe alguses võtma ühe suure riigigarantiiga laenu, mis vastab lubatud ülempiirile. Taani ametiasutuste arvates poleks see sobiv viis abi minimeerimiseks ja oleks seetõttu vastuolus komisjoni vastavushindamise üldnõuetega, mis on sätestatud üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 28.

(156) Samuti leiavad Taani ametiasutused, et kinni on peetud ootekohustusest. Nad leiavad, et kõigi selliste tegevuste õiguslik alus, mis viidi ellu enne ehitusseaduse jõustumist, on olnud kavandamisseaduse paragrahv 2. Alates kavandamisseaduse vastuvõtmist on Taani Folketingi rahanduskomitee andnud kolm korda oma nõusoleku kavandamisetapi eelarve suurendamiseks. Iga kord puudutas nõusolek kavandamisseaduse paragrahvis 2 käsitletud konkreetset kavandamistegevust (nn ettevalmistustööd).

(157) Kui ehitusseadus vastu võeti, palus transpordiminister ettevõtjal Femern A/S ehitusetappi mitte alustada ja seega ehituslepinguid mitte allkirjastada enne, kui minister on selleks loa andnud. 2018. aasta novembris ja detsembris võttis Femern A/S riigilaenud, et tagada vajalikud rahalised vahendid ehitusetapi alustamiseks. Taani ametiasutused selgitasid aga, et Femern A/S sai alles 26. märtsil 2019 loa esimeste kindlaksmääratud ehitustööde alustamiseks seoses püsiühendusega. Femern A/S pole veel ühegi sellise tööga alustanud.

5.4. **Märkused väidetavate abimeetmete kohta**

5.4.1. *Raudteetasud*

(158) Taani ametiasutused leiavad, et raudteetasud ei hõlma riigiabi ettevõtjale Femern A/S, ning seega lükkavad nad tagasi väited, mille esitasid Scandlines jt. Raudteetasud kujutavad endast ettevõtja Femern A/S tulevast sissetulekuallikat, mida – nagu ka teemakse – reguleerib transpordiminister. Täpsemalt kehtestab minister eeskirjad püsiühenduse kasutajatelt (st raudtee-ettevõtjad) võetavate tasude suuruse ja nende reguleerimise põhimõtete kohta.

([74]) Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (C/2016/2946) (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1).
([75]) https://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/grid_roads_en.pdf.
([76]) Vt joonealune märkus nr 72.

Need tasud määratakse kindlaks vastavalt direktiivile 2012/34/EL, millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond. Taani ametiasutused rõhutavad, et raudteetasusid kogub ettevõtja Femern A/S jaoks tema nimel Rail Net Denmark ([77]) ning mitte Femern A/S ise, nagu eeldatud algatamisotsuses. Rail Net Denmark kogub raudteetasusid Taanis kogu riigi omanduses oleva raudteetaristu puhul. Seega leiti, et kõige otstarbekam oleks paluda ettevõtjal Rail Net Denmark teha sama ka püsiühenduse puhul. Rahalised vahendid kantakse otse üle ettevõtjale Femern A/S ja Rail Net Denmark ei saa kasutada neid enda tarbeks. Püsiühenduse kasutamise eest kogutud ja ettevõtjale Femern A/S üle kantud tasud esitatakse riigi aastaeelarvetes. Ettevõtja Rail Net Denmark kogutud tasud kujutavad endast makseid teenuse eest ja mitte lõivu/maksu. Rail Net Denmark kui Taani raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja vastutab kõigi kulude eest, mis on seotud Taani raudteetaristu käitamisega.

5.4.2. *Maksumeetmed*

(159) Taani ametiasutused märgivad, et ettevõtja Femern A/S pole kunagi tuginenud varem kehtinud eeskirjadele, mis käsitlevad kulumit ja kahjumi edasikandmist. Olenemata sellest, kas need eeskirjad oleks võinud anda ettevõtjale Femern A/S valikulise eelise, sellist eelist asjaomasel perioodil tegelikult ei tekkinud.

5.4.3. *Merepõhja tasuta kasutamine*

(160) Oma märkustes huvitatud isikute märkuste kohta selgitavad Taani ametiasutused, et ehitusseaduses on kahtluse vältimiseks lihtsalt täpsustatud, et Femern A/S ei peaks merepõhja kasutamise eest maksma. Nad rõhutavad, et nende sätetega ei kohelda ettevõtjat Femern A/S võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras üksustest erinevalt.

5.5. **Märkused kokkusobivuse hindamise kohta**

5.5.1. *Üleeuroopalist huvi pakkuv projekt*

(161) Taani ametiasutused leiavad, et ettevõtjate Scandlines ja Stena Line esitatud uued uuringud on ebaolulised ja igal juhul väärad. Seoses Knud Erik Anderseni uuringuga märgivad nad, et autor on Fehmarni väina püsiühenduse projekti tuntud vastane ning et uuringus on liiklusprognoosi ja ehituskulude puhul tuginetud arvutuste tegemisel valedele eeldustele. Samuti lükkavad Taani ametiasutused tagasi ettevõtjate Scandlines ja Stena Line väite, et 2015. aasta uuringutes on ettevõtja Scandlines kulusid paisutatud nii, et need viitavad ettevõtja Scandlines tegutsemisele suure kahjumiga. Taani ametiasutused leiavad, et see on 2015. aasta algse uuringu arvutuste väär ja moonutatud esitlemine, sest uuring põhineb eeldusel, et parvlaevateenustelt saadavad tulud on suuremad kui tegevuskulud (tulude ja kulude vahe on hinnanguliselt 15 % kuludest). Peale selle väidavad Taani ametiasutused, et uuringud ei muutu vääraks, kui alamkomponendid või asjaolud muutuvad, ning märgivad, et iga kord, kui mõni alamkomponent muutub, pole vaja sotsiaal-majanduslikku mõju uuesti arvutada. Seetõttu lükkavad Taani ametiasutused ühtlasi tagasi väite, et 2015. uuringud on väärad, kuna Saksamaa sisemaaga seotud kulud on suuremad.

(162) Samuti väidavad Taani ametiasutused, et suurte taristuprojektidega seotud poliitiliste otsuste tegemisel võetakse alati arvesse sotsiaal-majanduslikke arvutusi. Kehtestatud pole aga nõuet 4 % sotsiaal-majandusliku kasu kohta, nagu on väidetud aruandes ja huvitatud isikute märkustes. Taani ametiasutused märkisid ühtlasi, et Fehmarni väina püsiühenduse projekti on peetud prioriteetseks piiriüleseks TEN-T projektiks tervikuna ja mitte üksnes osas, mis puudutab raudteed. Seoses liiklusprognoosiga esitasid Taani ametiasutused ettevõtjate Intraplan / TSS Trimode koostatud lisaaruande, milles esitati märkusi HTC aruande kohta. Ettevõtjate Intraplan / TSS Trimode üldine järeldus on, et HTC aruanne on puudulik ja eksitav ning et selles ei seata kahtluse alla konkreetselt Fehmarni väina püsiühenduse liiklusprognoosi. Peale selle viitavad Taani ametiasutused Taani teede direktoraadi avaldatud aruandele, ([78]) mis näitab, et maanteeliiklus Taani ja Taanist välja kasvab märkimisväärselt. Täpsemalt näitab aruanne, et veoautode liiklus üle Taani ja Saksamaa piiri, Öresundi püsiühenduse kaudu ning Öresundi ja Fehmarni väinade parvlaevamarsruutidel on kasvanud 2010.–2018. aastal 38 %, mis on samuti vastuolus HTC aruandega.

([77]) Vastavalt 20. novembri 2015. aasta määrusele nr 1276 ettevõtja Rail Net Denmark ülesannete ja volituste kohta („Bekendtgørelse om Banedanmarks opgaver og beføjelser" (BEK nr. 1276 af 20/11/2015)) vastutab Rail Net Denmark raudteetasude kogumise eest Taani raudteetaristut kasutavatelt ettevõtjatelt.

([78]) Vejdirektoratet, *Oversigt over tilstand og udvikling, rapport 597*, august 2019.

5.5.2. *Tegevusabi ei anta*

(163) Taani ametiasutused leiavad, et tegevusabi on taristu käitamisega seotud abi. Kõiki ehitusetapis tekkinud kulusid, sealhulgas ehitusprojekti igapäevase haldusega seotud kulusid, käsitatakse ehituskuludena. Ettevõtjal Femern A/S pole vaja võtta riigilaene ega riigigarantiiga laene ehitusetapi igapäevatoimingute rahastamiseks.

5.5.3. *Rahastamispuudujääk*

(164) Taani ametiasutused esitasid ajakohastatud eeldused rahastamispuudujäägi ja abi elemendi (või brutotoetusekvivalendi) arvutamiseks. Eelduste lähtepunktiks on uusim täielikult läbi vaadatud finantsanalüüs projekti kohta: „Fehmarni väina püsiühenduse, sealhulgas Taani maatööde finantsanalüüs“ ([79]), veebruar 2016 (edaspidi „2016. aasta finantsanalüüs“).

(165) Ehitusseaduse ettevalmistavates märkustes oli selgelt mainitud, et projekti kogurahastamise kohta viiakse ellu uus hindamine. Enne ehituslepingute allkirjastamist tuli algatada ehituskulude vähendamise protsess. 28. aprillil 2015 palus rahandusminister ettevõtjal Femern A/S mitte allkirjastada projekti olulisi ehituslepinguid enne, kui on ellu viidud kogurahastamise uus hindamine. 2016. aasta finantsanalüüsi kohaselt oli üks oluline ehituskulusid vähendav tegur ehitusperioodi pikendamine 6,5 aastalt, nagu eeldatud 2014. aasta finantsanalüüsis, 8,5 aastani 2016. aasta finantsanalüüsis. 2016. aasta finantsanalüüsis on märgitud, et pakkumismenetluse tulemusel sai Femern A/S selle pikendatud, 8,5-aastase ehitusperioodi põhjal ehitusettevõtjate ([80]) lõplikud ja siduvad pakkumused. Femern A/S analüüsis ka muid finantsarvutuste parameetreid ning sellega kaasnes hulk ajakohastatud eeldusi võrreldes analüüsiga, millel ehitusseadus põhines. 2016. aasta finantsanalüüsis esitatud ajakohastatud teave püsiühenduse kohta puudutab eelkõige järgmist: ajakohastatud ehituseelarve, ajakohastatud hinnangulised käitamis-, hooldus- ja reinvesteerimiskulud, ajakava ajakohastamine, ajakohastatud ajakava põhjal korrigeeritud liiklustulu, ajakohastatud ELi rahastamine, mõne tehnilise eelduse ajakohastamine. Tagamaks, et komisjoni hinnang põhineb kõige täpsematel ja ajakohasematel finantseeldustel, tegid Taani ametiasutused 2016. aasta finantsanalüüsis veel kohandusi, mida on kirjeldatud allpool. Kui see oli asjakohane, lisasid Taani ametiasutused ühtlasi tegelikud arvnäitajad, näiteks juba võetud laenude kohta või seoses inflatsiooniga. Allpool toodud põhjendustes on esitatud rohkem üksikasju rahastamispuudujäägi mudelis kasutatud eelduste kohta.

(166) 2014. aastat teatise kohased ehituskulud olid 54,9 miljardit Taani krooni (7,4 miljardit eurot) 2014. aasta fikseeritud hindades. See summa on kooskõlas 2015. aasta ehitusseaduses mainitud ehituskuludega: 55,1 miljardit Taani krooni (7,4 miljardit eurot) 2015. aasta fikseeritud hindades. Femern A/S sai pakkumused 2015. aasta septembris. Seejärel koostas Femern A/S ehituseelarve ajakohastatud versiooni ning püsiühenduse kavandamis- ja ehituskulude prognoosi vähendati 52,6 miljardi Taani kroonini (7,1 miljardit eurot) 2015. aasta hindades või 62,2 miljardi Taani kroonini (8,3 miljardit eurot) nominaalhindades. Selles on arvesse võetud kohustusliku reservi nõuet summas 7,3 miljardit Taani krooni (1,0 miljardit eurot) 2015. aasta hindades. Reserv on arvutatud ettevõtja Femern A/S riskiregistri põhjal ning see kajastab kulusid, mis projekti käigus tõenäoliselt tekivad. Kasutati „P-väärtust“ P80. Nagu Taani ametiasutused selgitasid, tähendab see 80 % tõenäosust, et reserveelarve on tuvastatud riskide katmiseks piisav. Ernst & Young on viinud ellu püsiühendusega seotud reservide ja riskide välise kvaliteeditagamise.

(167) Finantsarvutustes eeldatakse, et püsiühenduse jaoks saadakse kogu ehitusperioodil ELi rahalisi vahendeid summas, mis moodustab 10 % ehituskuludest, ehk sama palju, nagu eeldati 2016. aasta finantsanalüüsis. Finantsmudelis on arvesse võetud ka kavandamisetapiga seotud rahalisi vahendeid.

(168) Liiklusprognoosi olid koostanud Saksamaa konsultatsioonifirmad Intraplan ja BVU ning seda oli võrreldud muude mudelitega, näiteks Euroopa Komisjoni mudeliga Trans Tools. Liiklusprognoos esitati 2014. aasta novembris. Nagu märgitud 2016. aasta finantsanalüüsis, viis konsultatsioonirühm COWI ellu prognoosi välise kvaliteeditagamise ning järeldas, et eeldused on mõistlikud ja kooskõlas professionaalse liiklusprognooside tegemise tavadega. Peamine eeldus 2014. aasta liiklusprognoosis on, et olemasoleva paralleelse parvlaevateenuse osutamine ei jätkuks, kui püsiühendus avatakse. Samal ajal sisaldab 2014. aasta liiklusprognoos eraldi analüüsi stsenaariumi kohta, mille puhul jätkub (paralleelne) ühetunnine parvlaevateenus. Alates 2014. aastast on Scandlines korduvalt kinnitanud oma kavatsust pärast püsiühenduse avamist tegevust jätkata. Seega võtsid Taani ametiasutused rahastamispuudujäägi arvutamise mudelis arvesse ühetunnist parvlaevateenust Rødby ja Puttgardeni vahel. Taani ametiasutused selgitasid, et see on kooskõlas PWC uuringuga, mis koostati Saksamaa ametiasutustele seoses Saksamaa heakskiidu andmisega püsiühenduse kavale ning mille Scandlines jt esitasid algatamisotsuse kohta esitatud märkuste lisas. 24. jaanuari 2016. aasta uuring „Forretningsanalyse af færgefarten Rødby-Puttgarden“, mille KPMG konsultandid koostasid Taani transpordiministeeriumi nimel, kinnitas, et parvlaevateenuse osutamine võib jätkuda väga väikese marginaalkasumiga. Nagu juba eeldatud 2014. aasta liiklusprognoosis, on jätkuva ühetunnise parvlaevateenuse

([79]) *Femern A/S, Finansiel analyse af Femern Bælt-forbindelsen inkl. danske landanlæg,* veebruar 2016.
([80]) Ehitusseaduses sätestatud pakkujatest ehitusettevõtjad.

mõju liiklusmahule 14 % väiksem autode arv esimesel aastal pärast püsiühenduse avamist ning see protsent väheneb 13 aasta jooksul pärast avamist 12 %ni. Veoautode liikluse puhul eeldati, et paralleelse parvlaevateenuse kasutajate osakaal on 15 %. Teine ajakohastamine pärast 2016. aasta finantsanalüüsi puudutab mõju, mida avaldab Suur-Beldi ühenduse teemaksu 25 % vähendus, mis hakkab täielikult kehtima 1. jaanuaril 2023. See vähendab pisut püsiühenduse liiklusmahtu.

(169) Taani transpordiminister määrab maanteeliikluse lõplikud tasud kindlaks vahetult enne püsiühenduse avamist. Taani ametiasutused selgitasid, et maanteeliikluse hinnad saadakse, ekstrapoleerides 2007. aasta parvlaevateenuse hindu; tol ajal oli Rødby-Puttgardeni parvlaevaliin endiselt õiguspärane monopol, mis kuulus Taanile ja Saksamaale. Taani ametiasutused selgitasid, et parvlaevateenuse hindu peeti mõistlikuks ja läbipaistvaks võrdlusaluseks – võttes arvesse ka seda, mida püsiühenduse tulevased kasutajad oleksid valmis maksma, ilma et seataks ohtu püsiühenduse laiemaid eesmärke. Eeldatav ja keskmine hind sõiduautodele on 494 Taani krooni (66,2 eurot) ja veoautodele 2 092 Taani krooni (280,4 eurot) 2015. aasta hindades.

(170) Rahastamispuudujäägi arvutamise mudelis on hinnangulised raudteetulud umbes 400 miljonit Taani krooni (53,6 miljonit eurot) aastas (2015. aasta hinnad). Tasud määratakse kindlaks kooskõlas direktiiviga 2012/34/EL. Taani ametiasutused esitasid konsultatsiooniettevõtte TetraPlan 2003. aasta märtsi aruande „Analysis of Rail Infrastructure Payment on the Fehmarn Belt Fixed Link“ ja selle 2008. aastal valminud ajakohastatud versiooni. 2003. aasta dokument sisaldab tehnilist analüüsi raudtee-ettevõtjate võime kohta püsiühenduse kasutamise eest maksta. Analüüsi eesmärk oli teha kindlaks, kas hinnanguline tasu raudtee kasutamise eest võidakse kätte saada. TetraPlani analüüsides eeldatakse, et kogu raudteetasu, mis saadakse Fehmarni väina püsiühenduse kaudu Hamburgi minevate / sealt tulevate rongide arvelt, peaks olema võrdne Suur-Beldi püsiühenduse kaudu liikuvate rongide kogu raudteetasuga.

(171) Püsiühenduse käitamis-, hooldus- ja reinvesteerimiskulud on 468 miljonit Taani krooni (62,7 miljonit eurot) aastas (2015. aasta hinnad). See hinnang on kooskõlas 2016. aasta finantsanalüüsiga, sest Taani ametiasutused ei pidanud vajalikuks neid arvnäitajaid korrigeerida. Taani ametiasutused hindasid väiksema liiklusmahu mõju käitamis-, hooldus- ja reinvesteerimiskuludele. Nad järeldasid, et väiksemal liiklusmahul on käitamis- ja hoolduskuludele üksnes väike mõju ning et sellel pole märgatavat mõju riigiabi käsitlevatele arvutustele ega garantiiperioodile.

(172) Rahastamispuudujäägi arvutamiseks tuleb eri rahavood (näiteks ehituskulud, käitamistulemused) diskonteerida ning selleks kasutasid Taani ametiasutused kapitali kaalutud keskmist hinda asjakohase diskontomäärana. Võttes arvesse ametliku uurimismenetluse käigus väljendatud komisjoni muret, et nominaalne keskmine riskivaba intressimäär 5 % kui kapitali kaalutud keskmise hinna oluline komponent võib olla praegustel turutingimustel liiga kõrge, tegid Taani ametiasutused ettepaneku kasutada keskmist riskivaba intressimäära 3,5 % aastas. See põhineks rahandusministeeriumi ajakohastatud ametlikul prognoosil 2025. aasta Taani majanduse kohta, sealhulgas riigi rahanduse kohta ([81]). Taani ametiasutuste seisukoht on, et rahandusministeeriumi prognoosil põhinev eeldus on kõige objektiivsem prognoos Taanis kättesaadavate tulevaste intressimäärade suuruse kohta ning et see on seega usaldusväärne võrdlusalus. Seejuures on võetud arvesse ka seda, et Femern A/S ei saa praktikas võtta laene korraga kogu oma rahastamisvajaduse katmiseks ning seega pole võimalik kasutada kehtivat turuintressimäära pika perioodi kohta, mil Femern A/S sageli laene võtab ja võlgu refinantseerib.

(173) Vastusena komisjoni väljendatud murele, et ka keskmine riskivaba intressimäär 3,5 % aastas võib olla liiga kõrge, selgitasid Taani ametiasutused, et tungiva vajaduse tõttu riigiabi käsitleva otsuse järele on Taani ametiasutused valmis kasutama rahastamispuudujäägi kindlaksmääramiseks 1,5 % riskivaba intressimäära, kui komisjon leiab, et see on vajalik selleks, et abi oleks siseturuga kokkusobiv.

(174) Seega esitasid Taani ametiasutused kaks rahastamispuudujäägi arvutamise mudelit. Üks põhines keskmisel riskivabal intressimääral 3,5 % (ajas muutuv, algab madalalt ja suureneb aja jooksul) (edaspidi „esimene rahastamispuudujäägi arvutamise mudel“) ning teine, alternatiivne mudel, põhines riskivabal intressimääral 1,5 % (edaspidi „alternatiivne rahastamispuudujäägi arvutamise mudel“).

([81]) https://www.fm.dk/publikationer/2019/opdateret-2025-forloeb-okt-2019. Aruande kohaselt on 10-aastase riigivõlakirja eeldatav intressimäär 2019. aastal –0,1 % aastas, 2025. aastal 1,6 % aastas ja 2040. aastal 4,5 % aastas. See vastab fikseeritud nominaalmäärale umbes 3,5 % aastas.

(175) Tulemuseks saadav kapitali kaalutud keskmine hind oleneb seega kasutatavast mudelist. Rahandusministeeriumi prognoosil põhinevate arvutuste tulemusel saadakse esimese rahastamispuudujäägi arvutamisel mudeli puhul kapitali kaalutud keskmiseks hinnaks 4,2–8,3 %, samas kui riskivabal intressimääral 1,5 % põhinevate arvutuste tulemusel (alternatiivse rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli puhul) saadakse fikseeritud kapitali kaalutud keskmine hind 5,59 %. Taani ametiasutused selgitasid, et kapitali kaalutud keskmise hinna arvutamisel võeti arvesse seda, mida tüüpiline investor nõuaks võrreldavate riskitunnustega projekti puhul. Nad esitasid üksikasjaliku teabe selle kohta, kuidas see kapitali kaalutud keskmine hind saadi.

(176) Taani ametiasutused arvutasid rahastamispuudujäägi mudeli 40-aastase käitamisperioodi põhjal. Nad ei võtnud arvesse sisemaaga seotud dividendimakseid.

5.5.4. *Abisumma ja abi kestus*

(177) Et võtta arvesse algatamisotsuses väljendatud kahtlusi, vaatasid Taani ametiasutused teatise läbi ning piirasid riigigarantiide ja -laenude kasutamist. Riigigarantiid ja -laenud piirduvad rahaliste vahenditega, mida vajatakse kavandamis- ja ehitusetapis tekkivate kulude katmiseks. Femern A/S lõpetab kõik riigigarantiiga laenude lepingud ja maksab kõik riigilaenud tagasi hiljemalt 16 aastat pärast püsiühenduse käitamise algust (edaspidi „maksimaalne garantiiperiood“). Püsiühenduse käitamise algust märgib püsiühenduse avamine maantee- ja raudteeliiklusele. Ettevõtjal Femern A/S pole võimalik võtta riigigarantiiga laene ega riigilaene, mille kogusumma ületab 69,3 miljardi Taani krooni suurust (9,3 miljardit eurot) maksimumsummat (edaspidi „maksimaalne garantiisumma“). Maksimumsumma on ettevõtja Femern A/S kogu ehitusvõla eeldatav netosumma, mis hõlmab ka kavandamis- ja ehitusetapis kogunenud intressikulusid. Sellele summale on lisatud likviidsusreserv 2,0 miljardit Taani krooni (0,27 miljardit eurot) ja n-ö ehituskulude puhver 2,5 miljardit Taani krooni (0,34 miljardit eurot) (2015. aasta hinnad). Likviidsusreserv lisati, et katta projektimaksete lühiajalise kõikumise riski. Taani ametiasutused selgitasid, et täiendav ehituskulude puhver on vajalik sellepärast, et kui ehituskulud oleksid oodatust suuremad (eeldatavad ehituskulud arvutati riskide katmise tõenäosusega 80 %) ei oleks Femern A/S – juba ehitusetapis – võimeline turul laenu saama. See puhver vastab riskide katmise tõenäosuse suurenemisele 99 %ni. Taani ametiasutused võtsid aga kasutusele ümberarvutamise mehhanismi, millega korrigeeritakse maksimaalset garantiisummat ja maksimaalset garantiiperioodi allapoole, kui tegelikud ehituskulud viitavad sellele, et ehituskulude puhvrit pole vaja; seeläbi tagatakse, et abi kogusumma ei ületa rahastamispuudujääki. Taani ametiasutused kohustusid viima selle ümberarvutamise ellu hiljemalt viis aastat pärast tegevuse alustamist.

(178) Femern A/S peab maksma seoses riigigarantiide ja -laenudega preemiat. Nagu märgitud ehitusseaduse ettevalmistavates märkustes (punkt 11.1), on selle tasu suurus 0,15 %. See vastab preemiale, mida Femern A/S peab maksma vastavalt ajakohastatud teatises esitatud esimesele rahastamispuudujäägi arvutamise mudelile. Alternatiivse rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli puhul on see preemia suurem ja moodustab 2 %.

(179) Samuti ei kasuta Femern A/S riigilaene ega riigigarantiiga laene selleks, et täita oma kohustust maksta dividende oma omanikule A/S Femern Landanlæg. Seega saab Femern A/S hakata maksma ettevõtjale A/S Femern Landanlæg dividende alles siis, kui ettevõtja Femern A/S võlg on täielikult tasutud ja kui tema võimalus võtta uusi riigilaene ja kasutada tulevaste võlgade rahastamiseks riigigarantiisid on lõppenud.

(180) Peale selle teavitasid Taani ametiasutused komisjoni, et ettevõtja Femern A/S vahetus-/ tuletislepinguid täidetakse turutingimustel. Seepärast maksab Femern A/S Taani riigile üksiktehingute tinglikult väärtuselt turupreemiat riigigarantii eest ja tagatise eest, mille andmist võidakse ettevõtjalt Femern A/S vahetus-/tuletistehingute tegemisel nõuda.

(181) Samuti väitsid Taani ametiasutused, et kuna maksimaalne garantiisumma piirdub kavandamis- ja ehituskuludega (koos nendega seotud finantskuludega), leiavad nad, et tegevusabi on välistatud. Selle tõendamiseks tagavad Taani ametiasutused, et Femern A/S esitab iga aasta teabe oma rahavoogude kohta.

5.5.5. *Ergutav mõju*

(182) Oma märkustes ettevõtja Scandlines jt väidete kohta leiavad Taani ametiasutused, et Üldkohtu 13. detsembri 2018. aasta otsustega heakskiidetud komisjoni lähenemisega ametlikule ergutava mõju nõudele ei diskrimineerita eraettevõtjaid ega rikuta põhinõuet, et riigiabil peaks olema ergutav mõju. Samuti väitsid nad, et ergutavat mõju on võimalik tõendada mitmel viisil ([82]). Nõudmine, et riigi omanduses eriotstarbeline ettevõtja liikmesriigilt abi taotleks, oleks äärmiselt kunstlik. Seda seetõttu, et eriotstarbeline ettevõtja ei saa paratamatult projekti algatada ilma abita, kuna tal pole muud sissetulekut. See erineb loogilisest nõudest, et eraettevõtjad peavad

([82]) Vt kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2011, Regione autonoma della Sardegna jt *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-394/08, T-408/08, T-453/08 ja T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, punkt 226, mida kinnitati Euroopa Kohtu otsusega, 13. juuni 2013, HGA jt *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad C-630/11 P kuni C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, punktid 108–109, ning kohtuotsus, Euroopa Kohus, 5. märts 2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, punkt 78.

esitama abitaotluse. Femern A/S ei oleks võrreldavas olukorras eraettevõtjaga, kes taotleb abi konkreetse taristuprojekti jaoks. Komisjoni elluviidud ergutava mõju uurimisega ei kohelda seega avaliku ja erasektori ettevõtjaid erinevalt. Igal juhul ilmneb komisjoni väljakujunenud praktikast, et abil võib olla ergutav mõju, kui projekti pole võimalik jätkata/lõpetada ilma abita, olenemata sellest, kas pärast projekti algatamist esitatakse taotlus või mitte ([83]).

5.5.6. *Vastupidine stsenaarium*

(183) Taani ametiasutused leiavad, et pole erilist mõtet kaaluda vastupidist stsenaariumi üldise transpordi infrastruktuuri puhul nagu püsiühendus, sest selle üle otsustavad kaks riiki laiemate avalike eesmärkide põhjal ning seda rakendab õigusaktide alusel asutatud riigi omanduses sihtotstarbeline ettevõtja, kellel pole muud tegevust ega muid huve. Seega oleks mistahes vastupidine stsenaarium selle sihtotstarbelise ettevõtja puhul täiesti teoreetiline. Vastupidine stsenaarium seisneb seega alternatiivse projekti puudumises.

5.5.7. *Konkurentsi põhjendamatult ei moonutata*

(184) Oma märkustes ettevõtja Scandlines jt väidete kohta viitavad Taani ametiasutused Üldkohtu 13. detsembri 2018. aasta otsustele. Samuti väidavad nad, et püsiühendus tekitaks tõenäoliselt uut konkurentsi, selle asemel et seda piirata, et turgu valitseva seisundi võimalik kuritarvitamine on üksnes hüpoteetiline, et raudteeligipääsu kõrvaldamise üle ja püsiühenduse läbilaskevõime üle otsustab Taani/Saksamaa ja et tasude üle otsustab Taani transpordiminister. Seoses asjaoluga, et Taani valitsus keeldus toetamast ettevõtja Scandlines taotlust Euroopa ühendamise rahastu toetuse saamiseks, selgitasid Taani ametiasutused, et transpordiministeerium ei saanud toetada projekti, mille eesmärk oli uurida võimalust teha märkimisväärseid uusi investeeringuid parvlaevateenustesse Fehmarni väinal, sest see polnud kooskõlas transpordipoliitikaga vastavalt Euroopa ühendamise rahastu määruse 1. lisale. Samuti märkisid Taani ametiasutused, et Euroopa ühendamise rahastu komitee lükkas ettevõtja Scandlines taotluse
27. septembril 2019 tagasi põhjustel, mis polnud seotud Taani ametiasutuste keeldumisega taotlust allkirjastada. Peale selle lükkavad Taani ametiasutused tagasi väite, et ettevõtjale Femern A/S antud riigiabi saab kasutada selleks, et rahastada ja seega vähendada juurdepääsu Puttgardenile, mida nad peavad Saksamaa sisemaaühenduse osaks. Seda sellepärast, et Saksamaal on ainuvastutus sisemaa ja püsiühenduse vaheliste ühenduste ajakohastamise ja rahastamise eest.

5.5.8. *Riigigarantiide kasutamise tingimused*

(185) Taani ametiasutused esitasid riigigarantiide kasutamise miinimumtingimused.

5.5.9. *Läbipaistvus*

(186) Taani ametiasutused võtsid kohustuse järgida üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 45 sätestatud läbipaistvuskohustust.

6. MEETME/ABI HINDAMINE

6.1. Riigiabi olemasolu

(187) Vastavalt aluslepingu artikli 107 lõikele 1 on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

6.1.1. *Ettevõtja määratlus*

(188) Komisjon märgib, et riigiabi eeskirju kohaldatakse üldjuhul vaid siis, kus abisaaja on ettevõtja. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ettevõtja majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema juriidilisest staatusest ja rahastamise viisist ([84]). Majandustegevus on tegevus, mis seisneb konkreetsel turul kaupade ja/või teenuste pakkumises ([85]).

([83]) Komisjoni 1. aprilli 2009. aasta otsus, N 356/2008, riigiabi nr N 602/2004 – Taani, keskkonnasõbraliku elektritootmise toetamine, ning komisjoni 13. detsembri 2013. aasta otsus, SA.36893, Kreeka kiirteede kontsessioonide projektide korrigeerimine – Kesk-Kreeka kiirtee (E65), punktid 99 ja 102, ning SA.36877, Kreeka kiirteede kontsessioonide projektide korrigeerimine – Egeuse kiirtee, punkt 74.

([84]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. september 2000, Pavlov jt *vs.* Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, liidetud kohtuasjad C-180/98 kuni C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428.

([85]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. juuni 1987, komisjon *vs.* Itaalia, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punkt 7; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 1998, komisjon *vs.* Itaalia Vabariik, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, punkt 36; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. september 2000, Pavlov jt *vs.* Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, liidetud kohtuasjad C-180/98 kuni C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428.

(189) Aéroports de Paris' kohtuasjas tehtud otsuses ([86]) leidis Üldkohus, et lennujaama käitamist tuleb käsitada majandustegevusena. Uuemates, Leipzig-Halle kohtuasjades tehtud otsustes ([87]) järeldati, et kui lennujaama stardi- ja maandumisrada kasutatakse majandustegevuseks, on ka selle ehitamine majandustegevus ning seega võib selle rahastamine kuuluda riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse. Kuigi need juhtumid on konkreetselt seotud lennujaamadega, on liidu kohtute esitatud põhimõtted kohaldatavad ka muude taristute ehitamise suhtes ([88]) ([89]) nagu on kinnitatud uuemas kohtuotsuses Belgia sadamate kohta ([90]).

(190) Komisjon märkis juba algatamisotsuses, et esmapilgul võiks järeldada, et Femern A/S tegeleb majandustegevusega ja et teda tuleks käsitada ettevõtjana. Taani ametiasutused on aga seisukohal, et ettevõtja Femern A/S tegevuse üldine hindamine peaks tegevuse olemust, eesmärki ja kohaldatavaid eeskirju arvesse võttes viima järelduseni, et Femern A/S teostab avalikku võimu. On tõsi, et aluslepingu artikli 107 lõiget 1 ei kohaldata, kui riik „teostab avalikku võimu" ([91]) või kui avaliku sektori asutused toimivad riiklike ametiasutustena ([92]). Üksust võib lugeda avalikku võimu teostavaks juhul, kui asjaomane tegevusala on osa riigi olulistest funktsioonidest või on nende funktsioonidega seotud oma olemuse, eesmärgi ja seda reguleerivate eeskirjade poolest ([93]). Taani ametiasutused väitsid sellega seoses, et püsiühenduse *eesmärgid* on palju laiemad kui üksnes sellise avaliku teenuse osutamine, mida osutavad kommunaal-, posti- ja ühistransporditeenuste osutajad. See on Taani ametiasutuste arvates nii seetõttu, et püsiühendus looks vajalikud tingimused tihedamaks kultuuri- ja majanduskoostööks, millest saavad kasu Euroopa Liit, kaks asjaomast riiki ja Fehmarni väina ümberkaudsed piirkonnad. Püsiühenduse kavandamise, ehitamise ja käitamise *olemus* on Taani ametiasutuste arvates ühtlasi selgelt seotud avaliku võimu teostamisega, sest see kujutab endast valitsustevahelise lepingu täitmist Taani poolt ning Taani riigi tehtud olulist otsust avaliku planeerimise kohta. Tegevuse olemus on Taani ametiasutuste arvates rahvusvaheliste ja riiklike transpordiasutuste (nt Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsioon või Taani maantee- või raudteeametid) tegevusega võrreldavam kui erasektori transpordiettevõtjaga omaga. Taani ametiasutused leiavad ühtlasi, et ettevõtja Femern A/S suhtes kohaldatakse konkreetseid *eeskirju*, näiteks ei kohaldata kasumi maksimeerimise standardit. Eriotstarbelise ettevõtjana puudub ka risk, et saadud rahalisi vahendeid võidakse kasutada sellise tegevuse ristsubsideerimiseks, mis pole seotud konkreetse tegevusega, mille elluviimiseks Femern A/S on asutatud.

(191) Komisjon leiab sellega seoses, et vajalik on üldine hindamine ja selleks, et ettevõtja Femern A/S tegevus liigituks avaliku võimu teostamiseks, peaks see olema oma olemuse, eesmärgi *ja* selle suhtes kohaldatavate eeskirjade poolest seotud riigi oluliste ülesannetega. Komisjon ei nõustu Taani ametiasutuste põhjendusega, et tema esialgne analüüs algatamisotsuse põhjendustes 85–88 on väär. Taani ametiasutuste väited eesmärgi, olemuse ja eeskirjade kohta ei ole piisavad, et see analüüs ümber lükata ning järeldada, et Femern A/S teostab avalikku võimu.

(192) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peaks majandustegevuseks liigitamine põhinema faktilistel asjaoludel, nimelt kaupade või teenuste pakkumisel konkreetsel turul. Femern A/S kui püsiühenduse omanik ja käitaja pakub kodanikele ja ettevõtjatele tasu eest veoteenuseid. Femern A/S võtab püsiühenduse maanteeosa kasutajatelt tasu (teemaksu) Fehmarni väina ületamise eest. Lisaks maksavad raudtee-ettevõtjad tasusid juurdepääsu eest püsiühenduse raudteetaristule. Ettevõtja Femern A/S tulud, mis on saadud maantee ja raudtee kasutamise eest, on ette nähtud püsiühenduse kavandamise, ehitamise ja käitamise kogukulude rahastamiseks, aga pärast riigigarantiiga laenude ja riigilaenude tagasimaksmist on need mõeldud ka sisemaaühenduste ehitamise kulude rahastamiseks dividendide maksmise kaudu emaettevõtjale.

(193) Fehmarni väina ületamisele on olemas turg, eelkõige kuna seda teenust pakub juba tasu eest olemasolev parvlaevaettevõtja, kes on selgelt turutingimustel tegutsev eraettevõtja. Seega konkureeriksid ettevõtja Femern A/S

([86]) Kohtuotsus, Üldkohus, 12. detsember 2000, Aéroports de Paris *vs.* komisjon, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, punkt 125, mida kinnitati Euroopa Kohtu 24. oktoobri 2002. aasta otsusega kohtuasjas Aéroports de Paris *vs.* komisjon, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617.
([87]) Vt joonealune märkus nr 72.
([88]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. jaanuar 2015, Eventech *vs.* The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 40; kohtuotsus, Üldkohus, 15. märts 2018, Naviera Armas *vs.* komisjon, T-108/16, ECLI:EU:T:2018:145, punkt 78.
([89]) Vt ka komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta, punkt 202.
([90]) Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven *vs.* komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 107.
([91]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. juuni 1987, komisjon *vs.* Itaalia, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punktid 7 ja 8.
([92]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 4. mai 1988, Bodson, 30/87, ECLI:EU:C:1988:225, punkt 18.
([93]) Vt eelkõige kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. jaanuar 1994, SAT/Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punkt 30, ning kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. märts 1997, Calì & Figli, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, punktid 22 ja 23.

osutatavad veoteenused parvlaevaettevõtjate osutatavate veoteenustega. Püsiühendus hakkab konkureerima ka muude transpordiühendustega, mis on alternatiivsed võimalused Fehmarni väina ületamiseks. Seega hakkab Femern A/S osutama teenuseid turul.

(194) Tuleks märkida, et ettevõtjale Femern A/S pole antud konkreetset avalikku võimu, vaid ta ehitab ja käitab taristut majandustegevuses osalejana. Suurte taristuprojektide ehitamine ja kaubanduslik kasutamine ei kujuta endast iseenesest avaliku võimu teostamist ning püsiühenduse ehitamisel ja käitamisel juhindutakse majandusloogikast, kuna seda rahastatakse väga suurel määral kasutustasudest ([94]). Ettevõtja Femern A/S tegevus erineb tõepoolest oluliselt sellest, mida on varem peetud avaliku võimu teostamise osaks, nagu sõjavägi või politsei, lennuliikluse ohutus ja kontroll, mereliikluse kontroll ja ohutus, saastevastane järelevalve, vanglakaristuste korraldamine, rahastamine ja täideviimine, avaliku maa arendamine ja taaselustamine ning avalikel eesmärkidel kasutatavate andmete kogumine, mis toimub ettevõtjatel seaduse alusel lasuvast andmete esitamise kohustusest lähtudes ([95]).

(195) Ka asjaolu, et ettevõtja Femern A/S ei taotle kasumi maksimeerimist, pole määrav. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei sõltu riigiabi eeskirjade kohaldamine sellest, kas üksus on loodud kasumi saamiseks ([96]).

(196) Nagu tõendab 2014. aasta Öresundi otsus, milles leiti, et omanik/käitaja tegeleb majandustegevusega, on igal juhul selge, et Taani ametiasutused on otsustanud võtta kasutusele turumehhanismi. Nagu ka Öresundi silda/tunnelit, hakatakse püsiühendust käitama kaubandusliku teemaksudest rahastatava taristuna. See on vastuolus väitega, et tegevus kujutaks endast avaliku võimu teostamist.

(197) On tõsi, et ehitusseaduse kohaselt ei määra tasusid püsiühenduse kasutamise eest Femern A/S, vaid riik määrab need otse transpordiministri kaudu. Ehitusseaduse paragrahvi 42 lõikest 3 tuleneb aga, et olenemata lõikest 2 võib Femern A/S teatavate piirangute raames muuta kehtivaid allahindluskavu või kehtestada uusi allahindlusi. Ühtlasi peab Femern A/S Fehmarni väina lepingu artikli 6 lõike 2 kohaselt tegutsema vastavalt üldistele äripõhimõtetele ([97]). Seetõttu leiab komisjon, et ettevõtjal Femern A/S on oma hindade üle otsustamisel teatav vabadus. Tuvastamisel, kas ettevõtja tegeleb majandustegevusega, pole igal juhul otsustav see, kas ettevõtja määrab oma hinnad ise või kehtivad riigi reguleeritud hinnad ([98]). Kohtupraktika näitab, et üksuse võime oma teenuste hindu mõjutada on vaid üks mitmest aspektist, mida tuleb arvesse võtta ([99]). Tegevus on majanduslik, kui see hõlmab kaupade või teenuste pakkumist konkreetsel turul (näiteks taristu kaubandusliku kasutamise kaudu). Nagu Euroopa Kohus on hiljuti kinnitanud, ei takista asjaolu, et teenust osutatakse ilma kasumit taotlemata (mis võib nii olla riigi kindlaks määratud hinnapoliitika tõttu), käsitamast toiminguid elluviivat üksust ettevõtjana, kui teenuse pakkumisel konkureeritakse muude kasumit taotlevate ettevõtjatega ([100]).

([94]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. oktoober 1980, Van Landewyck, liidetud kohtuasjad 209/78 – 215/78 ja 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, punkt 88; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. november 1995, FFSA ja teised, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, punkt 21; Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 1. juuli 2008, MOTOE, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, punktid 27 ja 28.

([95]) Komisjoni 7. detsembri 2011. aasta otsus riigiabi SA.32820 (2011/NN) kohta – Ühendkuningriik – Abi teenuseosutajale Forensic Science Services (ELT C 29, 2.2.2012, lk 4, punkt 8); kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. jaanuar 1994, SAT/Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, punkt 27; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 26. märtsi 2009, Selex Sistemi Integrati *vs.* komisjon, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, punkt 71; komisjoni 16. oktoobri 2002. aasta otsus riigiabi N 438/02 kohta – Belgia – Riigiabi sadamavaldajatele (EÜT C 284, 21.11.2002, lk 2); kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. märts 1997, Calì & Figli, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, punkt 22; komisjoni 19. juuli 2006. aasta otsus riigiabi N 140/06 kohta – Leedu – Toetuste eraldamine riiklikele ettevõtjatele karistusasutustes (ELT C 244, 11.10.2006, lk 12); komisjoni 27. märtsi 2014. aasta otsus riigiabijuhtumi SA.36346 kohta – Saksamaa – GRW tööstuslikul ja kaubanduslikul otstarbel kasutatava maa arendamise kava (ELT C 141, 9.5.2014, lk 1); kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 2012, Compass-Datenbank GmbH, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 40.

([96]) Vt nt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. detsember 2012, Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle *vs.* komisjon, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, punkt 50, ja kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. jaanuar 2006, Cassa di Risparmio di Firenze, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punktid 122 ja 123.

([97]) Artikli 6 lõikes 2 on sätestatud: „Äriühing asutatakse kooskõlas Taani õigusega. Äriühingu tegevus peab toimuma kooskõlas üldiste äripõhimõtetega ja vastavalt rahvusvahelistele kohustustele, sealhulgas ühenduse õiguses sätestatud kohustustele."

([98]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 2012, Compass-Datenbank GmbH *vs.* Republik Österreich, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika.

([99]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. jaanuar 1994, SAT Fluggesellschaft *vs.* Eurocontrol, C-364/92, EU:C:1994:7; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. märts 1997, Calì & Figli *vs.* Servizi Ecologici Porto di Genova, C-343/95, EU:C:1997:160; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 2012, Compass-Datenbank, C-138/11, EU:C:2012:449. Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven *vs.* komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652.

([100]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori *vs.* komisjon, C-622/16 P – C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, punkt 104. Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. juuni 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, ECLI:EU:2017:496, punktid 47 ja 48.

(198) Seepärast järeldab komisjon, et püsiühenduse käitamine on majandustegevus. Leipzig-Halle kohtuotsuse ([101]) põhjal kujutab ka ettevõtja Femern A/S käitatava taristu ehitamine endast majandustegevust ning seega võivad sel eesmärgil võetud toetusmeetmed sisaldada riigiabi. Seetõttu tuleb käsitada ettevõtjat Femern A/S seoses nende tegevustega ettevõtjana aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(199) Kuna komisjonil polnud võimalik määrata algatamisotsuses kindlaks ettevõtja Femern A/S põhitegevuse olemust, ei saanud ta teha ka lõplikku järeldust n-ö edendus-/turundus-/teavitustegevuse kohta, milles Femern A/S osales.

(200) Kuna Taani ametiasutused leiavad, et ettevõtja Femern A/S tegevus, mis on seotud püsiühenduse kavandamise ja ehitamisega, kujutab endast avaliku võimu teostamist, peavad nad ka edendus-/turundus-/teavitustegevust avaliku võimu teostamiseks. Avaliku sektori asutused peavad sageli oma tegevuse ja projektide kohta teavet andma ning sellist teavitustegevust ei tohiks nende arvates liigitada turunduseks, nagu soovitasid Scandlines jt. Samuti väidavad Taani ametiasutused, et tihe dialoog mõjutatud rühmadega Saksamaal ja Taanis ning koostöö Taani ja Saksamaa vabaühendustega ja kohalike omavalitsustega on Fehmarni väina püsiühenduse projekti elluviimisel äärmiselt olulised.

(201) Komisjon leiab, et edendus-/turundus-/teavitustegevus aitas selgelt kaasa püsiühenduse kavandamisele, ehitamisele ja käitamisele, nagu paistavad kinnitavat nii ettevõtja Scandlines jt kui ka Taani ametiasutuste kirjeldused tegevuse kohta. Turundustegevus aitaks ettevõtja Scandlines jt tõlgenduse kohaselt ettevõtja Femern A/S majandustegevusele selgelt kaasa. Isegi kui edendus-/turundus-/teavitustegevust käsitataks teavitustegevusena vastavalt Taani ametiasutuste tõlgendusele, aitaks see tegevus samuti ettevõtja Femern A/S majandustegevusele kaasa. Nagu Scandlines jt ühtlasi märkisid, ei ole ebatavaline, et äriühingud peavad üldsust oma tegevusest teavitama. Sellist teavitamiskohustust ei peeta üldjuhul avaliku võimu teostamiseks. Komisjon leiab, et selles mõttes ei ole oluline, kas tegevus on liigitatud teavitus-, edendus- või turundustegevuseks. Riigiabi olemasolu hindamisel on oluline see, kas tegevusega aidatakse kaasa majandustegevusele. Seega leiab komisjon, et ka edendus-/turundus-/teavitustegevus on majandustegevus.

6.1.2. *Riigi ressursid ja seostatavus riigiga*

(202) Seoses asjaoluga, et meetmete kohaldamisest tulenevad eelised pärinevad riigi ressurssidest, tuleb märkida, et abi mõiste on laiem kui toetuse mõiste. Seda seetõttu, et see mõiste ei hõlma üksnes konkreetseid toetusi nagu subsiidiumid ja kapitalisüstid, vaid ka meetmeid, mis ei ole toetused selle sõna kitsamas tähenduses, kuid mis erinevas vormis vähendavad ettevõtte eelarvel tavaliselt lasuvaid kulutusi ja seetõttu sarnanevad toetustega nii oma iseloomult kui ka toimelt ([102]).

(203) Kapitalisüstid, mis pole kooskõlas turutingimustega, hõlmavad konkreetset toetust. Meede, millega riiklikud ametiasutused annavad teatud ettevõtjatele maksusoodustuse, mis ei too kaasa rahaliste vahendite ülekandmist, asetab soodustuse saajad siiski soodsamasse majanduslikku olukorda kui teised maksumaksjad ja kujutab endast riigi ressursside ülekandmist ([103]). Kui garantiisid või laene antakse tingimustel, mis ei vasta turutingimustele ning seeläbi luuakse risk, et riigile tekib tulevikus lisakohustus, on olemas piisav alus järeldamaks, et tegemist on riigi ressursside ülekandmisega ([104]). Sama kehtib näiteks siis, kui liikmesriik annab garantiisid, ilma et ta nõuaks garantii saajalt preemia maksmist turutingimustel. Riigi ressursside ülekandmiseks võib pidada ka seda, kui riik ei nõua sellist summat, mida ta tavapäraselt nõuaks juurdepääsu andmise eest riigivarale või loodusvaradele nagu merepõhi ja veealad.

(204) Kuna eelkirjeldatud meetmeid (kapitalisüstid, maksumeetmed, riigilaenud ja -garantiid ning merepõhja tasuta kasutamine) võttis riik, on need oma olemuselt riigiga seostatavad.

(205) Raudteetasud kujutavad endast ettevõtja Femern A/S tulevast sissetulekuallikat, mida – nagu ka teemakse – reguleerib transpordiminister. Tasud ja maksud kujutavad endast tasu püsiühenduse kasutamise eest. Asjaolu, et üks raudtee-ettevõtjatest on Taani riigile kuuluv raudtee-ettevõtja DSB, pole piisav järeldamaks, et raudteetasud, mida

([101]) Vt joonealune märkus nr 72.

([102]) Vt muu hulgas kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. november 2001, Adria-Wien Pipeline GmbH and Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH *vs.* Finanzlandesdirektion für Kärnten, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, punkt 38; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. juuli 2004, Hispaania *vs.* komisjon, C-501/00, ECLI:EU:C:2004:438, punkt 90 ja selles viidatud kohtupraktika; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. detsember 2005, Itaalia *vs.* komisjon, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, punkt 77; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. jaanuar 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze vs. Cassa di Risparmio di Firenze, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 131 ja selles viidatud kohtupraktika.

([103]) Vt nt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. märts 1994, Banco Exterior de España, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, punkt 14. Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 9. oktoober 2014, Ministerio de Defensa ja Navantia, ECLI:EU:C:2014:2262.

([104]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 1. detsember 1998, Ecotrade Srl *vs.* Altiforni e Ferriere di Servola SpA (AFS), C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, punkt 41; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. märts 2013, Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon jt, liidetud kohtuasjad C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, punktid 137, 138 ja 139.

see ettevõtja maksab ettevõtja Rail Net Denmark kaudu ettevõtjale Femern A/S, hõlmavad riigi ressursse, kuna kõigilt püsiühendust kasutavatelt raudtee-ettevõtjatelt võetakse tasu objektiivselt ja mittediskrimineerivalt ([105]). Ettevõtjat Rail Net Denmark pole määratud riigiabi koguma/jagama. Selle asemel kantakse rahalised vahendid otse üle ettevõtjale Femern A/S. Sellest lähtuvalt järeldab komisjon, et raudteetasud ei kujuta endast riigi sekkumist ega riigi ressursse.

6.1.3. *Valikuline eelis*

(206) Kohtupraktika kohaselt tuleb riikliku meetme riigiabile omaste tunnuste kindlakstegemiseks välja selgitada, kas seda saanud ettevõtjale tekib majanduslik eelis, mida ta ei oleks saanud tavapäraste turutingimuste korral ehk ilma riigi sekkumiseta ([106]). Oluline on vaid meetme mõju ettevõtjale, mitte riigi sekkumise põhjus ega eesmärk ([107]). Selle hindamiseks peab võrdlema ettevõtja finantsseisundit pärast meetme võtmist olukorraga, milles ettevõtja oleks olnud, kui meedet ei oleks võetud.

6.1.3.1. Kapitalisüstid, riigigarantiid ja riigilaenud

(207) Ettevõtja Sund & Bælt Holding A/S antud kapitalisüste võib käsitada ettevõtja Femern A/S saadud eelist sisaldavana. Võttes arvesse ebakindlust seoses projekti kasumlikkusega ja suurte riskidega, on tõenäoline, et ilma teatava riikliku toetuseta poleks eraettevõtja soovinud ettevõtjasse Femern A/S kapitalisüsti teha. Peale selle võivad soodustingimustel antud riigigarantii ja riigilaen anda laenuvõtjale eelise, võimaldades tal võtta laenu sellise intressimääraga ja selliste kuludega, mis poleks olnud turul ilma garantiita ([108]) või ilma riigilaenuta võimalikud. Kõnealusel juhul peab Femern A/S maksma iga-aastast preemiat riigigarantiiga kaetud tagasimaksmata võlalt ja Taani riigi antud riigilaenude tagasimaksmata summalt. Isegi kui see preemia oleks alternatiivse rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli kohane 2 %, ([109]) ei vaidlustata, et see vastab turutingimustest soodsamatele tingimustele, eelkõige projekti riske arvestades. Peale selle vähendab ettevõtja Femern A/S lepingulistest suhetest tulenevaid kohustusi kattev riigigarantii ettevõtja riske seoses tavapäraste lepinguliste kohustustega, mida iga eraettevõtja peaks tavapärastel turutingimustel täitma. Kõnealusel juhul andis Taani riik ettevõtjale Femern A/S eelise, andes tema laenudele riigigarantiid ja andes talle riigilaene, nõudmata preemia maksmist turutingimustel ega turuintressimäära tasumist. Seoses edendus-/turundus-/teavitustegevusega märgib komisjon, et neid rahastatakse kavandamistegevuse jaoks antud riigilaenudest ja mitte eelnimetatud tegevuse jaoks ette nähtud täiendavatest riigilaenudest.

(208) Kuna mainitud eelised puudutavad konkreetselt ettevõtjat Femern A/S, on need *de jure* valikulised. Seega kujutavad kapitalisüstid, laenude riigigarantiid ja riigilaenud endast ettevõtjale Femern A/S antud valikulisi eeliseid aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

6.1.3.2. Tuletistehingute riigigarantiid

(209) Kavandamis- ja ehitusseadustes on sätestatud ka võimalus saada riigigarantiid tuletistehingute jaoks. Femern A/S pole selliseid tehinguid sõlminud. Tulevaste tuletistehingute jaoks antavate garantiide puhul nõuavad Taani ametiasutused sellise preemia maksmist, mis on nende hinnangul kooskõlas turutingimustega.

(210) Garantiiteatise punktis 3.1 on sätestatud, et kui riigi üksikgarantii või riigigarantii kavaga ei kaasne ettevõtja jaoks mingit kasu, siis ei kujuta see endast riigiabi. Garantiiteatise punktides 3.2–3.5 on sätestatud hulk tingimusi, mis on piisavad abi välistamiseks. Garantiiteatise punktis 3.6 on sätestatud: „Kui ükskõik milline punktides 3.2–3.5 ettenähtud tingimustest jääb täitmata, ei tähenda see, et selline garantii või garantiikava loetaks automaatselt

([105]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 13. september 2017, ENEA, C-329/15, ECLI:EU:C:2017:671, punktid 23–37.
([106]) Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 11. juuli 1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) jt *vs.* La Poste jt, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, punkt 60; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 1999, Hispaania *vs.* komisjon, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41.
([107]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. juuli 1974, Itaalia *vs.* komisjon, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 13.
([108]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. detsember 2011, Residex Capital *vs.* Gemeente Rotterdam, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, punkt 39.
([109]) Preemiaks määrati alguses 0,15 % ja see oli esimese rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli kohane preemia. Alternatiivse rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli kohane preemia on 2 %.

riigiabiks.“ Garantiiteatise punktist 1 ilmneb, et sätted on ette nähtud vahetuks kohaldamiseks muu hulgas garantiide suhtes, mis on seotud konkreetse finantstehinguga, nagu laen. Komisjon leiab, et tuletislepingute garantiisid ei ole võimalik otse võrrelda laenude garantiidega ja et selliste tuletislepingute garantiide puhul on asjakohane iga juhtumit eraldi analüüsida, nagu sätestatud garantiiteatise punktis 1.4.

(211) Tuletislepingu garantii erineb laenugarantiist. Tuletisinstrument on kahepoolne kohustus, mille turuväärtus on lepingu sõlmimise ajal null. Aja jooksul võib turuväärtus muutuda ühe poole kasuks (ja teise poole kahjuks), näiteks olenevalt intressimäärade muutumisest. Ettevõtja Femern A/S tuletisinstrumentidega kauplemist reguleerib iga finantssektori vastaspoolega sõlmitud üldleping (n-ö ISDA leping), mis hõlmab ühtlasi lisa osaluse kohta krediidiriski kahjude katmisel. Kahepoolse lepingu kohaselt, mis käsitleb osalust krediidiriski kahjude katmisel, on kumbki pool kohustatud andma tagatise, mis on võrdne kahe poole tuletisinstrumentide koguportfelli negatiivse netoturuväärtusega. Likviidsust, mida Femern A/S tagatise andmiseks pakub, pole võimalik kasutada muudel eesmärkidel. Tagatist hallatakse suletud süsteemis eraldi kontodega. Tuletislepingu riigigarantii on garantii, mis katab ettevõtja Femern A/S tuletislepingu kohaseid maksekohustusi ning ettevõtja Femern A/S võimet pakkuda likviidsust tagatise andmiseks vastaspoolele, et korvata tehingu võimalik negatiivne turuväärtus.

(212) Tuletistehingu hind määratakse kindlaks turuväärtuse võimalike muutustega seotud krediidi- ja rahastamisriskide põhjal. Ilma garantiita ja kahepoolse tagatislepinguta lisab pank kui vastaspool need riskielemendid hinnale. Taani ametiasutused selgitasid, et nende riskilisandite summad on palju väiksemad kui sama põhisummaga laenu riskipreemia.

(213) Taani ametiasutused teavitasid komisjoni, et Femern A/S maksab iga tuletistehinguga seotud riigigarantii eest turutingimustele vastavat tasu. Turutingimustele vastav tasu tehakse kindlaks järgmiselt. Enne uue tuletistehingu sõlmimist võtab Femern A/S kaks siduvat pakkumust vähemalt kahelt erinevalt erapangalt. Pangad esitavad siduva pakkumuse kahe tehinguliigi kohta: a) tuletistehing, mida toetatakse riigigarantiiga ja kahepoolse lepinguga, mis käsitleb osalust krediidiriski kahjude katmisel, ning b) sama tehing ilma nende toetuselementidega. Need pakkumused põhinevad panga konkreetsel hinnangul ettevõtja Femern A/S finantsseisundi kohta. Seejärel saab Femern A/S valida kahe tehinguliigi vahel. Kui Femern A/S valib tehingu a, maksab Femern A/S Taani riigile preemiana tehingu a ja tehingu b pakkumuste vahe. Preemiat väljendatakse protsendina tehingu põhisummast ning seda makstakse iga aasta tehingu kogu kestuse jooksul.

(214) Komisjon leiab, et võttes arves metoodikat, mis seisneb kahe siduva pakkumuse võrdlemises ja nende pakkumuste vahe preemiana Taani riigile maksmises, ei anna riik ettevõtjale Femern A/S tuletistehingute garanteerimisega eelist. Seega ei hõlma see meede riigiabi. Seepärast pole vaja uurida, millises ulatuses meede võib konkurentsi moonutada või liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada.

6.1.3.3. Raudteetasud

(215) Eespool järeldas komisjon, et raudteetasude võtmine ei kujuta endast riigiga seostatavate riigi ressursside andmist ettevõtjale Femern A/S. Täielikkuse huvides ja kuna see jäi algatamisotsuses lahtiseks, analüüsis komisjon ühtlasi, kas Femern A/S saab seoses raudteetasudega kasu valikulisest eelisest.

(216) Taani ametiasutused selgitasid, et taristutasud kujutavad endast kasutustasusid, st tasu teenuse eest, mitte lõivu/maksu. Ettevõtja Scandlines väide, et riik maksab ettevõtjale Femern A/S määramata ajavahemikul iga aasta oma raudtee-ettevõtja DBS kaudu osa kogutasudest, olenemata püsiühendust kasutavate rongide arvust, ilma et kasutataks kohandamismehhanismi, on väär. Taani ametiasutused kinnitasid, et tasud määratakse kindlaks vastavalt direktiivile 2012/34/EL ja et neid kohaldatakse kõigi raudtee-ettevõtjate suhtes, kes püsiühendust kasutavad. Raudteetasusid makstakse ettevõtjale Femern A/S ettevõtja Rail Net Denmark kaudu, kes tasusid kogub.

(217) Komisjon leiab, et raudteetasud kujutavad endast tasu teenuste eest, mida Femern A/S osutab raudtee-ettevõtjatele. Võttes arvesse käesoleva otsuse põhjenduses 87 esitatud selgitusi, pole põhjust arvata, et raudteetasud oleksid liiga suured.

(218) Seega leiab komisjon, et Femern A/S pole saanud seoses raudteetasudega valikulist eelist.

6.1.3.4. Maksualased erimeetmed

(219) Et maksumeede kuuluks aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse, tuleb teha kindlaks, et sellega soodustatakse *teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist* võrreldes teiste ettevõtjatega, kes on kõnealuse režiimi eesmärki arvestades analoogilises faktilises ja õiguslikus olukorras ([110]). Kui aga liikmesriigid võtavad vastu sihtotstarbelisi meetmeid, millest saavad kasu konkreetsed üksused, võimaldab eelise tuvastamine põhimõtteliselt eeldada, et see on valikuline ([111]). Seda seetõttu, et selliste meetmete puhul on tavaliselt lihtne teha järeldus nende valikulisuse kohta, kuna nendega koheldakse üht või mitut ettevõtjat soodsamalt ([112]).

(220) Kõnealusel juhul vähendab kulumit ja kahjumi edasikandmist käsitlev maksustamise erikord ettevõtja Femern A/S maksukohustust võrreldes tema olukorraga juhul, kui neid meetmeid poleks võetud, ning annab talle seega majandusliku eelise. Neil asjaoludel tuleks järeldada, et ettevõtja Femern A/S saab maksumeetmetest otseselt kasu.

(221) Komisjon on hinnanud meetmeid seoses kahjumi maksustusliku edasikandmisega ja kulumit käsitlevate erieeskirjadega vastavalt ELi kohtute kindlaks määratud kolmeastmelisele standardanalüüsile ([113]). Esiteks tuleb kindlaks teha võrdlussüsteem. Teiseks tuleks kindlaks teha, kas vaatlusalune meede kujutab endast kõrvalekaldumist nimetatud süsteemist, kuna see teeb vahet ettevõtjatel, kes on süsteemi olemuslikku eesmärki arvestades võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras. Kui meede kujutab endast kõrvalekaldumist võrdlussüsteemist ja on seetõttu esmapilgul valikuline, tuleb kolmandaks kindlaks teha, kas seda erandit õigustab selle süsteemi olemus või üldine ülesehitus. Seda silmas pidades on liikmesriigi ülesanne tõendada, et erinev maksustamislahendus tuleneb otseselt selle süsteemi alus- või juhtpõhimõtetest ([114]).

Kahjumi maksustuslik ülekandmine

(222) –Komisjon järeldas juba algatamisotsuses, et kahjumi edasikandmist käsitlevate erieeskirjadega, mida 2013.–2015. aastal ettevõtja Femern A/S suhtes kohaldati, tehti vahet ettevõtjatel, kes on asjaomase maksusüsteemi eesmärki arvestades esmapilgul võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras. Eeskirjad, mida sel ajavahemikul ettevõtja Femern A/S suhtes kohaldati, olid seega esmapilgul valikulised. Asjaomase liikmesriigi ülesanne on tõendada, et meede, mis paistab esmapilgul valikuline, on tema maksusüsteemi olemusest või üldisest ülesehitusest lähtuvalt põhjendatud ([115]). Pärast algatamisotsuse avaldamist pole Taani ametiasutused aga esitanud sellist põhjendust, mis lähtuks üldise süsteemi eesmärgist.

(223) Taani ametiasutused leiavad, et asjaomane meede puudutab projekti kavandamisetappi ja et igal juhul ei rakendatud seda meedet praktikas, sest ettevõtjal Femern A/S ei olnud sel perioodil kasumit. Femern A/S pole eelmiste aastate kahjumit edasi kandnud. Kontserni maksustatava tulu arvutamisel aastatel 2013–2015, mil erieeskirjad kehtisid, pole seega eelmistest aastatest edasikantud kahjumit maha arvatud. Femern A/S kogu kahjumit kasutati maksustatava tulu vähendamiseks kontserni tasandil samal majandusaastal. Muud kontsernidesse kuuluvad Taani äriühingud oleksid saanud üldiste eeskirjade alusel sama teha.

(224) Kuigi ettevõtjale Femern A/S kehtisid 2013.–2015. aastal erieeskirjad, oli ettevõtjal neil aastatel selline finantsseisund, et neid eeskirju tegelikult ettevõtja Femern A/S suhtes ei rakendatud. Seega järeldab komisjon, et kuna kahjumit tegelikult edasi ei kantud ja seda ei saa ka edaspidi edasi kanda, ei andnud kahjumi edasikandmist käsitlevad erieeskirjad ettevõtjale Femern A/S majanduslikku eelist ega saa seda ka eelist edaspidi anda ([116]).

Kulum

(225) Komisjon järeldas juba algatamisotsuses, et kulumit käsitlevad eeskirjad, mida ettevõtja Femern A/S suhtes kohaldati, olid esmapilgul valikulised. Taani ametiasutused ei ole esitanud põhjendust, mis lähtuks üldise süsteemi eesmärgist.

([110]) Kohtuotsus, Üldkohus, 22. jaanuar 2013, Salzgitter *vs.* Commission, T-308/00, ECLI:EU:T:2004:199, punkt 79 ja selles viidatud kohtupraktika.

([111]) Kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2017, Kreeka Vabariik *vs.* komisjon, T-314/15, ECLI:EU:T:2017:903, punktid 78 ja 79.

([112]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 4. juuni 2015, komisjon *vs.* MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, punkt 60 ja järgmised punktid; Kohtujurist Mengozzi 27. juuni 2013. aasta ettepanek kohtuasjas Deutsche Lufthansa, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:442, punkt 52.

([113]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, komisjon *vs.* Madalmaad, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, punkt 62; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. november 2001, Adria-Wien Pipeline, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

([114]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 49 jj; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, GIL Insurance, C-308/01, ECLI:EU: C:2004:252.

([115]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. november 2011, komisjon ja Hispaania *vs.* Gibraltari valitsus ja Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 146; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2004, Madalmaad *vs.* komisjon, C-159/01, ECLI:EU:C:2004:246, punkt 43; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. september 2006, Portugal *vs.* komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

([116]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. september 2018, komisjon *vs.* Prantsusmaa ja IFP Énergies nouvelles, C-438/16, ECLI:EU:C: 2018:737, punktid 117–118.

(226) Taani ametiasutused leiavad, et kõnealune meede puudutab projekti kavandamisetappi ja et kuigi 2009.–2015. aastal kehtisid kulumit käsitlevad erieeskirjad, ei saanud Femern A/S neist erieeskirjadest kasu, sest rajatised polnud veel kasutamiseks kättesaadavad ja kulumit tegelikult ei tekkinud. Ettevõtja Femern A/S suhtes kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2016 tavapärast Taani maksuõigust, sealhulgas kulumit käsitlevaid eeskirju, mida kohaldatakse kõigi Taani äriühingute suhtes.

(227) Seega võis ettevõtja Femern A/S saada 2009.–2015. aastal valikulise eelise. Komisjon järeldab aga, et kuna eelis tegelikult ei realiseerunud ja ei saa ka edaspidi realiseeruda, ei andnud ettevõtja Femern A/S suhtes kehtestatud kulumi erimäär ettevõtjale Femern A/S eelist ega saa seda ka edaspidi anda ([117]).

Ühine maksustamiskord

(228) Ühise maksustamiskorra võrdlussüsteem koosneb kohustuslikku maksustamist käsitlevatest sätetest Taani äriühingu tulumaksu seaduses. Kuna ühist maksustamiskorda kohaldatakse kõigi Taani ettevõtjate suhtes, kes kuuluvad kontsernidesse, ja mitte konkreetselt ettevõtja Femern A/S suhtes, ei saa järeldada, et Femern A/S sai valikulise eelise ([118]). Seega järeldab komisjon, et Femern A/S ei saa ühises maksustamiskorras osalemise kaudu täiendavat valikulist eelist.

6.1.3.5. Riigivara tasuta kasutamine

(229) Taani ametiasutuste sõnul pole Taani õiguses üldist reeglit ega põhimõtet, mille kohaselt ettevõtjaga Femern A/S sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras olevad ettevõtjad peaksid merepõhja ja veealade kasutamise eest riigile tasu maksma. Seega kehtiks kõigi püsiühenduse taristute puhul sama tasuta juurdepääsu põhimõte. Samuti ei maksa parvlaevaettevõtjad ega muud merekaubaveo ettevõtjad Taani riigile Taani jurisdiktsiooni all olevate merealade ületamise eest mingit tasu. Ametiasutuste sõnul ei maksa ka sadamad tasu merepõhja kasutamise eest.

(230) Oma märkustes algatamisotsuse kohta väidavad Scandlines jt, et asjaolu, et ettevõtjale Femern A/S võimaldatud tasuta merepõhja kasutamine on sõnaselgelt ehitusseaduses sätestatud, näitab, et muul juhul oleks Femern A/S pidanud maksma tasu vastavalt tavapärasele (võrdlus)süsteemile.

(231) Fehmarni väina lepingu artikli 8 lõikes 2 ja ehitusseaduse paragrahvis 45 on selgitatud, et Femern A/S ei peaks maksma merepõhja kasutamise eest tasu. Taani ametiasutused selgitasid, et selle sätte eesmärk on üksnes kahtluse vältimine. Taani ametiasutused märgivad, et Taani ametiasutustele teatava teenuse eest tasu maksmise kohustuse kehtestamisel peab Taani õiguse kohaselt olema õiguslik alus. Nagu kirjeldatud käesoleva otsuse põhjenduses 229, puudub selline õiguslik alus ja pole tõendeid selle kohta, et Taani muudelt taristuettevõtjatelt merepõhja ja merealade kasutamise eest tasu võtab. Seega leiab komisjon, et isegi kui ehitusseaduse paragrahv 45 poleks kehtestatud, poleks Taani ametiasutused saanud ettevõtjalt Femern A/S ilma konkreetse õigusliku aluseta merepõhja kasutamise eest tasu võtta. Samuti ei näita veealade ja merepõhja tasuta kasutamise sõnaselge sätestamine nendes dokumentides, et Femern A/S oleks muul juhul pidanud tavapärase (võrdlus)süsteemi alusel tasu maksma.

(232) Neil asjaoludel ja kuna puudus üldine õigusraamistik, milles oleks sätestatud tasu maksmine merepõhja ja veealade kasutamise eest, ning kuna puudusid faktilised tõendid selliste tasude maksmise kohta minevikus, pole komisjonil põhjust arvata, et selline üldine süsteem kehtib. Seega leiab komisjon, et Femern A/S pole saanud sellega seoses valikulist eelist.

6.1.4. *Konkurentsi moonutamine ja mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele*

(233) Kui liikmesriigi antud abi tugevdab ühe ettevõtja seisundit liidusiseses kaubanduses teiste konkureerivate ettevõtjate suhtes, tuleb leida, et abi mõjutab viimaseid ([119]). Riigi võetud meedet käsitatakse meetmena, mis moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, kui see võib parandada abisaaja konkurentsiolukorda võrreldes tema konkurentidega.

(234) Komisjon jõudis algatamisotsuses juba esialgsele järeldusele, et kuna ettevõtjat Femern A/S tuleb käsitada Fehmarni väina ületamiseks osutatavate veoteenuste turul tegutseva ettevõtjana, võib valikulise eelise andmine tugevdada tema seisundit võrreldes teiste turul tegutsevate ettevõtjatega, näiteks eelkõige parvlaevaettevõtjate ja sadamaoperaatoritega.

([117]) Samas.

([118]) Vt ka kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2018, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, T-630/15, ECLI:EU:T:2018:942, punktid 278–282.

([119]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. jaanuar 2015, Eventech *vs.* The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 66; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. mai 2013, Libert ja teised, liidetud kohtuasjad C-197/11 ja C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, punkt 77; kohtuotsus, Üldkohus, 4. aprill 2001, Friulia Venezia Giulia, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, punkt 41.

(235) Oma märkustes algatamisotsuse kohta leiavad Taani ametiasutused aga, et püsiühendus pole otseses konkurentsisuhtes näiteks parvlaevadega, samamoodi nagu raudteetaristu pole otseses konkurentsisuhtes maanteede, busside või lennujaamadega. Sellega seoses viitavad nad riigiabi mõiste teatise punktile 220. Taani ametiasutused leiavad, et püsiühenduse projekti riiklik rahastamine ei moonuta konkurentsi.

(236) Komisjon ei nõustu Taani ametiasutuste seisukohaga. Komisjon leiab, et meetmed, millega antakse ettevõtjale Femern A/S valikuline eelis, tugevdavad selle ettevõtja seisundit võrreldes teiste ettevõtjatega, kes liikmesriikidevahelises kaubanduses konkureerivad. Eelkõige ei saa eitada, et Femern A/S hakkab konkureerima liikmesriikidevahelises kaubanduses teiste ettevõtjatega, kes osutavad alternatiivseid veoteenuseid.

(237) Esiteks tunnistatakse ettevõtja Femern A/S koostatud 2016. aasta finantsanalüüsis, et „Fehmarni väina püsiühendus peaks võtma enda peale osa Skandinaavia/Ida-Taani ja Saksamaa vahelisest transiitliiklusest, mis toimub praegu Suur-Beldi silla kaudu, samuti osa Läänemere lääneosas toimuvast parvlaevaliiklusest, sest osa reisijaid peab püsiühenduse kasutamist paremaks variandiks“. Ka Üldkohus märkis oma 13. detsembri 2018. aasta otsustes, et ettevõtja Femern A/S seisund tugevneks parvlaevateenuste arvelt: „On mõistlik järeldada, et projekt, mis hõlmab sellise taristu ehitamist, mis pakub alternatiivi olemasolevatele transpordiliikidele, hõlmab riski, et need transpordiliigid kaovad, ja kuna projekt pakub lahendust, millel on kokkuvõttes positiivsed tulemused […] ([120])“.

(238) Teiseks märgib komisjon, et kui Taani ametiasutused viitasid riigiabi mõiste teatise punktile 220, toetamaks oma väidet, et maanteede, isegi tasuliste teede (ja sildade), nagu püsiühendus, riiklik rahastamine ei moonuta teatavatel loetletud tingimustel konkurentsi, ei maininud nad asjaomast joonealust märkust nr 327, milles on selgelt märgitud: „Ebatüüpiline juhtum, mille puhul ei saa välistada riigiabi, oleks näiteks sild või tunnel kahe liikmesriigi vahel, mis pakuks suurel määral teenuseid, mida saaksid asendada parvlaevad, või sellise tasulise tee ehitus, mis otseselt konkureeriks teise tasulise teega (näiteks kaks paralleelselt kulgevat tasulist maanteed, mis pakuvad seetõttu suurel määral asendatavaid teenuseid).“

(239) Viimaseks märgib komisjon, et Öresundi püsiühenduse puhul, mis on tegevuse, eesmärkide ja rahastamise poolest Fehmarni väina püsiühendusega väga sarnane taristu, leidis komisjon oma 2014. aasta Öresundi otsuses, et Öresundi väina ületamiseks osutatavate veoteenuste turul moonutataks konkurentsi, kuna „konsortsium konkureerib muude transpordiliikide (näiteks parvlaevateenuste) käitajatega“ ([121]).

(240) Kõiki eelmainitud põhjusi silmas pidades leiab komisjon seega, et valikulist eelist hõlmavaid meetmeid võib käsitada Euroopa Liidu siseturgu mõjutavatena ja need võivad moonutada konkurentsi.

6.1.5. *Järeldus abi olemasolu kohta*

(241) Selle hindamise põhjal järeldab komisjon, et kapitalisüstid, laenude riigigarantiid ja riigilaenud kujutavad endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Väidetavate meetmete puhul, mis on seotud kulumiga, kahjumi maksustusliku edasikandmisega, ühise maksustamiskorraga, raudteetasudega ja riigivara (tasuta) kasutamisega, järeldab komisjon, et need ei kujuta endast ettevõtjale Femern A/S antud riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Peale selle leiab komisjon, et võttes arvesse ajakohastatud teatist, ei kujuta tuletisinstrumentide garantiid endast riigiabi.

6.2. **Meetmete klassifitseerimine üksikabiks või kavaks**

(242) Algatamisotsuse põhjenduses 133 tõstatas komisjon küsimuse, kas riigigarantiisid ja -laene tuleks käsitada ja kategoriseerida abikavana, üksikabina, mida antakse kavandamis- ja ehitusseaduste jõustumisel, või üksikabina, mida antakse iga kord, kui riigi ametiasutused teevad ettevõtjaga Femern A/S seotud finantstehingu.

(243) Et teha kindlaks, millised meetmed kvalifitseeruvad abikavadeks või üksikabiks, peab komisjon uurima nende meetmete laadi vastavalt menetlusmääruses sätestatud määratlustele.

(244) Menetlusmääruse artikli 1 punkti d kohaselt on abikava „mis tahes õigusakt, mille alusel võidakse ilma edasiste rakendusmeetmeteta anda individuaalset abi õigusaktis üldiselt ja abstraktselt määratletud ettevõtjatele, ja mis tahes

([120]) Kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2018, Stena Line Scandinavia AB jt *vs.* komisjon, T-631/15, ECLI:EU:T:2018:944, punkt 227, ja kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2018, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, T-630/15, ECLI:EU:T:2018:942, punkt 256.

([121]) Komisjoni 15. oktoobri 2014. aasta otsus juhtumites SA.36558 (2014/NN) ja SA.38371 (2014/NN) – Taani – riigiabi SA.36662 (2014/NN) – Rootsi – Øresundsbro Konsortietile antud abi (ELT C 418, 21.11.2014, lk 8).

õigusakt, mille alusel võidakse anda eriprojektiga sidumata abi ühele või mitmele ettevõtjale määramata ajaks ja/või määramata ulatuses“. Seevastu sama määruse artikli 1 punktis e on individuaalne abi määratletud kui „abi, mida ei anta abikava raames, ja abikava raames antav abi, millest tuleb teatada“.

(245) Komisjon leidis juba algatamisotsuse põhjenduses 129, et abikava määratluses kirjeldatud esimest olukorda ei saa vaatlusaluste meetmete puhul kehtivaks pidada, sest need meetmed pole suunatud „õigusaktis üldiselt ja abstraktselt määratletud ettevõtjatele“, vaid neid antakse konkreetselt ettevõtjale Femern A/S.

(246) Nii Taani ametiasutused kui ka Scandlines jt väitsid, et selles määratluses kirjeldatud teine olukord praegusel juhul ei kehti, sest ettevõtjale Femern A/S antud abi on seotud konkreetse projektiga, püsiühendusega. Kuna abi, mida antakse kapitalisüstidega, riigigarantiidega ja riigilaenudega, on seotud üksnes püsiühenduse kavandamise ja ehitamise rahastamisega ning muud projektid või toimingud on välistatud, leiab komisjon, et abi on tõepoolest seotud konkreetse projektiga. Pärast algatamisotsuse avaldamist ajakohastatud teatise põhjal (nagu osutatud käesoleva otsuse põhjenduses 177) pole võimalik käsitada abi määramata ajaks ja/või määramata ulatuses antuna.

(247) Seepärast järeldab komisjon, et riigigarantiisid ja riigilaene ei saa käsitada abikavana menetlusmääruse artikli 1 punkti d tähenduses. Seega tuleb neid käsitada üksikabina.

(248) Kindlaks tuleb teha, kas riigigarantiid ja riigilaenud hõlmavad üht või mitut üksikabimeedet, mis on seotud kavandamis- ja ehitusseadustega, või järjestikust üksikabi, mida antakse iga kord, kui Taani ametiasutused sõlmivad ettevõtjaga Femern A/S seotud finantstehingu.

(249) Liidu kohtute kohtupraktika põhjal, ([122]) mida kajastavad paljud komisjoni suunised ja määrused, ([123]) on selgelt välja kujunenud, et abi andmise kuupäev viitab kuupäevale, mil abisaajal tekib vastavalt liikmesriigi õigusaktidele seaduslik õigus abi saada.

(250) Liikmesriigi õiguslik alus ettevõtja Femern A/S rahastamiseks on 15. aprilli 2009. aasta kavandamisseadus, mis jõustus 17. aprillil 2009, ja 4. mai 2015. aasta ehitusseadus, mis jõustus 6. mail 2015.

(251) Kavandamisseaduse paragrahvis 7 ja ehitusseaduse paragrahvis 4 on esitatud õiguslik alus nende seaduste kohaldamisalasse kuuluva tegevuse rahastamiseks. Taani ametiasutused selgitasid, et nimetatud paragrahvid on põhimõtteliselt identsed. Ehitusseaduse paragrahvis 4 on täpsustatud, et Femern A/S võib võtta laene või kasutada muid finantsinstrumente kavandamise, ehitamise ja käitamise ning muude vajalike meetmete rahastamiseks ja refinantseerimiseks ning et need laenud määrab kindlaks rahandusminister (lõige 1); et rahandusministril on õigus anda nendele kohustuste täitmiseks riigikassa garantii (lõige 2); et rahandusministril on õigus katta need rahastamisvajadused valitsuse laenude edasilaenamisega (st riigilaenudega) (lõige 3); et Taani keskvalitsus garanteerib ettevõtja Femern A/S muud finantskohustused, mis on seotud projekti raames toimuva ehitustegevusega (lõige 4). Kavandamisseaduse paragrahv 7 on sõnastatud võrreldavalt.

(252) Komisjon märgib, et paragrahvide 4 ja 7 sõnastus pole selge seoses ettevõtja Femern A/S juriidilise õigusega nimetatud rahastamisviisidele ning seoses rahandusministri kaalutlusõigusega ettevõtjale Femern A/S antavate riigilaenude või riigigarantiide heakskiitmisel või nende heakskiitmisest keeldumisel.

(253) Taani ametiasutused andsid lisaselgitusi, tuginedes ehitusseaduse ettevalmistavatele märkustele, mida nad peavad autoriteetseteks allikateks ehitusseaduse paragrahvi 4 tõlgendamiseks. Seoses lõikega 1 on ettevalmistavates märkustes selgitatud, et laene tuleb võtta nii, nagu määrab kindlaks rahandusminister, et saavutada parimad võimalikud tingimused. Samuti selgitasid Taani ametiasutused, et vastavalt sellele sättele on rahandusministril pädevus anda ettevõtjale Femern A/S siduvaid suuniseid selle kohta, kuidas ta peaks laene võtma, milliseid vahendeid tuleks kasutada ja millised nõuded tuleks kehtestada. Lõigete 2 ja 3 kohta on ettevalmistavates märkustes täpsustatud, et „valitud organisatsioonilise vormi eesmärk pole piirata riigi vastutust asjaomaste ehitustööde eest.

([122]) Kohtuotsus, Üldkohus, 25. jaanuar 2018, BSCA *vs.* komisjon, T-818/14, ECLI:EU:T:2018:33, punkt 72 ja selles viidatud kohtupraktika.

([123]) Nt komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1), artikli 2 punkt 28.

Seetõttu on seaduses sätestatud, et riik garanteerib äriühingute kohustused seoses laenude ja muude finantsinstrumentidega, mida kasutatakse ettevalmistamise, ehitamise, käitamise rahastamiseks ja refinantseerimiseks ning muude vajalike meetmete rakendamiseks seoses ehitusprojekti koostamisega. Riigi antud garantii tähendab, et ettevõtjatel Femern A/S ja A/S Femern Landanlæg on võimalik võtta laene tingimustel, mis on võrdväärsed riigile pakutavate tingimustega“ (10. peatükk). Nende ettevalmistavate märkuste 12. peatükis on täpsustatud: „Lisaks osalisele rahastamisele ELi subsiidiumidest rahastatakse ehitusprojekti ehituskulusid ka laenude võtmisega rahvusvahelistel kapitaliturgudel, kasutades Taani riigi antud garantiisid, või riigi laenude edasilaenamise kaudu. Intress ja laenude osamaksed makstakse rannikust rannikuni ühenduse projekti kasutustasudest ning tasudest, mida Banedanmark maksab ettevõtjatele raudtee kasutamise eest. Taani riik garanteerib ettevõtjate võetud laenud ja muud finantskohustused ehitusetapis.“ Sellest tulenevalt sisaldab ehitusseadus riigi selget kohustust rahastada ehituskulusid riigilaenudega (või „riigi laenude edasilaenamise kaudu“, nagu osutatud eespool) ja/või riigigarantiidega. Rahandusministril on õigus otsustada üksnes riigilaenude ja riigigarantiide osakaalude üle.

(254) Taani ametiasutused esitasid lisaselgitusi nende riigilaenude ja riigigarantiide rakendamise kohta vastavalt ehitusseadusele (ja analoogia alusel vastavalt kavandamisseadusele). Selgitusi anti ka konkreetse rolli kohta, mis on rahandusministril, kellel on rakendamisel üksnes piiratud kaalutlusõigus.

(255) Taanis haldab valitsemissektori võlga rahandusministeeriumi nimel Taani keskpanga Nationalbanken valitsemissektori võla haldamise büroo. Lepingus valitsemissektori võla valdkonnas tehtava töö jaotamise kohta Taani keskpanga ja rahandusministeeriumi vahel ([124]) on sätestatud ülesannete jaotus. Selle lepingu 6. jao kohaselt annab Nationalbanken rahandusministri nimel riigigarantiisid ja valitsuse nimel riigilaene äriühingutele, kellel on riigigarantiiga laenudele või riigilaenudele seadusjärgne juurdepääs. Rahandusministeerium teavitab Nationalbankenit enne seda, kui algatatakse uute õigusaktide vastuvõtmine või muudetakse olemasolevaid õigusakte jne seoses ettevõtjate juurdepääsuga riigilaenudele ja/või riigigarantiidele, mida haldab või hakkab haldama Nationalbanken. Rahandusministeerium teavitab Nationalbankenit, kui seda materiaalõiguslikku alust on võimalik kohaldada.

(256) 29. mail 2017 sõlmis Femern A/S Nationalbankeniga, rahandusministeeriumiga ja transpordiministeeriumiga lepingu, milles on sätestatud rahaliste vahendite andmise kord. See leping on Nationalbankeni koostatud standardleping, mis sarnaneb lepingutega, mis on sõlmitud seoses muude riigi kontrolli all olevate ettevõtjatega. Selles on sätestatud teatavad põhitingimused, sealhulgas asjaolu, et ettevõtja Femern A/S ülesanne on tagada, et võetud laenud vastavad tema rahastamisvajadustele ja et laenudega ei ületata laenusumma suhtes kohaldatavaid piiranguid. Femern A/S peaks ühtlasi tagama, et riigigarantiiga tehingute puhul on olemas piisav õiguslik alus riigigarantii andmiseks. Selle lepingu kohaselt ei jälgi Nationalbanken seda iga taotluse puhul, mis uue riigilaenu või riigigarantii saamiseks esitatakse. Peale selle peab Femern A/S esitama Nationalbankeni taotluse korral kava eeldatavate rahastamisvajaduste kohta. Lepingu kohaselt kiidab Nationalbanken heaks kõik taotlused uute laenude kohta, mis üldjoontes kavale vastavad, välja arvatud juhul, kui 1) leitakse, et laen ei vasta rahapoliitikale, 2) Nationalbanken pole finantsturul valitsevate erakorraliste asjaolude või mittelikviidsuse tõttu võimeline saama turul rahuldavat hinda või 3) taotlus kaldub esitatud kavast olulisel määral kõrvale. Riigilaenude ja riigigarantiiga laenude konkreetsete tingimuste suhtes kohaldatakse Nationalbankeni finantstehingute standardsuuniseid. Seega ei ole rahandusminister teoorias ega praktikas ettevõtja Femern A/S võetavate üksiklaenude heakskiitja ega tagasilükkaja. Nationalbanken jälgib aga korrapäraselt seda, kas laenud, millele Femern A/S riigigarantiid taotleb, kuuluvad rahandusministeeriumi suuniste ja finantstehingute suuniste kohaldamisalasse. Nationalbanken ega rahandusministeerium pole kunagi tagasi lükanud konkreetseid laenudokumente, mille jaoks näiteks A/S Storebælt või A/S Øresund on riigigarantiid taotlenud.

(257) Eeltoodu põhjal leiab komisjon, et ehitusseaduse jõustumisega sai ettevõtja Femern A/S juriidilise õiguse rahastada püsiühenduse kavandamist ja ehitamise riigigarantiiga laenudega või riigilaenudega. Seega hõlmas ehitusseaduse jõustumine üksikabi andmist ettevõtjale Femern A/S.

(258) Taani ametiasutused kinnitasid ühtlasi, et ehitusseaduse paragrahvi 4 lõikes 4 ([125]) on nähtud ette, et Taani keskvalitsus annab ilma edasiste rakendusmeetmeteta garantii, et Taani riik maksab ettevõtja Femern A/S heaks

([124]) Danmarks Nationalbank, *Aftale mellem Finansministeriet og Danmarks Nationalbank om arbejdsfordelingen på statsgældsområdet*.

([125]) Ehitusseaduse ettevalmistavates märkustes on sätestatud, et „vastavalt lõikele 4 garanteerib keskvalitsus ilma igal üksikjuhul konkreetset teadet esitamata ettevõtjate Femern A/S ja A/S Femern Landanlæg finantskohustused, mis pole lõike 2 kohaselt garanteeritud. Vastavalt sellele sättele piirdub riigigarantii kohustustega, mille kaks nimetatud ettevõtjat on võtnud seoses ehitusprojekti kohase ehitusega, aga seda kohaldatakse ka selliste ehitusprojekti kohase ehitusega seotud kohustuste suhtes, mille ettevõtjad on võtnud enne rajatiste kasutuselevõtmist, aga mis lõppevad alles pärast rajatiste kasutuselevõtmist. See säte tähendab, et näiteks vahekohtumenetlustes, mis puudutavad kuni püsiühenduse kasutuselevõtmiseni elluviidavaid ehitusprojektiga seotud töid, vastutab keskvalitsus, isegi kui vahekohtumenetlused lõpetatakse või algatatakse alles pärast püsiühenduse kasutuselevõttu. Lõike 4 kohaselt ei hõlma keskvalitsuse vastutus aga kohustusi näiteks seoses püsiühenduse remondi, käitamise ja hooldusega ning uute töödega, mis viiakse ellu pärast püsiühenduse kasutuselevõttu. Samuti ei hõlma keskvalitsuse vastutus finantskohustusi, mille ettevõtjad on võtnud ehitusetapis, aga mis ei ole seotud ehitusprojekti kohase tegeliku ehitustegevusega“.

töötavatele ehitusettevõtjatele, kui Femern A/S pole võimeline maksma ([126]). Kohe, kui Femern A/S on sõlminud ehitusettevõtjaga ehituslepingu, vastutab Taani riik seega kogu lepingust tuleneva finantskohustuse eest. See garantii hakkas kehtima ka ehitusseaduse vastuvõtmisega, mis tähendab, et alates sellest kuupäevast vastutas Taani riik ilma edasiste rakendusmeetmeteta ettevõtja Femern A/S ehitusseaduse kohasest tegevusest tulenevate mistahes kulude eest.

(259) Komisjon järeldab, et Taani ametiasutused andsid ettevõtjale Femern A/S üksikabi mitu korda. Kõigepealt tehti 2005. aastal asutamise ajal kapitalisüst. Seejärel anti 17. aprillil 2009, mil jõustus kavandamisseadus, üksikabi püsiühendusega seotud ettevalmistus-, uurimis-, projekteerimis- ja muude vajalike toimingute jaoks. See abi hõlmas järgmiste vahendite kombinatsiooni: kapitalisüst, riigigarantiid ja riigilaenud. Esialgne eelarve oli 1 210 miljonit Taani krooni (162,2 miljonit eurot) (2008. aasta hinnad). Lisaabi anti 3. juunil 2010, 23. juunil 2011 ja 2013. aasta märtsis, mil kavandamisseaduse kohast esialgset eelarvet suurendati vastavalt 1 881 miljoni Taani kroonini (252,1 miljonit eurot), 2 812 miljoni Taani kroonini (376,9 miljonit eurot) ja 3 992 miljoni Taani kroonini (535,1 miljonit eurot) (kõik 2008. aasta hindades). 6. mail 2015, mil jõustus ehitusseadus, anti kavandamis-, ehitus-, käitamis- ja muude vajalike meetmete jaoks seoses püsiühenduse ehitamise ja käitamisega täiendavat üksikabi, mis koosnes riigilaenude ja riigigarantiide kombinatsioonist.

6.3. **Abi õiguspärasus**

(260) Aluslepingu artikli 108 lõige 3 näeb ette, et liikmesriigid informeerivad komisjoni kõikidest plaanidest abi määramise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse. Samuti takistab samas artiklis kehtestatud ootekohustus liikmesriiki kavandatud meedet rakendamast enne, kui komisjon on võtnud vastu lõpliku otsuse.

(261) 16. märtsil 2009 teatasid Taani ametiasutused õiguskindluse tagamiseks aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt riigiabist, mille eesmärk oli rahastada kavandamisetapi 1 445 miljoni Taani krooni (193,7 miljonit eurot) suurust eelarvet. 1 210 miljonit Taani krooni (162,2 miljonit eurot) puudutas püsiühendust ning 185 miljonit Taani krooni (24,8 miljonit eurot) puudutas sisemaaühendusi. 13. juulil 2009 otsustas komisjon oma kavandamisotsuses kavandamisetapi rahastamise kohta mitte vastuväiteid esitada, järeldades, et Femern A/S käitus kavandamisetapis avaliku sektori asutusena ja et mistahes toetus jäi seega aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalast väljapoole. Kuna komisjon ei saanud aga välistada, et riigi toetus kavandamisetapiks võib hõlmata riigiabi püsiühenduse tulevase käitaja kasuks, hindas ta ka teatatud meetmete kokkusobivust siseturuga ja järeldas, et neid võib pidada siseturuga kokkusobivaks.

(262) Nagu märgitud käesoleva otsuse põhjenduses 259, on püsiühenduse kavandamise eelarvet mitu korda korrigeeritud: 2010. aasta juunis, 2011. aasta juunis ja 2013. aasta märtsis; seeläbi on suurendatud eelarvet kokku 3 992 miljoni Taani kroonini (535,1 miljonit eurot) (2008. aasta hinnad). Taani Folketingi rahanduskomitee kiitis eelmainitud eelarve korrigeerimise heaks. Iga kord puudutas nõusolek kavandamisseaduse paragrahvis 2 käsitletud konkreetset kavandamistegevust. Komisjon leiab, et Taani ametiasutused otsustasid eelarve suurendamise üle neil juhtudel vastavalt kavandamisotsusele, tuginedes seega eeldusele, et eelarve suurendamisega ei anta ettevõtjale Femern A/S riigiabi või et isegi kui see oleks abi, oleks see kokkusobiv. Neile eelarve heakskiitmise juhtudele tuginedes on Femern A/S võtnud konkreetseid riigilaene. Taani ametiasutused kinnitasid, et kõigil neil riigilaenudel on lõpptähtaeg, milleks laen tuleb tagasi maksta. Samuti täpsustasid Taani ametiasutused, et tegelikke kavandamiskulusid on rahastatud jooksvalt, võttes arvesse lähiaja kuluprognoose ning ELi TEN-T / Euroopa ühendamise rahastu toetust.

(263) Komisjon leiab, et Taani ametiasutused said mõistlikult eeldada, et riigigarantiide ja riigilaenude andmine 3 992 miljoni Taani krooni suuruse kavandamiseelarve jaoks kuulus kavandamisotsuse kohaldamisalasse. Kavandamisotsuses leidis komisjon tõepoolest, et kavandamisetapis osaledes tegutses Femern Belt A/S avaliku sektori asutusena ja et tema riiklik rahastamine sel eesmärgil ei kujuta endast riigiabi. Kui Femern Belt A/S oleks valitud ka projekti järgmisi etappe juhtima ja nendega seotud äritegevust ellu viima, saaks kavandamisetapi riikliku rahastamise liigitada kokkusobivaks riigiabiks. On tõsi, et kavandmisotsuses ei võetud konkreetselt arvesse riigilaene, vaid üksnes riigigarantiisid ja kapitalisüsti. Kavandamisseaduses (nagu komisjonile teada antud) on aga sõnaselgelt sätestatud riigilaenude kasutamise võimalus ja antud rahandusministrile kaalutlusõigus otsustamisel optimaalse kombinatsiooni üle püsiühendusega seotud ettevalmistus-, uurimis-, projekteerimis- ja muude vajalike

([126]) Seda garantiid kohaldatakse üksnes projektiga seotud ehituskulude suhtes. Kõik kohustused seoses püsiühenduse remondi, käitamise ja hooldusega või uute töödega, mis viiakse ellu pärast püsiühenduse kasutuselevõttu, on rangelt välistatud.

meetmete rahastamiseks. Peale selle märgib komisjon, et kavandamisotsus ei sõltunud – seda täiendavat kokkusobivusanalüüsi arvesse võttes – maksimaalsest abisummast ega abi osakaalust.

(264) 28. novembril 2014 saatis Taani transpordiminister Fehmarni väina püsiühenduse ja Taani sisemaaühenduste ehitamist käsitleva seaduseelnõu avalikule konsultatsioonile. Kavandatud ehitusseaduse kohaselt oleks Femern A/S määratud ellu viima ka püsiühenduse ehitamist, käitamist ja rahastamist. Seejärel teavitasid Taani ametiasutused 22. detsembril 2014 komisjoni Fehmarni väina püsiühenduse projekti rahastamismudelist. Seega järeldab komisjon, et Taani ametiasutused pidasid kinni kohustusest teavitada komisjoni oma plaanidest püsiühenduse kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks abi anda piisavalt aegsasti, et komisjon saaks esitada oma arvamuse.

(265) Kuna Femern A/S sai ehitustegevuse jaoks 21. novembril ja 5. detsembril 2018 eelnevad riigilaenud kogusummas 7,4 miljardit Taani krooni (1,0 miljardit eurot), kuna 1,85 miljardit Taani krooni (0,2 miljardit eurot) sellest summast maksti välja 2018. aastal ja ülejäänu ajavahemikul 2019. aasta veebruarist aprillini ning kuna transpordiminister andis ettevõtjale Femern A/S 26. märtsil 2019 korralduse alustada teatavate ehitustöödega, järeldab komisjon, et vähemalt osa ehitusseaduse alusel antud abist anti ebaseaduslikult.

6.4. **Siseturuga kokkusobivuse hindamine**

(266) Taani ametiasutused väidavad, et kui komisjon leiaks, et toetusmeetmed kujutavad endast riigiabi, peaks ta hindama nende kokkusobivust vastavalt aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktile b, mille kohaselt on lubatud anda abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks.

(267) Vastavalt asutamislepingu artikli 107 lõike 3 punktile b võib abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks pidada siseturuga kokkusobivaks. Komisjon on sätestanud selliste projektide riikliku rahastamise põhimõtted oma teatises „Kriteeriumid, mis võimaldavad analüüsida üleeuroopalise tähtsusega projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga“ (edaspidi „üleeuroopalise tähtsusega projektide teatis“) ([127]).

(268) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 51 on sätestatud, et „[k]omisjon kohaldab käesolevas teatises sätestatud põhimõtteid kõikide teatatud abiprojektide suhtes, mille kohta tal palutakse teha otsus pärast teatise avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*, isegi kui projektidest on teatatud enne avaldamise kuupäeva“. Seega tuleks kõnealusel juhul kohaldada üleeuroopalise tähtsusega projektide teatises sätestatud põhimõtteid.

6.4.1. *Üleeuroopalist huvi pakkuv tähtis projekt*

(269) Et ettevõtjal oleks õigus saada aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti b alusel abi, peaksid üleeuroopalist huvi pakkuval tähtsal projektil olema järgmised omadused:

— see peab olema üksikprojekt, mille eesmärgid ja elluviimise tingimused (sh osavõtjad ja rahastamine) on selgelt määratletud ([128]);

— see peab pakkuma üleeuroopalist huvi ([129]);

— see peab olema oluline kvantitatiivselt või kvalitatiivselt ([130]).

6.4.1.1. Projekti eesmärgid ja elluviimise tingimused peavad olema selgelt määratletud.

(270) Komisjon märkis juba algatamisotsuses, et praegusel juhul võib projekti määratleda püsiühenduse kavandamise, ehitamise ja käitamisena. Fehmarni väina lepingu artiklis 2 on sätestatud, et Fehmarni väina ületav püsiühendus luuakse Puttgardeni ja Rødbyhavni vahele raudtee- ja maanteeühendusena, mis hõlmab kaherajalist elektrifitseeritud raudteed ja neljarajalist maanteeühendust, millel on tehniliselt kiirtee omadused. Üldisemalt on Fehmarni väina lepingus esitatud projekti selge kirjeldus, milles on käsitletud selle eesmärke ja rakendamise tingimusi, sealhulgas osavõtjaid ja rahastamist. Samuti on ehitusseaduses ja selle lisades esitatud projekti kohta (sealhulgas geograafilise asukohta, projekteerimise, ehitamise, rahastamise ja käitamise kohta) üksikasjalik tehniline kirjeldus. Seepärast leiab komisjon, et projekti võib pidada selgelt määratletud projektiks.

6.4.1.2. Projekt peab pakkuma üleeuroopalist huvi

(271) Komisjon leiab, et projekt pakub aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti b tähenduses üleeuroopalist huvi, sest sellega antakse konkreetne, selge ja äratuntav panus ühe või mitme liidu eesmärgi saavutamisse ning sellel on

([127]) ELT C 188, 20.6.2014, lk 4.
([128]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 12.
([129]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 14.
([130]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 24.

märkimisväärne mõju liidu konkurentsivõimele ja jätkusuutlikule kasvule ning väärtuse loomisele kogu liidus. Komisjon on tunnistanud projekti üleeuroopalist tähtsust ka oma kavandamisotsuses ja hiljuti algatamisotsuses.

(272) Projektiga antakse oluline panus liidu eesmärkide saavutamisse, sest sellel on suur tähtsus üleeuroopalisele transpordivõrgule (TEN-T) ja üleeuroopalisele energiavõrgule ([131]). Projektiga panustatakse üleeuroopalise transpordivõrgu arendamisse, seda peetakse prioriteetseks TEN-T projektiks ja see on väga oluline liidu transpordistrateegia seisukohast ([132]). See projekt kujutab endast Skandinaavia-Vahemere TEN-T põhivõrgukoridori puuduvat lüli, mis tehti kindlaks Euroopa koordinaatori kolmandas töökavas ([133]). Sellest tulenevalt aitab projekt kaasa Põhjamaade ja Kesk-Euroopa vahelise ühenduse parandamisele ning suurendab maantee- ja raudteeliikluses paindlikkust ja säästab aega. See näitab selgelt projekti üleeuroopalist huvi.

(273) Projektis osalevad kaks liikmesriiki, Taani ja Saksamaa. Sellele vaatamata ei piirdu kasu nende kahe liikmesriigiga, vaid laieneb olulisele osale liidu territooriumist ([134]). Lõppude lõpuks on Fehmarni väina püsiühenduse projekti eesmärk parandada Põhjamaade ja Kesk-Euroopa vahelise reisijate- ja kaubaveo tingimusi. Lisades Skandinaavia–Vahemere koridorile puuduva lüli ([135]), peaks projekt tooma kasu koridori kõigile riikidele alates Soomest kuni Maltani (vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1315/2013 artikli 44 lõikele 2 ([136])).

(274) Fehmarni väina püsiühenduse projektist saadav selgelt kindlaks määratud kasu, mida on täpsemalt kirjeldatud Taani transpordiministeeriumile koostatud kulude-tulude analüüsis, ([137]) ei piirdu üksnes projektiga seotud ettevõtjate või sektoriga ([138]). Kulude-tulude analüüs näitab, et vaatamata märkimisväärsetele investeerimiskuludele annab Fehmarni väina püsiühenduse projekt Euroopale ulatuslikku kasu. Kulude-tulude analüüsi koostas konsultatsioonifirma Incentive; uuringu algversioon valmis 5. jaanuaril 2015 ja ajakohastatud versioon 27. märtsil 2015. Algversiooni ajakohastati uute ehitusprognoosidega. Peamine analüüsis kindlaks tehtud kasu seisneb ajasäästus ja suuremas paindlikkuses Fehmarni väina ületamisel, siseturu toimimise parandamises ning Põhjamaade ja Kesk-Euroopa majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamises.

(275) Samuti on kulude-tulude analüüsis kvantifitseeritud netokasu, võttes arvesse otsest ja kaudset mõju. Kaudne mõju hõlmab näiteks keskkonna- ja kliimamõju ning korrigeerimist vastavalt parvlaevateenustelt teenitavale tulule. Ajakohastatud uuringu kohaselt annab Fehmarni väina püsiühenduse projekt netokasu ja sotsiaal-majanduslikku kasu 4,7 %, ([139]) kui võtta analüüsis arvesse kõigi riikide kulusid ja kasu. Algses uuringus tehti ka mitu tundlikkusanalüüsi. Selles hinnati ettenägelikkuse huvides mõju konkurentsile, mida pakub vähenenud sagedusega parvlaevaliiklus. Selle stsenaariumi puhul oli sotsiaal-majanduslik kasu hinnanguliselt 4,1 % (võrreldes algse uuringu kohase üldise sotsiaal-majandusliku kasuga 5,0 %).

(276) Komisjon leiab, et isegi kui ajakohastatud tundlikkusanalüüs annab parvlaevateenuste jätkumise puhul tulemuseks 3,8 % kasu, nagu väidavad Scandlines jt, kinnitab sotsiaal-majandusliku uuringu positiivne tulemus siiski projektist saadavat kasu.

(277) Komisjon leiab, et 2019. aasta ajakohastatud uuringud, mille esitasid Scandlines ja Stena Line, ei muuda komisjoni järeldust, et projektist saadakse selgelt kindlaks määratud kasu. Incentive'i uuringud põhinevad usutavatel eeldustel. 2019. aastal tehtud uus Knud Erik Anderseni uuring, mille esitasid Scandlines ja Stena Line, seda hinnangut ei muuda. Scandlines ja Stena Line leiavad, et Incentive'i uuringute kohaselt oleks Scandlines tegutsenud suure kahjumiga. Komisjon ei leia, et see väide on põhjendatud, sest on selge, et sotsiaal-majanduslikku kasu korrigeeriti Incentive'i uuringutes vastavalt parvlaevateenuste tõttu saamata jäänud tulule. Täpsemalt eeldati Incentive'i algses uuringus, et tulud on umbes 15 % suuremad kui kulud. Samuti hõlmas uuring kaht tundlikkusanalüüsi, milles oli tulude ja kulude vahe kuni 30 %, millega kaasnes siiski positiivne sotsiaal-majanduslik kasu 4,6 % (võrreldes 5,0 % sotsiaal-majandusliku kasuga parima stsenaariumi puhul). Scandlines ja Stena Line juhtisid ühtlasi tähelepanu hinnanguliste ehituskulude suurenemisele Saksamaa sisemaa puhul. Komisjon märgib, et ka see element ei saa

([131]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 15.
([132]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 23.
([133]) https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/work_plan_wpiii.pdf, lk 35.
([134]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 16.
([135]) Skandinaavia–Vahemere koridor moodustab põhja-lõunasuunalise telje, mis on Euroopa majanduse jaoks ülimalt oluline. Koridor ulatub alates Soomest ja Rootsist põhja pool kuni Malta saareni lõuna pool, hõlmates Taanit, Põhja-, Kesk- ja Lõuna-Saksamaad, Põhja-Itaalia tööstuskeskusi ja Lõuna-Itaalia sadamaid. Kõige märkimisväärsemad koridoriga seotud projektid on Fehmarni väina püsiühendus ja Brenneri baastunnel, sealhulgas nende juurdepääsuteed, vt https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/scandinavian-mediterranean_en.
([136]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1315/2013 üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 661/2010/EL (ELT L 348, 20.12.2013, lk 1).
([137]) 5. jaanuari 2015. aasta uuring, mille Incentive koostas Taani transpordiministeeriumile, läbivaadatud ja ajakohastatud 27. märtsi 2015. aasta uuringuga.
([138]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 17.
([139]) Algatamisotsuse põhjenduses 144 mainiti ekslikult, et tundlikkusanalüüsid tehti ajakohastatud uuringu raames.

seada kahtluse alla Incentive'i uuringute usaldusväärsust; need uuringud põhinesid ehitamise kogukulude põhjendatud hinnangul (Saksamaa sisemaa osa moodustab üksnes väikse osa kogukuludest), milles oli arvesse võetud ka mõistlikku reservsummat.

(278) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkti 18 kohaselt peab projekt hõlmama toetusesaaja omapoolset kaasrahastamist. Kuna projekti rahastab suures osas Femern A/S, pidades silmas asjaolu, et püsiühenduse kasutajatelt nõutakse teemakse ja tasusid, leiab komisjon, et see kriteerium on täidetud.

(279) Püsiühenduse rahastamine riiklikest vahenditest pole seotud keskkonnale kahjulike toetustega, mistõttu see pole vastuolus selliste toetuste järkjärgulise kaotamise põhimõttega, mille järgimist nõutakse üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 19.

(280) Projekt on saanud kavandamistegevuse jaoks ELi rahalisi vahendeid, nagu kirjeldatud käesoleva otsuse põhjenduses 37, ning Euroopa ühendamise rahastu raames on võetud täiendavad kulukohustused. Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatises on seda peetud üleeuroopalise huvi positiivseks näitajaks.

(281) Kõik need elemendid toetavad komisjoni järeldust, et projekt kujutab endast olulist ja konkreetset panust liidu transpordipoliitika ja liidu laiemate eesmärkide saavutamisse, eelkõige majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamisse. Seega leiab komisjon, et projekt pakub üleeuroopalist huvi.

6.4.1.3. Projekt peab olema oluline kvantitatiivselt või kvalitatiivselt

(282) See projekt on oluline Euroopa transpordi infrastruktuuri projekt. Komisjon on selle olulisust juba tunnistanud oma kavandamisotsuses.

(283) Taani ametiasutuste esitatud ajakohastud teabe põhjal on püsiühenduse kavandamise ja ehitamise kogukulud hinnanguliselt 52,6 miljardit Taani krooni (7,1 miljardit eurot) ning Taani sisemaaühenduste ajakohastamisega seotud kavandamis- ja ehituskulud on hinnanguliselt 9,5 miljardit Taani krooni (1,3 miljardit eurot), mis tähendab, et projekti kogukulud 2015. aasta hindades on 62,1 miljardit Taani krooni (8,3 miljardit eurot). Samuti kaasnevad Fehmarni väina püsiühenduse projektiga märkimisväärseid kulud seoses Saksamaa sisemaaühenduste ehitamisega, mille eest vastutavad Saksamaa ametiasutused ([140]).

(284) Peale selle viiakse projekt ellu osana Saksamaa ja Taani vahelisest koostööst ning seda on liidu tasandil juba tunnustatud, sest püsiühendus on üleeuroopalise transpordivõrgu lahutamatu osa. Kui ehitamine on lõpule viidud, parandab püsiühendus märkimisväärselt reisijate- ja kaubaveo tingimusi Põhjamaade ja Kesk-Euroopa vahel, aidates leevendada ülekoormust Suur-Beldi marsruudil Taanis, eelkõige raudteevõrgus.

(285) Neil põhjustel leiab komisjon, et projekt on oma mahu ja ulatuse poolest eriti suur. Suhteliselt pikk ehitusperiood ja suur investeeringute summa viitavad ka suurele finantsriskile ([141]). Seega leiab komisjon, et projekt on kvantitatiivselt ja kvalitatiivselt oluline.

(286) Sellest lähtuvalt järeldab komisjon, et projekt vastab kõigile üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise 3. jaos sätestatud abikõlblikkuse kriteeriumidele ([142]).

6.4.2. *Hinnatava abi laad*

(287) 2014. aastal teatatud meetmed, mida hinnati ehitusotsuses, hõlmasid püsiühenduse kavandamist, ehitamist ja käitamist kuni võla täieliku tagasimaksmiseni. Oma 13. detsembri 2018. aasta otsustes märkis Üldkohus, et kuna kõnealune abi hõlmas püsiühendusega seotud tegevuskulusid, ei saanud välistada, et abi võib teatud ulatuses olla tegevusabi, mida komisjon oleks pidanud selle olemasolu korral konkreetselt hindama.

(288) Seega tõstatas komisjon algatamisotsuses punktis 5.3.2 küsimuse, kas abimeetmed tuleks liigitada investeeringuteks ettenähtud abiks või tegevusabiks või mõlema kombinatsiooniks. Eelkõige polnud selles etapis selge, millisel määral projekti käitamisetapis rakendatavad meetmed kataksid rahastamisvajadust seoses i) projekti kavandamis- ja ehitusetapis tekkiva võla tagasimaksmisega ja/või ii) tegevuskulude katmisega projekti käitamisetapis ja/või iii) dividendide maksmisega emaettevõtjale või iv) kõige eelnimetatuga.

([140]) Need kulud pole kõnealuse juhtumiga seotud.
([141]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 24.
([142]) Ka Üldkohus on selles osas komisjoni analüüsi kinnitanud; vt kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2018, Scandlines *vs.* Euroopa Komisjon, T-630/15, ECLI:EU:T:2018:942, punktid 144–181.

(289) Scandlines jt väidavad, et tegevusabi on seotud kulude olemusega ja mitte projekti konkreetse etapiga (nagu käitamisetapp). Nende hinnangul kujutab mistahes tegevuskulusid kattev abi endast tegevusabi, olenemata etapist, milles kulud tekivad. Kuna rahastamispuudujäägi analüüsis on arvesse võetud tegevuskulusid, leiavad Scandlines jt, et nende kulude olemusest tulenevalt on antud tegevusabi. Samuti on selline tegevusabi ettevõtja Scandlines jt hinnangul keelatud.

(290) Kõigepealt tuleb kindlaks teha, kas meetmed hõlmavad tegevusabi. Kui jah, siis tuleb analüüsida, kas sellise võimaliku tegevusabi saab tunnistada siseturuga kokkusobivaks ja millistel alustel.

(291) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on tegevusabi määratletud kui abi, mille eesmärk on vabastada ettevõtja kuludest, mida ta oleks pidanud tavaolukorras oma igapäevases juhtimis- või tavategevuses kandma ([143]). Peale selle eristas Euroopa Kohus investeeringuteks ettenähtud abi ja tegevusabi, seostades investeeringuteks ettenähtud abi eesmärgi konkreetse investeeringu olemasoluga ([144]).

(292) Kui võtta arvesse viidatud tegevusabi määratlust ja Taani ametiasutuste 2014. aastal teatatud meetmeid, paistab, et Femern A/S võib saada kasu tegevusabist. Kavandamis- ja ehitusseaduse puhul on vastavalt paragrahvidest 7 ja 4 selge, et ettevõtjal Femern A/S oleks võimalus võtta riigilaene ja saada kasu oma laenude riigigarantiidest, et rahastada ja refinantseerida kavandamis-, ehitus-, *käitamis-* ja muid vajalikke meetmeid seoses püsiühenduse ehitamise ja *käitamisega*. Ehitusseaduses ei välistatud, et Femern A/S vabastatakse kuludest, mida ta peaks tavapäraselt püsiühendusega seotud igapäevases juhtimistegevuses kandma. Kuna eespool viidatud tegevusabi määratluses on selgelt viidatud igapäevasele juhtimisele ja tavategevusele ning kaudselt viidatud kestvale laadile (võrreldes investeeringuteks ettenähtud abi sihtotstarbelise laadiga), leiab komisjon, et võimaliku tegevusabiga võib tegemist olla üksnes pärast püsiühenduse avamist.

(293) Vastusena algatamisotsuses tõstatatud kahtlustele ja nagu kirjeldatud põhjenduses 177, vaatasid Taani ametiasutused 2014. aasta teatise läbi, et piirata veel enam riigiabi ning et piirata riigigarantiide ja riigilaenude andmine rahaliste vahenditega, mida vajatakse kavandamis- ja ehitusetapis tekkinud kulude katmiseks, seega püsiühenduse kavandamis- ja ehituskuludega. Maksimaalne võlasumma, mis on võimalik riigigarantiidega tagada või riigilaenudena võtta, on piiratud kavandamis- ja ehituskuludega, sealhulgas nende kavandamis- ja ehituskuludega seotud finantskuludega.

(294) Ajakohastatud teatise alusel järeldab komisjon, et kõnealune abi puudutab investeeringuteks ettenähtud abi, sest abi selge eesmärk on teha võimalikuks püsiühenduse kavandamine ja ehitamine, mitte vabastada ettevõtja Femern A/S kuludest, mida ta oleks pidanud tavaolukorras oma igapäevases juhtimis- või tavategevuses kandma. Asjaolu, et Femern A/S refinantseerib sageli kavandamis- ja ehituskulude katmiseks võetud laene ja ei tee seda näiteks ühe suure laenu kaudu, tuleneb üksnes projekti finantsstruktuuri *vormist ja laadist*. See ei tähenda, et riigigarantiid kavandamis- ja ehituskuludega seotud refinantseeritavatele laenudele hõlmavad tegevusabi. Nagu komisjon näitab allpool kokkusobivusanalüüsis ja rahastamispuudujäägi hinnangus, on abisumma püsiühenduse ehituskuludest oluliselt väiksem.

(295) Kuigi ehitusseadus paistis tegevusabi lubavat, leiab komisjon, et see võib anda ettevõtjale Femern A/S võimaliku eelise üksnes pärast käitamise algust. Ajakohastatud teatise alusel on tulevase tegevusabi võimalus välistatud.

(296) Peale selle tagavad Taani ametiasutused, et Femern A/S esitab iga aasta teabe oma rahavoogude kohta, tõendamaks, et püsiühenduse käitamist ei subsideerita.

6.4.3. *Abi vajalikkus*

(297) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 28 on sätestatud, et „abiga ei tohi subsideerida sellise tegevuse kulusid, mida äriühing teeks niisamagi, ning sellega ei tohi hüvitada majandustegevuse tavalist äririski. Projekti elluviimine ilma abita peaks olema võimatu või olema võimalik väiksemas mahus või ulatuses või erineval viisil, mis märkimisväärselt vähendaks projektist oodatavat kasu“.

([143]) Vt näiteks kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. september 2000, Saksamaa *vs.* komisjon, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, punkt 30 ja selles viidatud kohtupraktika, ning kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. november 2011, Itaalia *vs.* komisjon, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, punkt 63.

([144]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. november 2011, Itaalia *vs.* komisjon, C-458/09, ECLI:EU:C:2011:769, punkt 64.

(298) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkti 28 joonealuses märkuses nr 2 on ühtlasi sätestatud ametlik ergutava mõju nõue: „Abitaotlus peab eelnema tööde alustamisele, mis on kas investeeringuga seotud ehitustööde alustamine või esimene kindel kohustus tellida seadmeid või muu kohustus, mis teeb investeeringu pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb on varajasem. Maa ostmist ja ettevalmistustöid, nagu lubade saamist ja esialgseid teostatavusuuringuid, ei peeta tööde alustamiseks."

(299) Seoses ametliku ergutava mõju nõudega märkis komisjon juba algatamisotsuses, et on selge, et Femern A/S asutati üksnes püsiühenduse kavandamiseks, ehitamiseks ja käitamiseks. Need kohustused on sätestatud tema põhikirjas. Samuti on olulise ergutava mõju analüüsist (vt põhjendus 302 jj) selge, et ilma abita poleks ettevõtjal Femern A/S võimalik projekti ellu viia. Neil asjaoludel ja võttes arvesse seda, et abi on praegusel juhul seotud ühe projektiga, mille üle otsustavad Taani ja Saksamaa ning mida rakendavad riigile kuuluvad eriotstarbelised ettevõtjad, ei saa pidada üleeuroopalise tähtsusega projektide teatises sätestatud ametliku ergutava mõju nõude täitmist abi ergutava mõju tõendamise eeltingimuseks. Püsiühenduse projekt on väga erinev näiteks projektidest, mida võidakse toetada regionaalabi kavast, sest nende projektide üle otsustavad äriühingud ise ja abi andvad asutused peavad enne abi andmist nende äriühingute investeerimisotsuse stiimulit kontrollima. Komisjon leiab, et praegusel juhul võib pidada abitaotlust ettevõtja Femern A/S asutamise lahutamaks osaks. Asjaolu, et Femern A/S ei esitanud Taani ametiasutustele konkreetset abitaotlust, ei näita seega ergutava mõju puudumist ([145]).

(300) Scandlines jt väitsid peale selle, et oluline on see, kas Femern A/S tegutses (ehitades) enne abi andmist, või teisisõnu, kas Femern A/S alustas tegelikult ehitamist enne, kui võeti kohustus abi anda. Scandlines jt leiavad, et „Femern A/S alustas ehitustöödega 2013. aastal, kuigi Taani ametiasutused võtsid kohustuse anda abi kõige varem 2015. aastal koos ehitusseaduse vastuvõtmisega". Ettevõtja Scandlines jt sõnul ei saa neid töid käsitada kavandamistegevusena. Võttes arvesse, et ehitustegevuse jaoks polnud veel abi antud, oleks ühtlasi rikutud ametlikku ergutava mõju nõuet. Peale selle väitis Scandlines oma 2019. aasta oktoobri kirjas, et Femern A/S on rikkunud ergutava mõju nõuet ka sellega, et ta viis ehitustöid ellu pärast ehitusotsuse tühistamist. Komisjon märgib, et üldjuhul ei võrrelda ametliku ergutava mõju nõude puhul töödega alustamise kuupäeva abi andmise kuupäevaga (nagu Scandlines jt paistavad väitvat), vaid võrreldakse töödega alustamise kuupäeva abi taotlemise kuupäevaga. Nagu Taani ametiasutused selgitasid, põhinesid nn *ettevalmistustööd* – mis kuulusid programmi, mille alusel Taani ametiasutused otsustasid alustada teatavate ettevalmistuste tegemist varem kui alguses ette nähtud – igal juhul Taani Folketingi mitmel heakskiidul kavandamiseelarve korrigeerimise kohta. Komisjon leiab seega, et pidades ühtlasi silmas ettevõtja Femern A/S põhikirja, pole võimalik väita, et Femern A/S kui eriotstarbeline ettevõtja alustas nimetatud töödega, ilma et ta oleks tuginenud asjaolule, et riik neid töid subsideerib.

(301) Peale selle väitsid Scandlines jt, et komisjon eksis, viidates algatamisotsuse punktis 163 ootekohustusele. Komisjon nõustub, et ootekohustus ja ametlik ergutava mõju nõue on kaks eri mõistet. Abil, mille andmisega on rikutud ootekohustust, võib siiski olla ergutav mõju.

(302) Komisjoni seisukoht, et abitaotluse puudumine pole praegusel juhul abi ergutava mõju hindamisel asjakohane, ei piira nõuet, et abiga ei tohi subsideerida selliseid projekti kulusid, mida ettevõtja kannaks igal juhul (oluline ergutav mõju, nagu sätestatud üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 28). Komisjon leiab, et ettevõtja Scandlines jt aluslepingu artiklil 345 põhinev väide, et toimuks diskrimineerimine riigi omanduses olevate ettevõtjate kasuks, ei ole seega asjakohane. Nagu selgitatud, leiab komisjon, et üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkti 28 kohane olulise ergutava mõju kriteerium on täiesti kohaldatav, aga arvestades käesoleva otsuse põhjenduses 299 viidatud konkreetseid asjaolusid, võib abi pidada selle projekti kontekstis ettevõtja Femern A/S asutamise lahutamatuks osaks. Seepärast tuleks tõendada, et ilma abita poleks võimalik püsiühendust luua, vähemalt mitte samas ulatuses.

(303) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkti 29 kohaselt peab liikmesriik esitama komisjonile abi saava projekti kohta piisavalt teavet. Samuti tuleb esitada põhjalik kirjeldus vastupidise stsenaariumi kohta, mille puhul abitaotleja ei saa abi üheltki liikmesriigilt.

(304) Nagu juba märgitud algatamisotsuses, väitsid Taani ametiasutused, puudub usaldusväärne vastupidine või realistlik kirjeldus alternatiivse projekti kohta. Üksnes Taani Folketingil on projekti ulatust ja selle rahastamisviise käsitlevates

([145]) Vt ka kohtuotsus, Üldkohus, 13. detsember 2018, Scandlines Danmark ApS ja Scandlines Deutschland GmbH *vs.* komisjon, T-630/15, ECLI: EU:T:2018:942, punkt 192.

küsimustes otsustuspädevus. Seega pole ettevõtjal Femern A/S (ega ettevõtjal A/S Femern Landanlæg) õigust teha otsus teistsuguse ulatusega alternatiivse projekti elluviimise kohta.

(305) Kuigi üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 29 on selgelt sätestatud, et vastupidine stsenaarium võib seisneda alternatiivse projekti puudumises, väitsid Scandlines jt, et komisjon peaks kontrollima, kas olemas on alternatiivne ilma abita projekt. Kuna 2000. aasta kulude-tulude analüüsis ([146]) on loetletud mitu alternatiivi ja kuna veealuse tunneli kulude-tulude suhe oli muude alternatiivide omast oluliselt kehvem, ei tohiks komisjon ettevõtja Scandlines jt arvates neid alternatiive abi vajalikkuse hindamisel tähelepanuta jätta. Samuti leiavad Scandlines jt, et asjaolu, et üksnes Taani Folketingil on projekti ulatuse küsimustes otsustuspädevus, pole asjakohane ja et 2001. aasta ärihuvide uuring on aegunud.

(306) 2000. aasta kulude-tulude aruanne käsitles Fehmarni väina püsiühenduse majandus- ja finantshindamist, mis hõlmas püsiühenduse eri tehniliste lahenduste hindamist võrreldes olemasoleva parvlaevasüsteemi säilimisega. Komisjon tunnistab, et 2000. aasta kulude-tulude aruandes tehtud järelduse kohaselt oli parvlaevasüsteemi täiustamises seisneva alternatiivi suhteline tõhusus oluliselt suurem. Samal ajal tehakse aruandes aga järeldus, et parvlaevasüsteemi täiustamisega pole võimalik saavutada püsiühendusega saavutatava netokasu absoluutset ulatust (kõige suuremat kasu annab reisiaja ja transpordikulude vähenemine). Parvlaevasüsteemi täiustamine ei olnud seega püsiühenduse projektiga samasuguse ulatuse ja võrreldava eeldatava kasuga alternatiiv, mida tuleks käsitada vastupidise stsenaariumina. Muude stsenaariumide kohta ei esitatud 2000. aasta kulude-tulude aruandes järjestust ega selget eelistust ning igal juhul pole võimalik aruande põhjal järeldada, et olemas on alternatiivsed stsenaariumid, mille korral on võimalik ilma abita luua püsiühendus, millel on võrreldav ulatus ja mis annab võrreldavat eeldatavat kasu. Seetõttu leiab komisjon, et ta võib tugineda 2001. aastal algatatud ärihuvide uuringule, et määrata kindlaks stsenaarium, mille puhul ei saadaks püsiühenduse jaoks riigilt toetust.

(307) Nagu juba märgitud algatamisotsuses, oli selle uuringu eesmärk uurida: i) erasektori valmisolekut ja valmidust Fehmarni väina ületava püsiühenduse projekteerimiseks, kavandamiseks, ehitamiseks, rahastamiseks ja käitamiseks; ii) projekti rahalisi ja nendega seotud tehnilisi lahendusi, iii) organisatsioonilist raamistikku erainvestorite osalemiseks projektis ning iv) projektiga kaasnevate riskide jaotumist erasektori ja liikmesriikide vahel ([147]). Huvi uuringu vastu oli märkimisväärne: vastas umbes 100 ettevõtjat, kellest 31 ([148]) täitsid küsimustiku ja 20 kutsuti intervjuudele. Uurimise tulemusel tehti järeldus, et erasektor oleks püsiühenduse projekteerimisest, rahastamisest, ehitamisest ja käitamisest huvitatud, kui riigid pakuksid mistahes toetust, mis ületab olulisel määral kavandatud TEN-T toetust, ja/või riigigarantiisid. Erainvestorid nõuaksid kõrget sisemist tulumäära, mis korvaks sellise projektiga nagu püsiühendus kaasnevad olulised riskid. Samuti nõuaksid laenuandjad kõrget intressimäära ja suurt võla kattekordajat, et tajutavaid riske vähendada. Sellised koosesinevad investorite ja laenuandjate nõuded tähendaksid nii suuri kapitalikulusid, et projekti elluviimine poleks võimalik ilma riigi olulise toetuseta. Tõendamaks, et see järeldus pole vahepeal muutunud, esitasid Taani ametiasutused koos oma teatisega analüüsi, ([149]) mis näitab, et uuringu tulemused kehtisid endiselt.

(308) Eeltoodu põhjal leiab komisjon esiteks, et ükski arukas erainvestor ei osaleks tavapärastel turutingimustel sellise projekti rahastamises, ning teiseks, et püsiühenduse ehitamine on võimalik lõpule viia üksnes riigi olulise toetusega. Asjaolu, et lõplik tehniline lahendus on alates 2001. aasta uuringust muutunud, et muuda seda järeldust ning miski ei viita sellele, et vahepeal on tekkinud vastupidine (ilma abita) stsenaarium. Peale selle oleks ELi rahalise abi andmine Euroopa ühendamise rahastust veel üks selge märk selle kohta, et projekti elluviimiseks on vaja riiklikest vahenditest rahastamist. Seega ei oleks võimalik projekti ilma abita ellu viia. Vastupidine stsenaarium seisneb seega alternatiivse projekti puudumises. Alternatiivse projekti puudumise korral tuleb abi pidada vajalikuks, kui näiteks on võimalik tõendada, et projekti sisemine tulumäär on madalam kui tavapärane tulumäär, mida nõuavad sarnastes investeerimisprojektides osalevad investorid, või kui sisemisest tulumäärast ei piisa turul nõutava kapitalikulu katmiseks.

([146]) Fehmarni väina täiustatud parvlaevasüsteemi majandushinnang, koostanud PLANCO Consulting GmbH Taani ja Saksamaa transpordiministeeriumide tellimusel, mai 2000.

([147]) Ärihuvide uuringu tulemused avaldati aruandes „Fehmarnbelt, An infrastructure Investment, Finance and Organisation, June 2002".

([148]) Osalejad olid ühelt poolt ehitusettevõtjate, käitajate ja pankade konsortsiumid ning teiselt poolt üksikud äriühingud (peamiselt pangad), inseneritööga tegelevad äriühingud ja kindlustusandjad.

([149]) „The Danish State Guarantee Model. Working Principles and Experience with Largescale Infrastructure Projects" (september 2014) ning „The Fixed Link's internal rate of return and intensity of government subsidies".

(309) Selle kohta selgitasid Taani ametiasutused juba 2014. aasta teatises, et ettevõtjal Femern A/S kui tervikul ei olnud *sarnast investeerimisprojekti* ega *kapitalikulu*, mida oleks saanud kasutada arvutamiseks, kas abisumma ületab abi saava projekti piisavat kasumlikkust tagavat miinimumi. Seepärast tuli võrrelda projekti sisemist tulumäära kapitalikulu nõuetega, mis asjaomases *majandusharus* tavapäraselt kehtivad. Taani ametiasutused on esitanud ajakohastatud analüüsi, mis kajastab kehtivaid turutingimusi ja projekti riski.

(310) Nagu kirjeldatud põhjenduses 175, sõltub võrdlusaluseks olev kapitali kaalutud keskmine hind riskivabast intressimäärast. Alternatiivse mudeli puhul on kapitali kaalutud keskmine hind väiksem, Taani ametiasutuste hinnangul 5,59 %.

(311) Taani ametiasutused võrdlesid seda majandusharu kapitalikulu nõuet sisemise tulumääraga, mis saavutataks püsiühenduse projekti puhul abi puudumise korral. Kuna Taani ametiasutused esitasid vastusena algatamisotsuses abi proportsionaalsuse kohta väljendatud kahtlustele ajakohastatud finantsandmed, viitab komisjon käesoleva otsuse punktile 0, milles on esitatud üksikasjalik hinnang mudelite aluseks olevate eelduste kohta.

(312) Ajakohastatud arvutused näitavad, et projekti sisemine tulumäär oleks ilma riigiabita 3,9 %, kui investeeringu majanduslikuks kestuseks võetakse 40 aastat. See sisemine tulumäär on oluliselt madalam turul nõutavast kapitalikulust 5,59 %, mis arvutati välja alternatiivse rahastamispuudujäägi mudeli puhul. Seega on see ka väiksem kui turul nõutav kapitalikulu, mis tehti kindlaks esimese rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli puhul, mille puhul eeldati kõrgemat kapitali kaalutud keskmist hinda. See analüüs kinnitab 2001. aasta ärihuvide uuringu järeldusi abi vajalikkuse kohta. Komisjoni taotlusel viisid Taani ametiasutused ajakohastatud finantsmudeli põhjal ühtlasi ellu mitu tundlikkusanalüüsi. Paistab, et sisemine tulumäär jääb endiselt turul nõutavast kapitalikulust allapoole, isegi kui aluseks võetakse väga pikk eluiga, nagu kaebuse esitaja soovitas (simulatsioonis võeti mudelis arvesse ajavahemikku aastani 2100).

(313) Eeltoodud elementide põhjal järeldab komisjon, et abiga ei subsideerita selliseid projekti kulusid, mis ettevõtja Femern A/S oleks igal juhul kandnud, eeldades, et projekt oleks viidud ellu ilma kõnealuse abita. Abi on seega asjaomase taristu ehitamiseks vajalik.

6.4.4. *Abi proportsionaalsus*

(314) Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei tohi abimeetmed minna kaugemale sellest, mis on vajalik nende eesmärgi saavutamiseks. Seega ei peetaks abi proportsionaalseks, kui püsiühenduse kavandamine ja ehitamine oleks võimalik saavutada väiksema abiga ([150]).

(315) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 31 on sätestatud, et „[a]bi ülemmäära kindlaksmääramisel lähtutakse abikõlblike kuludega seotud finantseerimisvajakust. Kui rahastamisvajaku analüüs seda õigustab, võib abi osakaal ulatuda 100 % abikõlblikest kuludest. Rahastamisvajaku all mõistetakse asjaomase diskontoteguri alusel (mis kajastab tasuvusläve, mida abisaajal on vaja projekti läbiviimiseks, pidades eelkõige silmas seotud riske) jooksvale väärtusele diskonteeritud positiivsete ja negatiivsete rahavoogude vahet investeeringu eluea jooksul. Abikõlblikud kulud on sätestatud lisas […]“.

(316) Et käsitleda algatamisotsuses väljendatud kahtlusi, esitasid Taani ametiasutused rahastamispuudujäägi analüüsi ajakohastatud versiooni ja piirasid abi, et see ei ületaks rahastamispuudujääki.

(317) Seega tuleb hinnata, kas püsiühenduse rahastamispuudujäägi mudeli aluseks olevad eeldused, mille Taani ametiasutused esitasid, on projekti laadi, ulatust ja riske arvestades asjakohased.

(318) Sellega seoses märgib komisjon, et abisumma on otseselt seotud rahastamispuudujäägi mudeli aluseks olevate eeldustega, mitte üksnes seetõttu, et abisumma on piiratud rahastamispuudujäägi suurusega, vaid ka asjaolu tõttu, et võla suurus ja seega abisumma suurus sõltuvad teguritest nagu üldised ehituskulud ja eeldatav intressimäär. Võttes arvesse ajakohastatud teatist, mis sisaldab rahastamispuudujäägi analüüsi ajakohastatud versiooni, peab komisjon asjakohaseks, et ka mudel põhineb kõige uuematel andmetel. Sellega seoses nõustub komisjon Taani ametiasutuste metoodikaga kasutada lähtepunktina projekti värskeimat täielikult läbivaadatud finantsanalüüsi – 2016. aasta finantsanalüüsi – ja ajakohastada seda analüüsi vastavalt edasistele asjakohastele muutustele.

(319) Taani ametiasutused piirasid rahastamispuudujäägi mudeli püsiühenduse rahastamismudeliga ja jätsid analüüsist välja kõik sisemaaühendustega seotud ehituskulud. Kuna ehitusseaduse paragrahvi 5 lõikest 2 ilmneb, et A/S

([150]) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkt 28.

Femern Landanlæg katab kõik kulud seoses sisemaaühenduste ehitamiseks ja käitamiseks võetavate kavandamis-, ehitus-, käitamis- ja muude vajalike meetmetega, leiab komisjon, et Taani ametiasutused rakendasid õiget lähenemisviisi, kui nad jätsid sisemaakulud ettevõtja Femern A/S rahastamispuudujäägi analüüsist välja. Samuti tegid Taani ametiasutused ettepaneku mitte võtta arvesse dividendimakseid, mida Femern A/S võib teha ettevõtjale A/S Femern Landanlæg. Seega pole neid dividendimakseid mudelis kuluartiklina kasutatud. Peale selle vaatasid Taani ametiasutused läbi 2014. aasta teatise, kuna nad kohustusid tagama, et Femern A/S hakkab maksma ettevõtjale A/S Femern Landanlæg dividende alles pärast seda, kui ettevõtja Femern A/S riigi subsideeritud võlg on täielikult tagasi makstud.

(320) Taani ametiasutused selgitasid, et rahastamiskõlblikud kulud piirduvad ehituskulude eelarvega. Ehituskulude eelarve hõlmab kavandamiskulusid ja ka edendus-/turundus-/teavitustegevuse kulusid. Komisjon leiab, et kuna see teavitus-/edendustegevus toimus umbes 10 aastat enne käitamise kavandatud alguskuupäeva, kuna ilmselgelt kehtib Taani riigi kehtestatud teavitamiskohustus ja kuna teavitustegevus oli osa kavandamisseadusest, et need kulud on seotud projekti elluviimisega ja on seega üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise kohaselt abikõlblikud. Kavandamis- ja ehituskulude eelarve on 62,2 miljardit Taani krooni (8,3 miljardit eurot) (nominaalhindades), mida komisjon peab asjakohaseks hinnanguks. Selle eelarve puhul järgitakse kohustusliku reservi nõuet, mis on kindlaks määratud selliselt, et reservi sisaldavast eelarvest piisab ülekuludele vaatamata 80 % tõenäosusega projekti lõpuleviimiseks. See kajastab kulusid, mis projekti käigus tõenäoliselt tekivad. Peale selle lisasid Taani ametiasutused maksimaalse rahastamispuudujäägi arvutamisel ehituskuludele puhvri summas 3 miljardit Taani krooni (0,4 miljardit eurot) (nominaalhindades). See puhver vastab kohustusliku reservi nõude suurenemisele 80 %-lt 99 %ni. See tähendab, et mitte üksnes 80 %, vaid 99 % tulevaste kulude puhul on 7,3 miljardi Taani krooni (1,0 miljardit eurot) suurust reservi sisaldav eelarve ja 3 miljardi Taani krooni (0,4 miljardit eurot) suurune puhver piisav projekti lõpuleviimiseks. Samas tähendab see ka seda, et tegelikud ehituskulud ei pruugi olla nii suured ja et rahastamispuudujäägi arvutamisel kasutatud eeldatavad ehituskulud võivad olla ehituskulude puhvri tõttu ülehinnatud.

(321) Taani ametiasutused korrigeerisid oma esialgset eeldust ELi rahastamise kohta oma 2016. aasta finantsanalüüsis 10 %ni. See on madalam kui esialgne eeldus 18 %, millele ehitusseaduses tugineti (võrdne umbes 7,5 miljardi Taani krooni ehk 1,0 miljardi euro suuruse ELi toetusega). Taani ametiasutused selgitasid, et 2015. aastal andis EL 2016.–2019. aasta rahastamisperioodiks 589 miljonit eurot, mis vastab umbes 4,4 miljardile Taani kroonile (jooksevhindades). Samal ajal valitses ebakindlus seoses ettevõtjale Femern A/S antavate rahaliste vahendite kogusummaga, sealhulgas ebakindlus seoses ehitusperioodi algusajaga. Neil põhjustel muudeti eeldus ELi toetuse kohta 2016. aasta finantsanalüüsis 10 %ks. Komisjon märgib aga, et 2016. aasta finantsanalüüsis esitatud eeldus oli ettevaatlik. Taani ametiasutused selgitasid, et kuna Saksamaa heakskiit kavale hilines enam kui aasta võrra ja järgnes kohtuvaidlus Saksamaa Liitvabariigi kõrgeimas halduskohtus, ei ole ettevõtjal Femern A/S võimalik kasutada ELi toetuste kogusummat, isegi kui toetusperioodi pikendatakse kõige optimistlikuma stsenaariumi puhul kahe aasta võrra, kuni 2022. aasta lõpuni. Samuti selgitasid Taani ametiasutused, et nad eeldavad, et liidu üldeelarvet vähendatakse 2021.–2027. aasta finantsperspektiivides (Brexiti tõttu) ja et samal ajal suureneb taotluste arv ELi toetuse saamiseks taristuprojektide jaoks. Seega tuleks 10 % ELi rahastamise eeldamist pidada realistlikuks. Rahastamispuudujäägi arvutustes moodustab ELi rahastamise kogusumma kavandamis- ja ehituskuludest (nüüdispuhasväärtuses) 12 %, mida komisjon peab eeltoodud selgituste põhjal mõistlikuks eelduseks.

(322) Tulude puhul ei ole ametliku uurimise käigus ilmnenud midagi, mis annaks komisjonile põhjuse kahelda 2014. aastal esitatud maanteeliikluse prognoosis, mida on kontrollitud ja mille suhtes on rakendatud välist kvaliteeditagamist. Samuti leiab komisjon, et 2014. aasta maanteeliikluse prognoosi ajakohastamisel oli mõistlik võtta arvesse Suur-Beldi teemaksu vähendamist. Seoses sellega, et liiklust puudutavate arvnäitajate puhul eeldati parvlaevateenuse jätkumist, märgib komisjon, et see eeldus ei ole kooskõlas 2015. aasta kulude-tulude analüüsi lähtestsenaariumiga. Nagu aga Taani ametiasutused märkisid, oli parvlaevateenuse jätkumise risk tol ajal juba selgelt kindlaks tehtud, sest liiklusanalüüs sisaldab konkreetset tundlikkusanalüüsi selle elemendi kohta. Alates sellest ajast on Scandlines korduvalt kinnitanud (sealhulgas oma vastuses algatamisotsusele) oma kavatsust jätkata parvlaevateenuse osutamist isegi suurema sagedusega ühetunnise teenuse omast. PWC ja KPMG konsultantide elluviidud uuringud, millele Taani ametiasutused viitavad (vt käesoleva otsuse põhjendus 168), paistavad samuti kinnitavat teenuse jätkumise võimalikkust. Seda kõiki arvesse võttes leiab komisjon, et mõistlik investor eeldaks oma finantsanalüüsis parvlaevateenuse jätkumist, ning leiab, et ühetunnise parvlaevateenuse eeldamine on asjakohane.

(323) Seoses eeldatavate hindadega ei jaga komisjon ettevõtja Scandlines jt seisukohta, et hind oleks liiga madal, kuna „Femern A/S määrab kuludest väiksemad teemaksud“. Komisjon leiab, et eeldatavad tegevustulud ületavad kogu tegevusperioodil tegevuskulusid suurel määral. Ei saa nõuda, et hinnad korvaksid projekti kogukulud (sealhulgas ehituskulud). Kui oleks võimalik määrata sellised hinnad, mis korvavad kõik ehitus- ja tegevuskulud, puuduks rahastamispuudujääk ja riigiabi poleks vaja. Komisjon leiab aga, et rahastamispuudujäägi mudeli puhul eeldatud hinnad ei saa olla kunstlikult madalad üksnes rahastamispuudujäägi paisutamise eesmärgil. Ehitusseaduses on viidatud kavandamisseadusele, eeldades, et maanteeliikluse puhul kohaldatav hinnatase on samal tasemel Rødby-Puttgardeni parvlaevateenuse 2007. aasta hindadega, mida on korrigeeritud vastavalt üldisele hinnatõusule enne püsiühenduse avamist. Samale hinnatasemele tugineti liiklusprognoosides ja asjaomastes uuringutes peeti seda realistlikuks eelduseks. Liiklusprognoosis kasutatakse nii sõidu- kui ka veoautode puhul kindlat tehnilist keskmist hinda. Samuti ilmneb 2016. aasta finantsanalüüsist, et kui kasutataks teistsugust hinnastruktuuri, oleks mõju üldistele tuludele suhteliselt piiratud. Eeltoodu põhjal leiab komisjon, et eeldatav tulu maanteeliiklusest on usutav ja asjakohane.

(324) Samuti leiab komisjon, et põhjenduses 170 selgitatud raudteetulude arvutamise alus on mõistlik.

(325) 2016. aasta finantsanalüüsis vaadati püsiühendusega kaasnevad käitamis-, hooldus- ja reinvesteerimiskulud põhjalikult läbi ja need kulud vähenesid oluliselt. Neid uusi eeldusi on arvesse võetud ka ajakohastatud rahastamispuudujäägi mudelis. Scandlines jt leiavad, et rahastamispuudujäägi arvutamisel ei tohi arvesse võtta tegevuskulusid. See põhineb nende seisukohal, et kogu tegevuskulude katmiseks antud abi on tegevusabi, mis pole nende sõnul lubatud. Komisjon kirjeldas juba käesoleva otsuse punktis 6.4.2, mis on tegevusabi. See, kas rahastamispuudujäägi arvutamisel võib tegevuskulusid arvesse võtta, on aga teine küsimus.

(326) Komisjon märgib, et üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 31 on rahastamispuudujäägi määratlemisel viidatud positiivsete ja negatiivsete rahavoogude vahele. Investeerimisotsuste tegemise loogikale on tõepoolest omane võrrelda eelnevalt investeerimiskulusid tulevaste tegevustulude ja -kuludega. Investorid ei tee üldjuhul positiivset investeerimisotsust, kui nimetatud võrdlemine näitab puudujääki või negatiivset nüüdispuhasväärtust. Seepärast on eeldatavad tegevuskulud ja -tulud rahastamispuudujäägi analüüsi lahutamatu osa. Seda kinnitavad ka üldises grupierandi määruses esitatud kokkusobivuse tingimused ([151]). Kuigi need ei ole praegusel juhul otseselt kohaldatavad, näitavad need, kuidas komisjon rahastamispuudujäägi põhimõtet oma riigiabipraktikas kohaldab. Selle määruse artikli 53 lõikes 6 ja artikli 55 lõikes 10, mis käsitlevad vastavalt kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antavat abi ning spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antavat abi, on märgitud, et „investeeringuteks ettenähtud abi puhul ei tohi abisumma ületada abikõlblike kulude ja investeeringu tegevuskasumi vahet. Tegevuskasum tuleb abikõlblikest kuludest maha arvata eelnevalt asjakohaste prognooside alusel või tagasinõudmise mehhanismi kaudu“. „Tegevuskasum“ on määratletud üldise grupierandi määruse artikli 2 lõikes 39 kui „erinevus diskonteeritud tulude ja diskonteeritud tegevuskulude vahel investeeringu majandusliku eluea jooksul, kui see vahe on positiivne. Tegevuskulud hõlmavad näiteks personalikulusid, materjale, lepingulisi teenuseid, sidet, energiat, hooldust, renti, haldust […].“

(327) Taani ametiasutused kasutasid rahastamispuudujäägi analüüsis püsiühenduse eeldatavat majanduslikku eluiga. Nad arvestasid investeeringu eeldatavaks majanduslikuks elueaks 40 aastat, sest see on aeg, mida investor tavapäraselt arvestaks, otsustades selliste ulatuslikke taristuinvesteeringute üle nagu püsiühendus. Viiteperiood, mida arvestatakse alates ehitusseaduse jõustumisest, on seega 53 aastat ja 50 aastat alates ehitusetapi eeldatavast algusest. On tõsi, et ettevõtja Femern A/S veebisaidil on projekti elueaks märgitud 120 aastat. Mida kaugemal on aga rahavood, seda suurem diskonteerimise mõju. Komisjon usub, et niivõrd pika aja finantsprognooside suure ebakindluse tõttu on väga ebatõenäoline, et mõistlik investor oleks nõustunud tegema investeeringu, mille puhul võivad kasumiväljavaated realiseeruda nii pikal ajavahemikul. Komisjon leiab, et 40-aastane käitamisperiood on püsiühenduse rahastamispuudujäägi arvutamisel mõistlik eeldus. See ajavahemik on oluliselt pikem kui 25–30-aastased viiteperioodid, mida komisjon on viimasel aastatel oma otsustuspraktikas kasutanud, näiteks sadama- ja lennujaamasektoris. Samuti on see ajavahemik pikem kui 25–30-aastane standardne võrdlusalus, mida kasutatakse viiteperioodina

([151]) Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1).

teede/raudteede sektoris, nagu pakutud komisoni delegeeritud määruse (EL) nr 480/2014 ([152]) I lisas. See määrus ei ole kõnealuse juhtumi puhul kohaldatav, aga I lisa annab teavet rahvusvaheliselt tunnustatud tava kohta. Seepärast leiab komisjon, et mõistlik on 49-aastane viiteperiood alates ehitusetapi eeldatavast algusest.

(328) Rahastamispuudujäägi arvutamiseks tuleb tulevaste rahavoogude diskonteerimisel kasutada asjakohast diskontomäära. Taani ametiasutused kasutasid diskontomäärana kapitali kaalutud keskmist hinda. Kapitali kaalutud keskmine hind on äriühingu võlakapitali hinna (Kd) ja omakapitali hinna (Ke) kaalutud keskmine. Kasutatud kaalud on omakapitali (E) ja võlakapitali (D) osakaal äriühingu kapitalistruktuuris (E + D). Kapitali kaalutud keskmine hind arvutatakse järgmiselt: Kapitali kaalutud keskmine hind = Kd * D / (E + D)(1 – t) + Ke * E / (E + D). Hinnanguline võlakapitali ja omakapitali hind saadakse standardse lähenemisviisiga vastavalt järgmistele valemitele: Kd = riskivaba intressimäär + võlakapitali riskipreemia; Ke = riskivaba intressimäär + võimendusega beeta * omakapitali riskipreemia + projektipõhine riskipreemia. Maksumäära märgib „t“.

(329) Taani ametiasutused on arvutanud hinnangulise kapitali kaalutud keskmise hinna, mida tüüpiline investor nõuaks võrreldavate riskitunnustega projekti puhul. Omakapitali riskipreemiat, võlakapitali riskipreemiat ja võimendusega beetat käsitlevaid arvnäitajaid ajakohastati vastavalt viimasele kättesaadavale teabele.

(330) Hinnanguline võlakapitali riskipreemia oli 1,5 % ja see on ligilähedane preemiale, mida peaks maksma BBB-reitinguga investor. Taani tegi selle reitingu kindlaks, võttes aluseks ettevõtja Femern A/S hinnangulise eeldatava intressikulude kattekordaja ning koostades tasuliste teede ettevõtjate ja ehitusettevõtjate S&P, Moody'se ja Fitchi reitingute esindava valimi. Komisjon leiab, et see on transpordi infrastruktuuri ettevõtja puhul mõistlik eeldus. BBB-reitinguga emitentide võlakapitali hinnanguline riskipreemia arvutati, tuginedes Reutersi andmetele BBB-reitinguga eurodes nomineeritud võlakirjade kohta ja USA võlakirju käsitlevale teabele ([153]). See hinnang on ühtlasi samas suurusjärgus Damodarani andmetega, mille esitasid Scandlines jt, aga paistab olevat madalam kui ettevõtja Scandlines esitatud 2018. aasta uuringu kohane hinnang. See uuring ei sisaldanud aga täpsemat argumentatsiooni hinnangu aluse kohta.

(331) Taani ametiasutused hindasid omakapitali riskipreemiaks 6 %, tuginedes välisele uuringule, mille koostasid Pablo Fernandez *et al* ([154]). See hinnang on väga lähedal (5,8 %) ettevõtja Scandlines jt pakutule ning peaaegu identne (5,96 %) Damodarani andmearhiivis esitatuga ([155]).

(332) Taani kasutas vara beetat 0,5, mille kindlakstegemiseks kasutati Bloombergi andmeid tasuliste teede ettevõtjate ja ehitusvaldkonna ettevõtjate kohta. Koos 22 % maksumääraga ja kapitalistruktuuriga, milles võlakapitali osakaal on 50 % ja omakapitali osakaal 50 %, tegi Taani kindlaks võimendusega beeta, kasutades laialdaselt tunnustatud standardvalemeid. Võla ja omakapitali suhte kindlakstegemiseks on samuti kasutatud Bloombergi ehitusettevõtjate ja tasuliste teede ettevõtjate valimit. 2018. aasta uuringus, mille esitasid Scandlines jt, on tuginetud võimenduseta beetale 0,46–0,63. Nende eelduste hindamise põhjal leiab komisjon, et Taani kasutatud vara beeta 0,5 on kooskõlas Euroopa 40 transpordiettevõtja keskmisega (võimenduseta beeta 0,52; võimenduseta, rahaga korrigeeritud beeta 0,6) ning et see on konservatiivsem kui Euroopa 147 inseneritööga tegeleva / ehitusettevõtja oma (võimenduseta beeta 0,66; võimenduseta, rahaga korrigeeritud beeta 0,78). Nende transpordiettevõtjate võla ja omakapitali suhe on 98,00 % (transport) ja 92,39 % (inseneritöö/ehitus). ([156]) Kui võla ja omakapitali suhe on 100 %, siis see tähendab, et äriühingul on võlakapitali sama palju kui omakapitali, seega on nii võla- kui ka omakapitali osakaal 50 %. Seepärast leiab komisjon, et 50 % moodustava võlakapitali ja 50 % moodustava omakapitali eeldamine on tüüpilise äriühingu rahastamisstruktuuri puhul mõistlik. 22 % maksumäär vastab Taanis kehtivale äriühingu tulumaksule (vastavalt Taani äriühingu tulumaksu seaduse artiklile 17).

([152]) Komisjoni 3. märtsi 2014. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 480/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta (ELT L 138, 13.5.2014, lk 5).

([153]) Aswath Damodarani andmearhiiv „Ratings, Spreads and Interest Coverage Ratios“ 1/2019.

([154]) Pablo Fernandez *et al*., 2019, *Market Risk Premium and Risk-Free Rate Used for 69 Countries in 2019: A Survey*. 2019. aasta veebruaris ja märtsis viisid teadlased ellu uuringu, mille käigus nad võtsid ühendust rahandus- ja majandusprofessoritega ning analüütikutega ja äriühingute juhtidega. 1836 vastuse põhjal esitasid teadlased kirjeldava statistika 69 riigi riskivabade intressimäärade ja riskipreemiate kohta.

([155]) Aswath Damodarani andmearhiiv „Risk Premiums for Other Markets“ 1/2019.

([156]) Aswath Damodarani andmearhiiv „Levered and Unlevered Betas by Industry“, jaanuar 2019.

(333) Peale selle lisab Taani projektipõhise riskipreemia 2 %. Et projektipõhist riskipreemiat põhjendada, viidatakse märkimisväärsele ebakindlusele projekti raames, näiteks ebakindlusele, mis on seotud Saksamaa lõpliku heakskiiduga kavale ning võib kaasa tuua olulise viivituse ja lisakulud, aga ka projektiga seotud mikro- ja makromajanduslikele riskidele, mida pole eelarveprognoosides arvesse võetud. 2 % on konservatiivne, kui võrrelda seda pakutud väärtusega 2018. aasta uuringus, mille esitasid Scandlines jt. Projektipõhist riskipreemiat tuleks aga hinnata koos ehituskulude puhvriga, mida kasutati riigiabimudelis, milles võetakse juba arvesse ülekulude riski ehitusetapis. Sellest lähtuvalt leiab komisjon, et 2 % projektipõhise riskipreemia kasutamine on mõistlik.

(334) Komisjon leiab, et kapitali kaalutud keskmise hinna komponendid, mida on kirjeldatud eelmistes põhjendustes, on mõistlikud, kui võtta arvesse projekti suurust, riske, ajastust ja tegevuse laadi.

(335) Viimane kapitali kaalutud keskmise hinna komponent, mida tuleb analüüsida, on riskivaba intressimäär. 2014. aasta teatises on riskivabaks intressimääraks kehtestatud 5 % (nominaalväärtuses). Oma ajakohastatud teatises tegid Taani ametiasutused alguses ettepaneku, et riskivaba intressimäär võiks põhineda rahandusministeeriumi ajakohastatud ametlikul prognoosil 2025. aasta Taani majanduse kohta (sealhulgas riigi rahanduse kohta) ([157]). Selle prognoosi kohaselt on 10-aastase riigivõlakirja eeldatav intressimäär 2019. aastal –0,1 % aastas, 2025. aastal 1,6 % ja 2040. aastal 4,5 %. See vastab finantsmudeli koguperioodil fikseeritud nominaalmäärale umbes 3,5 % aastas. Taani ametiasutused leidsid, et see eeldus on kõige objektiivsem prognoos Taanis kättesaadavate tulevaste intressimäärade kohta ning et see on seega usaldusväärne võrdlusalus. Samuti väitsid nad, et Femern A/S ei saa praktikas võtta laene ega riigilaene korraga kogu oma rahastamisvajaduse katmiseks ning seega pole võimalik kasutada kehtivat turuintressimäära pika perioodi kohta, mil Femern A/S sageli laene võtab ja võlgu refinantseerib.

(336) Komisjon leiab aga, et kuigi intressimäärade suurus on ebakindel ja projekti ehitusperiood on suhteliselt pikk, paistab see riskivaba intressimäär olevat praegustes turutingimustes liiga kõrge. Praegused turuandmed näitavad, et Taani riigivõlakirjade praegune tootlus on väga väike ([158]).

(337) Nende mureküsimuste lahendamiseks esitasid Taani ametiasutused osana ajakohastatud teatisest alternatiivse mudeli, milles nad eeldasid, et nominaalne riskivaba intressimäär on 1,5 % (mudeli koguperioodi keskmine). See eeldus põhineb viidatud uuringul, mille tegid Pablo Fernandez *et al.* ([159]) Taani puhul saadi uuringu tulemusel 135 vastust, mis näitavad 2019. aastal keskmist riskivaba intressimäära 1,2 % aastas. Varasemate aastate tulemused olid 1,6 % 2018. aastal, 1,6 % 2017. aastal ja 1,3 % 2015. aastal (2016. aasta andmed polnud uuringus kättesaadavad). Peale selle väitsid Taani ametiasutused, et uuringus pole määratud kindlaks investeerimisperioodi, mida vastajad peaksid riskivaba intressimäära käsitlevale küsimusele vastamisel arvesse võtma; uuringus keskendutakse üksnes investeeringule hästi hajutatud omakapitali investeeringute portfellis. Seega väitsid Taani ametiasutused, et kõige tõenäolisemalt põhinevad vastused 5–10-aastasel lunastustähtajal. Taani ametiasutused kaaluvad seega varianti lisada uuringu põhjal saadud määrale 0,5 %, mis kajastab umbkaudset tootluse erinevust pikaajaliste (30-aastaste) võlakirjade puhul. See hinnanguline lisand põhineb kättesaadavatel andmetel Saksamaa riigivõlakirjade kohta. Taani ametiasutused väidavad, et vastavalt lunastustähtajale korrigeeritud keskmine on 1,7 % ja 1,5 % on seega konservatiivne eeldus.

(338) Pidades silmas praegusi turutingimusi, suhteliselt pikka ehitusperioodi ja eelkõige finantsmudeli üldist ajalist ulatust (kuni 2068. aastani ja seega enam kui 30 aastat), leiab komisjon, et alternatiivses mudelis kasutatud 1,5 % eeldus on mõistlik ja põhjendatud. Peale selle esitasid Scandlines jt kapitali kaalutud keskmise hinna arvutamise kohta kaks uuringut. Taani riskivaba intressimäära eeldus 1,5 % on kooskõlas kõige uuemas uuringus (2018. aasta veebruar, aga 2014. aasta andmete põhjal) esitatud hinnanguga 1,6 % ning oluliselt madalam kui 2014. aasta alguse uuringus esitatud 3,04 %.

(339) Selle põhjal on kapitali kaalutud keskmine hind 5,59 %. See on lähedal ettevõtja Scandlines jt pakutud vahemiku 5,68–6,71 % väiksematele väärtustele. ([160])

([157]) https://www.fm.dk/publikationer/2019/opdateret-2025-forloeb-okt-2019.

([158]) Taani keskpank esitab andmed riigivõlakirjade praegusest ja varasemast müügist saadud tulu kohta.

([159]) Pablo Fernandez *et al.*, 2019, *Market Risk Premium and Risk-Free Rate Used for 69 Countries in 2019: A Survey*. 2019. aasta veebruaris ja märtsis viisid teadlased ellu uuringu, mille käigus nad võtsid ühendust rahandus- ja majandusprofessoritega ning analüütikutega ja äriühingute juhtidega. 1836 vastuse põhjal esitasid teadlased kirjeldava statistika 69 riigi riskivabade intressimäärade ja riskipreemiate kohta.

([160]) Eeltoodud valemeid kasutades on omakapitali hind 1,5 % + 0,89 * 6 % + 2 % = 8,84 % ning võlakapitali hind on 1,5 % + 1,5 % = 3 %. Mõlema komponendi kaalumisel saadakse järgmine kapitali kaalutud keskmine hind: 50 % * 8,84 % + 50 % * 3 % * (1 – 22 %) = 5,59 %.

(340) Komisjon on seisukohal, et proportsionaalsuse analüüs, mis hõlmab rahastamispuudujäägi mudelit ja abisummat ning milles on aluseks võetud 3,5 % riskivaba intressimäär, ei põhine praegusi ja oodatavaid turutingimusi silmas pidades mõistlikel eeldustel ([161]). Seega saab üksnes Taani ametiasutuste ajakohastatud teatises esitatud alternatiivse rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli põhjal järeldada, et abi on proportsionaalne.

(341) Alternatiivse rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli põhjal on püsiühenduse rahastamispuudujääk 12 046 miljonit Taani krooni (1 615 miljonit eurot). Rahastamispuudujäägi ja rahastamiskõlblike kulude võrdlemisel saadud rahastamispuudujäägi suhtarv on 27,3 %.

(342) Abi brutotoetuseekvivalent hõlmab kapitalisüstidest, riigigarantiidest ja riigilaenudest saadud abi. Metoodika, mida Taani ametiasutused kasutasid garantiide abi elemendi arvutamiseks, põhines sarnasel lähenemisviisil nagu see, mis on sätestatud garantiiteatise punktis 4.2, milles on sätestatud, et kui turuhind pole kättesaadav, „tuleb abielement arvutada samal viisil nagu sooduslaenu toetusekvivalent, nimelt selle konkreetse turuintressimäära, mida kõnealune ettevõtja oleks ilma garantiita maksnud, ning riigigarantii abil saadud intressimäära vahena pärast kõigi garantiimaksete arvessevõtmist“. Abisumma arvutamisel ei eristanud Taani ametiasutused riigilaenudega seotud riigiabi väärtust ja riigigarantiidega seotud riigiabi väärtust. Ehitusseaduse kohaselt on need vastastikku asendatavad ja rahandusministril on kaalutlusõigus nende vahendite optimaalse kombinatsiooni üle otsustamisel. Iga-aastane preemia, mida Femern A/S peab riigile garanteeritud tagasimaksmata laenult maksma, on võrdne tagasimaksmata riigilaenu preemiaga. Seega arvutati riigigarantiidest ja riigilaenudest tulenevad abi elemendid samamoodi. Taani ametiasutused tegid kindlaks aastase abi elemendi, lahutades kapitali kaalutud keskmisest hinnast, mida turumajanduslik investor eeldatavalt nõuab (5,59 %), riskivaba intressimäära (1,5 %), mis on kohandatud preemiaga, mida Femern peab Taani riigile maksma, ning korrutades saadud tulemuse garanteeritud tagasimaksmata laenude ja tagasimaksmata riigilaenude summaga.

(343) Komisjon leiab, et praegusel juhul on asjakohane, et abi element vastab (preemiaga kohandatud) riskivaba intressimäära ja kapitali kaalutud keskmise hinna vahele. Tänu riigigarantiidele ja riigilaenudele peaks Femern maksma Taani riigiga samasugust määra, mis vastab Taani riskivabale intressimäärale. Seega on ettevõtja Femern A/S eeldatav tegelik rahastamiskulu riskivaba intressimäär, mida on kohandatud preemiaga. Ilma abita peaks Femern maksma kapitali kaalutud keskmist hinda, mis vastab omakapitali hinna ja võlakapitali hinna kaalutud keskmisele. Nende kahe määra vahe kajastab üldist eelist.

(344) Tavaliselt on omakapitali hind suurem kui võlakapitali hind ja projekti/ettevõtjat rahastatakse võlakapitali ja omakapitali kombinatsiooni kaudu. Seda võib pidada lisaeeliseks, et Femern saab rahastada oma projekti peaaegu täielikult võlakapitalist ilma olulise vajaduseta omakapitali järele. Üksnes võlakapitali hinnale tuginemine näitaks abisummat tegelikust väiksemana. Seega leiab komisjon, et riigilaenude ja riigigarantiide abi elemendi puhul on võetud arvesse kasu, mis tuleneb (peaaegu) üksnes võlapõhisest rahastamisest, tuginedes kapitali kaalutud keskmisele hinnale, mitte võlakapitali hinnale.

(345) Samuti leiab komisjon, et ehitusseaduse paragrahvi 4 lõige 4, milles on sätestatud, et Taani valitsus garanteerib ettevõtja Femern A/S muud finantskohustused seoses projekti kohase ehitustegevusega, ei hõlma lisaabi, sest ehituskulud on juba kaetud riigilaenude ja riigigarantiiga laenudega ning seega ei anta selle sättega ettevõtjale Femern A/S lisaeelist.

(346) Scandlines jt on seisukohal, et abi element on võrdne kogusummadega, mis on tegelikult riigilaenudega ja riigigarantiiga laenudega kaetud. Komisjon märgib, et see garantii abi elemendi kindlakstegemise viis on garantiiteatises ette nähtud üksnes erakorralistel asjaoludel ja olukorras, kus garantii antakse raskustes olevatele ettevõtjatele, kui tõenäosus, et laenusaaja pole võimeline laenu tagasi maksma, muutub eriti suureks. Komisjon leiab, et kõnealuse juhtumi puhul selliseid erakorralisi asjaolusid ei esine.

(347) Netovõlg on ettevõtja Femern A/S tegelik võlg. Tegelik võlg kajastab kogunenud rahasummat, mille ettevõtja on kulutanud kavandamise, ehitamise, intressimaksete, omakulude jne rahastamiseks ning millest on lahutatud sissemakstud omakapital ja saadud ELi toetus. Netovõlg koguneb ehitusetapis ja saavutab maksimumväärtuse eeldatavalt esimesel käitamisaastal. Käitamisetapis hakkab netovõlg tänu projekti vabadele rahavoogudele järk-järgult väheneda. Seda netovõlga kaetakse teatav arv aastaid riigilaenudega ja riigigarantiiga laenudega.

([161]) Kasutades aja jooksul muutuvat riskivaba intressimäära eeldust (keskmine 3,5 %), nagu pakutud, on kapitali kaalutud keskmine hind 4–8,3 %.

(348) Kuna üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise kohaselt peab garantiidena antav abi olema ajaliselt piiratud ning laenudena antava abi suhtes tuleb kohaldada tagasimakseperioodi, tagasid Taani ametiasutused alternatiivses mudelis, et Femern A/S ei võta riigilaene ja riigigarantiisid, mille kogusumma ületab 69,3 miljardit Taani krooni (9,3 miljardit eurot) (nominaalväärtuses). Sellele summale viitavad Taani ametiasutused kui „maksimaalsele garantiisummale". Need riigilaenud ja -garantiid piirduvad rangelt rahaliste vahenditega, mida vajatakse kavandamis- ja ehitusetapis tekkivate kulude katmiseks. See on ehitustegevuse netokogukulude rahastamiseks vajatava maksimaalse netovõla (st ilma ELi rahastamiseta) – nagu kirjeldatud eespool – ja likviidsusreservi summa. Likviidsusreserv on lühiajaline likviidsus, mille ettevõtja tagab tavaliselt pangahoiustena või lühiajaliste investeeringutena. Taani ametiasutused selgitasid, et selle likviidsusreservi eesmärk on tagada puhver erakorralise likviidsusvajaduse katmiseks, näiteks ehitusettevõtjatele maksmiseks, ning võimaldada võtta laenu aegsasti enne tegeliku likviidsusvajaduse tekkimist. Üks näide selle kohta on olemasoleva laenu refinantseerimine, mis toimub tavaliselt mõni nädal enne selle laenu tähtaega, et vähendada ettenägematute ebasoodsate turutingimuste riski.

(349) Alternatiivses rahastamispuudujäägi arvutamise mudelis piiravad Taani ametiasutused ajavahemikku, mil Taani rahandusminister võib anda ettevõtjale Femern A/S riigigarantiisid ja riigilaene. Samuti tagavad nad, et Femern A/S lõpetab kõik riigigarantiiga laenude lepingud ja maksab kõik riigilaenud tagasi hiljemalt 16 aastat pärast käitamisega alustamist. See tähendab, et riigigarantiid ja riigilaenud on ajaliselt piiratud. Igal juhul tagavad Taani ametiasutused, et garantiiperiood ei ületa tegelikku võla tagasimakseaega. Kui tegelik võla tagasimakseaeg on lühem kui 16 aastat, ei anta pärast tegeliku võla tagasimaksmist edasisi garantiisid.

(350) Kapitali kaalutud keskmist hinda diskontomäärana ([162]) kasutades saadud nüüdisväärtuses abi on võrdne 12 046 miljoni Taani krooni (1 615 miljonit eurot) suuruse rahastamispuudujäägiga. See hõlmab kapitalisüste ning riigigarantiiga laenude ja riigilaenudega seotud riigiabi. Alternatiivse mudeli puhul tuginetakse abisumma arvutamisel preemia suurendamisele 0,15 %-lt 2 %ni. Juba võetud laenude puhul on alternatiivses rahastamispuudujäägi arvutamise mudelis võetud arvesse asjaolu, et preemia piirdus 0,15 %ga.

(351) Seega võib põhimõtteliselt järeldada, et abi on proportsionaalne. Nagu aga juba eespool rõhutatud, tunneb komisjon muret, et see rahastamispuudujääk võib olla ülehinnatud, kuna abikõlblikule kulubaasile lisati ka väärtusega P99 reserveelarve (vt põhjendus 320). Seega kombineerivad Taani ametiasutused alternatiivses mudelis rahastamispuudujäägi eelneva arvutamise (koos sellega seotud maksimaalse garantiisummaga ja maksimaalse garantiiperioodiga) rahastamispuudujäägi uuesti arvutamisega hiljemalt viis aastat pärast käitamise algust, kui paistab, et 2,5 miljardi Taani krooni (0,3 miljardit eurot) suurust ehituskulude puhvrit ei vajata. Taani ametiasutused arvutavad rahastamispuudujäägi, maksimaalse garantiisumma ja maksimaalse garantiiperioodi uuesti. Seejärel vähendavad nad maksimaalset garantiisummat ja maksimaalset garantiiperioodi, kui ajakohastatud rahastamispuudujääk on eeldatust väiksem, tagades seeläbi, et abi kogusumma nüüdispuhasväärtus ei ületa rahastamispuudujääki. Taani ametiasutused esitasid simulatsiooni, milles ei vajata ehituskulude puhvrit üldse. Sel juhul väheneks maksimaalne võlasumma 66, 1 miljardi Taani kroonini (8,9 miljardit eurot) ja maksimaalne garantiiperiood piirduks 11 aastaga pärast käitamise alustamist. Igal juhul tagavad Taani ametiasutused, et riigigarantiid ja -laenud piirduvad rangelt rahaliste vahenditega, mida vajatakse kavandamis- ja ehitusetapis tekkivate tegelike kulude katmiseks. Ümberarvutuste tegemise aeg ei võimalda seega riigil käitamisperioodiga seotud kulusid subsideerida. See annab üksnes ajutise ajapuhvri, et võtta arvesse mistahes rahastamist, mis on siiski seotud ehitusetapiga, aga toimub vahetult pärast ehitusetapi lõppu. Taani ametiasutused esitavad need ajakohastatud arvutused komisjonile.

(352) Maksimaalne garantiiperiood ja garantiisumma on seega otseselt seotud rahastamispuudujäägi arvutamisega. Mida väiksem on rahastamispuudujääk, seda lühem on garantiiperiood ja/või seda väiksem garantiisumma ning seda varem peab Femern A/S avatud turul ilma riigigarantiide või riigilaenude toetuseta laenu võtma. Komisjon leiab, et asjakohasem on siduda garantiiperioodi ja garantiisumma piirang rahastamispuudujäägi piirangutega, mitte aastase rahavoo summaga, nagu soovitasid Scandlines jt. Aastane rahavoog on praktikas alati kõikuv, näiteks asendusinvesteeringute ja tsüklilise hoolduse tõttu, nii et igal juhul oleks vaja [teatavat] nüüdispuhasväärtuse arvutamist.

([162]) Garantiiteatise punktis 4.1 on sätestatud, et tulemuseks saadud aastased garantiiga antava toetuse rahalised väärtused tuleks viitemäära kasutades diskonteerida nende praeguse väärtuseni. Komisjoni teatises viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta (ELT C 14, 19.1.2008, lk 6) on täpsustatud, et viite- ja diskontomäärasid kohaldatakse turumäära indikaatorina. Teatises on arvutamisel aluseks võetud ühe aasta IBOR ning selgitatud, et marginaal sõltub ettevõtja krediidireitingust ja tagatisest, aga ka varasemate laenude andmetest. Samal ajal on teatises sätestatud, et komisjon võib kasutada teatud juhtudel lühemaid või pikemaid tähtaegu. Arvestades projekti pikaajalisust ja asjaolu, et aastased garantiiga antava toetuse rahalised väärtused põhinevad kapitali kaalutud keskmise hinna ja riskivaba intressimäära vahel, leiab komisjon, et praegusel juhul on asjakohane kasutada kapitali kaalutud keskmist hinda diskontomäärana.

Abimeede hõlmab ühtlasi hulka laene, millel kõigil on üldise maksimaalse garantiiperioodi piires eraldi tähtajad. Seepärast on võimalik, et teatud hetkel on ettevõtjal riigilaenud ja riigigarantiid koos turutingimustele vastavate laenudega. Igal juhul ei leia komisjon, et rahastamispuudujääki ületav abi on proportsionaalne.

(353) Samuti leiab komisjon, et riigigarantiide ja riigilaenude valimine peamiseks vahendiks on positiivne näitaja abi proportsionaalsuse ja asjakohasuse kohta ning et seda eelistatakse ühekordse makse tegemisele. Nagu osutatud üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 36, „kui probleem, mille leevendamiseks abi antakse, on vähene juurdepääs rahastamisele, peaksid liikmesriigid üldiselt andma abi pigem likviidsustoetusena (nt laen või garantii)". Komisjon leiab, et Taani rahastamismudel on selle põhimõttega kooskõlas. Garantiimeede on tõhus vahend tagamaks, et Femern A/S ei saa ülemäärast hüvitist, sest see võimaldab ettevõtjal Femern A/S üksnes hoida oma kapitalikulud sobival tasemel, et projekt oleks võimalik rahastamispuudujääki kattes ellu viia. Taani ametiasutused vaatasid läbi ka 2014. aasta teatise ning annavad iga aasta aru ettevõtja Femern A/S võla tagasimaksmise edenemise kohta.

(354) Eeltoodu põhjal ning võttes lisaks kavandamis- ja ehitusseadustele arvesse ajakohastatud teatises esitatud alternatiivset rahastamispuudujäägi arvutamise mudelit, järeldab komisjon, et riigigarantiisid ja riigilaene võib pidada kestuse ja summa poolest piiratuks. Ajakohastatud teatises esitatud alternatiivse rahastamispuudujäägi arvutamise mudeli põhjal järeldab komisjon ka seda, et abisumma ei ületa abi saava projekti piisavat kasumlikkust tagavat miinimumi.

6.4.5. *Põhjendamatute konkurentsimoonutuste ärahoidmine ja tasakaalustatuse kriteerium*

(355) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 40 on sätestatud, et „[l]iikmesriik peab esitama tõendid selle kohta, et kavandatav abimeede on projekti eesmärgi saavutamiseks asjakohane poliitikavahend. Abimeedet ei peeta asjakohaseks, kui muud vähem moonutavad poliitika- või abivahendid võimaldavad saavutada sama tulemust".

(356) Taani ametiasutused märkisid, et kuna probleem, mille leevendamiseks projekti puhul abi antakse, on vähene juurdepääs rahastamisele, on likviidsustoetusena (nt laen või garantii) antav abi asjakohane poliitikavahend. Ajakohastatud teatise kohaselt piirduvad riigigarantiid ja -laenud rangelt rahaliste vahenditega, mida vajatakse kavandamis- ja ehitusetapis tekkivate tegelike kulude katmiseks. Puudub risk, et garantiisid/laene on võimalik kasutada muude, rahastamiskõlbmatute kulude/toimingute subsideerimiseks. Seepärast leiab komisjon, et valitud rahalise toetuse mehhanism on asjakohane poliitikavahend.

(357) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 41 on sätestatud: „Et abi oleks siseturuga kokkusobiv, peab abimeetme negatiivne mõju konkurentsile ja liikmesriikidevahelisele kaubandusele olema piiratud ning väiksem kui positiivne mõju üleeuroopalist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele„ Punktis 42 on sätestatud, et abimeetme negatiivse mõju hindamisel keskendub komisjon oma analüüsis tõenäolisele mõjule, mida abi võib avaldada ettevõtjate konkurentsile asjaomastel tooteturgudel, sealhulgas eelmise või järgmise etapi turgudel, ning liigse tootmisvõimsuse ohule. Punktis 43 on sätestatud, et "[k]omisjon hindab turulepääsu piiramise ja turgu valitseva seisundi tekkimise ohtu […]. Taristu ehitamist hõlmavad projektid peavad tagama taristule avatud ja mittediskrimineeriva juurdepääsu ning mittediskrimineeriva hinnastamise".

(358) Sellest tulenevalt peaks komisjon põhjendamatute konkurentsimoonutuste ärahoidmise ja tasakaalustatuse kriteeriumi hindamise eesmärgil keskenduma abi kahjuliku mõju hindamisel konkurentsi moonutamisele ja mõjule liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

(359) Püsiühendus on osa laiemast kavast püsiühenduse mõlemas otsas elavate inimeste liikuvuse, edasise integratsiooni ja kultuurivahetuse edendamiseks ning Põhjamaade ja Kesk-Euroopa vahelise ühenduse parandamiseks nii reisijateveo kui ka maantee- ja raudteeveo seisukohast. Seda oodatavat kasu on Euroopa tasandil tunnistatud Fehmarni väina püsiühenduse projekti lisamisega TEN-T prioriteetsete projektide nimekirja. Selles kontekstis avaldab Fehmarni väina püsiühenduse projekt piirkonnas positiivset mõju ka mitmele majandussektorile, mõjutades näiteks bensiinijaamu, jaekaubandust, restorane, hotelle, lõbustusparke, raudtee- ja bussitransporti. Nagu tunnistatud Euroopa ühendamise rahastu programmis, parandab püsiühendus raudteeveo kättesaadavust, tuues kaasa kauba- ja reisijateveo ülemineku maanteedelt raudteedele.

(360) Püsiühenduse avamisel on aga kahjulik mõju parvlaevaettevõtjatele, kes teenindavad Rødby-Puttgardeni liini ja muid piirkonna parvlaevaliine. Parvlaevateenuse pakkumise vähenemisel võib olla ka asjaomastele sadamatele kahjulik mõju liiklusmahu ja tulu poolest. Nagu tunnistatud ja arvesse võetud sotsiaal-majanduslikes uuringutes, kaasneb püsiühendusega risk, et parvlaevateenuste osutamine Rødby-Puttgardeni liinil lausa lõpeb pärast püsiühenduse avamist. Komisjon leiab, et ettevõtja Femern A/S võime parvlaevateenuste osutamist mõjutada on üsna piiratud, kuna riigiabi piirdub kavandamis- ja ehitusetapis tekkivate kulude katmiseks vajaliku rahastamisega, mille ülempiir on kooskõlas rahastamispuudujäägiga. Peale selle määrab Taani transpordiminister kindlaks teemaksud ja raudteetasud, mida püsiühenduse maantee- ja raudteeühenduse kasutajatelt kogutakse. Isegi kui ettevõtjal Femern A/S on teatav võime allahindluskavade kaudu hinnataset mõjutada, peab ta lähtuma vajadusest tagada piisavad tulud, sest riigiabi piirdub püsiühenduse kavandamise ja ehitamise osalise rahastamisega rahastamispuudujäägi piires. Teisisõnu peab Femern A/S tagama, et tema tulu on piisavalt suur, et maksta tagasi kavandamise ja ehitamise kogukulude katmiseks võetud laenud ja katta tegevuskulud. Seepärast leiab komisjon, et peamine mõju parvlaevateenustele tuleneb ainuüksi püsiühenduse ehitamise otsusest, millega pakutakse alternatiivi olemasolevatele transpordiliikidele. Selle taristu ja asjaomase tehnilise lahenduse valimise üle otsustasid avaliku sektori asutused. Seega ei ole komisjonil asjakohane hinnata, kas juurdepääsu Puttgardenile – kui see üldse on osa püsiühendusest – vähendatakse, nagu väidab Scandlines. Taani ametiasutuste otsust mitte toetada ettevõtja Scandlines projektiettepanekut tuleks käsitleda laiemalt liikuvuskava ja liikuvusvalikute kontekstis ning see pole seega tasakaalustatuse kriteeriumi hindamisel asjakohane. Mõju parvlaevateenustele ja seotud turgudele kuulub seega lahutamatult selliste projektide juurde, mille abil riigid soovivad pakkuda kiiremat ja mugavamat alternatiivi parvlaevateenustele. Komisjon viitab ka Taani ametiasutuste märkusele, et raudteeliinide kavandamine Taani poolel ja maanteede prioriteediks seadmine Saksamaa poolel on avaliku sektori asutuste ülesanded – nende üle otsustavad vastavalt Taani ja Saksamaa, mitte Femern A/S.

(361) Scandlines jt väitsid ühtlasi, et püsiühendusega kaasneks juba küllastunud turul palju täiendavat läbilaskevõimet. Komisjon leiab, et olemasolevatele teenustele sellise alternatiivi loomist, mis on teistsugune ja mida Taani ametiasutused peavad paremaks, ei saa pidada samaväärseks läbilaskevõime lisamisega küllastunud turul.

(362) Seoses turgu valitseva seisundi tekkimise riskiga ja üldise mõjuga konkurentsile ei saa välistada, et Femern A/S saaks teatavate Fehmarni väinal osutatavate veoteenuste puhul turgu valitseva seisundi. Tuleks aga märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ([163]) ei ole turgu valitsev seisund iseenesest liidu õigusega vastuolus. Õigupoolest on ettevõtjal Scandlines praegu Rødby ja Puttgardeni vahelisel marsruudil *de facto* monopol. Eeldades ettevõtja Scandlines väidetele tuginedes, et parvlaevateenuste pakkumisega jätkatakse pärast püsiühenduse avamist, lõhub püsiühendus tegelikult selle monopoli ja toob turule rohkem konkurentsi.

(363) Komisjon märgib ühtlasi, et püsiühendus ei tekita turulepääsu piiramise riski, ka mitte eelnevatel või järgnevatel turgudel, sest see on kõigile kasutajatele avatud võrdselt ja mittediskrimineerivalt. Hinnastamisstruktuur on mittediskrimineeriv ja läbipaistev ning raskete kaubaveokite puhul eurovinjeti direktiivi kohaldatavate eeskirjadega kooskõlas ([164]). Vastavalt Taani ametiasutuste esitatud teabele määratakse raudteetasud kindlaks vastavalt kohaldatavatele ELi õigusaktidele ([165]). Eeldatavalt on maanteeühenduse kasutustasud kooskõlas parvlaevaettevõtjate võetavate tasudega, nagu eeldatud 2016. aasta finantsmudelis.

(364) Nagu kinnitas ka Üldkohus oma 13. detsembri 2018. aasta otsustes, on küll mõistlik järeldada, et projekt, mis hõlmab sellise taristu ehitamist, mis pakub alternatiivi olemasolevatele transpordiliikidele, hõlmab riski, et nende transpordiliikide kasutamine väheneb oluliselt või et need isegi kaovad, aga on selge, et püsiühendus pakub lahendust, millel on kokkuvõttes positiivsed tulemused. Komisjonil ei ole õigust kahelda Taani ametiasutuste tehtud otsuses.

(365) Eeltoodut arvesse võttes leiab komisjon, et abil, mida piirati ja vähendati ajakohastatud teatises vastusena algatamisotsuses väljendatud kahtlustele, on konkurentsile ja kaubandusele üksnes piiratud kahjulik mõju, mille kaalub üles positiivne mõju üleeuroopalist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele.

([163]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 9. november 1983, Michelin *vs.* komisjon, 322/81, ECLI:EU:C:1983:313, punkt 57; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. veebruar 2011, Konkurrensverket *v* TeliaSonera Sverige, C-52/09, ECLI:EU:C:2011:83, punkt 24.

([164]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 1999. aasta direktiiv 1999/62/EÜ raskete kaubaveokite maksustamise kohta teatavate infrastruktuuride kasutamise eest (EÜT L 187, 20.7.1999, lk 42).

([165]) Direktiiv 2012/34/EL.

(366) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise sõnastusest ilmneb, et ei ole vaja võtta arvesse võimalikke negatiivseid elemente, mis pole seotud konkurentsi moonutamisega ja mõjuga liikmesriikidevahelisele kaubandusele, ega tasakaalustatuse kriteeriumi hindamise käigus konkreetselt keskkonnamõju hinnata, nagu soovitas NABU. Üldkohus kinnitas, et „Ehkki keskkonnakaitset tuleb pidada liidu poliitika määratlemise ja rakendamise osaks, ei ole see rangelt võttes üks osa sellest siseturust […]. Seetõttu ei pidanud komisjon kõnealuste meetmete negatiivse mõju tuvastamise käigus arvesse võtma seda, millises ulatuses on kõnealused meetmed [keskkonnakaitse] põhimõtte saavutamiseks ebasoodsad“ ([166]).

(367) Igal juhul on riigi ametiasutused projekti keskkonnamõju nõuetekohaselt arvesse võtnud ja leevendanud ning leiti, et kohaldatava liidu ja rahvusvahelise õiguse kohaselt ei takista keskkonnamõju projekti elluviimist. Püsiühendust käsitlevate otsuste tegemisel võitsid Taani ametiasutused projekti keskkonnamõju nõuetekohaselt arvesse. Taanis ellu viidud terviklikku ja põhjalikku keskkonnamõju hindamist on üksikasjalikult kirjeldatud ehitusseaduse ettevalmistavates märkustes. Neis ettevalmistavates märkustes ja ka Fehmarni väina lepingus (mille sätted on kohaldatavad nii Taanis kui ka Saksamaal) on selgelt märgitud, et Fehmarni väina püsiühenduse ettevalmistamisel, ehitamisel ja käitamisel tuleb tugineda liidu ja liikmesriigi õiguse kohastele nõuetele. Kavandamisseaduse põhjal oli transpordiministril pärast läbirääkimisi keskkonnaministriga õigus koostada ehitusprojekti kohta keskkonnamõju hindamise aruanded, sealhulgas viia ellu konsultatsioone ja ehitusprojekti keskkonnamõju muid vajalikke hindamisi. Sellesse kaasati keskkonnaministeerium, asjakohased ametiasutused, äriühingud ja omavalitsusüksused ning keskkonnamõju hindamise aruanded jne koostati kooskõlas keskkonnamõju hindamise direktiiviga.

(368) Järelikult on projekti puhul alati lähtutud sellest, et ettevalmistamisel, ehitamisel ja käitamisel tuleks vältida kahjulikku mõju loodusele ja keskkonnale ning et märkimisväärset kahjulikku mõju, eelkõige Euroopa Natura 2000 võrgustikule, vähendatakse nõuetekohaselt. Seepärast leiab komisjon, et isegi kui tasakaalustatuse kriteeriumi hindamisel oleks pidanud keskkonnaaspekte arvesse võtma, ei viidanud miski sellele, et püsiühenduse väidetav kahjulik mõju keskkonnale oleks olnud nii suur, et see võiks muuta tasakaalustatuse kriteeriumi hindamise tulemust.

(369) Komisjon järeldab, et abimeetme negatiivne mõju konkurentsile ja liikmesriikidevahelisele kaubandusele on piiratud ning väiksem kui positiivne mõju üleeuroopalist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele.

6.4.6. *Riigigarantiidega seotud konkreetne kokkusobivustingimus – garantiide kasutamise tingimused*

(370) Garantiiteatise punktis 5.3 on sätestatud, et „[k]omisjon kiidab garantii heaks ainult juhul, kui selle kasutamine on lepingu kohaselt seotud konkreetsete tingimustega, mis võivad ulatuda abi saava ettevõtja pankroti kohustusliku väljakuulutamiseni või muu samalaadse menetluseni. Pooled peavad kõnealustes tingimustes kokku leppima garantii andmise ajal. Juhul, kui liikmesriik soovib garantiid kasutada muudel kui tagatise andmise ajal kokkulepitud esialgsetel tingimustel, käsitleb komisjon garantii kasutamist uue abina, millest tuleb teatada asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaselt“.

(371) Ehitusseaduse paragrahvi 4 lõike 2 kohaselt on rahandusministril õigus anda riigigarantiisid, mis katavad ettevõtja Femern A/S kohustused seoses laenudega ja muude finantsinstrumentidega püsiühenduse rahastamise jaoks. Sellise garantii kasutamise tingimused ei ole ehitusseaduses reguleeritud. Vastusena algatamisotsuses väljendatud kahtlustele vaatasid Taani ametiasutused 2014. aasta teatise läbi, tagamaks, et kõigi ([167]) ettevõtjale Femern A/S antud riigigarantiide puhul kehtivad nende kasutamise miinimumtingimused:

a) Femern A/S pole tavapärasel tähtpäeval nõuetekohaselt tasunud garanteeritud lepingu kohaselt tasumisele kuuluvat summat;

b) laenuandja peab garantii andjat kirjalikult teavitama, nagu asjaomase garantii puhul sätestatud;

c) garantii andjat ei tohi teavitada enne, kui kõik garanteeritud lepingu kohased parandusmeetmete võtmise tähtajad on möödunud;

d) laenuandjal pole õigust anda ettevõtjale Femern A/S garanteeritud lepingu kohase kohustuse täitmiseks ajapikendust;

e) alates teavituse saamisest on garantii andjal garanteeritud lepingu kohase summa maksmiseks aega vähemalt neli pangapäeva.

(372) Nagu juba märgitud algatamisotsuse punktis 203 ja seoses mittefinantskohustusi katvate riigigarantiidega, mis on ette nähtud ehitusseaduse paragrahvi 4 lõikes 4, märkisid Taani ametiasutused, et sellise garantii kasutamise tingimused põhinevad garantii tõlgendamisel vastavalt Taani õiguse üldpõhimõtetele. Taani ametiasutused esitasid selles küsimuses veel selgitusi. Garantiisid käsitlevates Taani õigusnormides on eristatud mõisteid *simpel kaution* ja

([166]) Kohtuotsus, Üldkohus, 12. juuli 2018, Austria Vabariik *vs.* komisjon, T-356/15, ECLI:EU:T:2018:439, punkt 516 ja selles viidatud Castelnou kohtuasjas tehtud otsus: kohtuotsus, Üldkohus, 3. detsember 2014, Castelnou Energía *vs.* komisjon, T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, punktid 189–191.

([167]) Ka olemasolevatel garantiidel on võrreldavad kasutamise miinimumtingimused.

elvskyldnerkaution. Simpel kaution tähendab, et garantii saaja peab tõendama garantii andjale, et võlgnik pole võimeline oma maksekohustusi täitma. Tavaliselt eeldab see, et i) täitmisele pööramisel (st üritades pöörata täitmisele nõuet võlgniku varade vastu) on tuvastatud, et võlgnik pole võimeline oma maksekohustusi õigel ajal täitma, või ii) et võlgniku suhtes on algatatud pankroti- või maksejõuetusmenetlus. *Selvskyldnerkaution* tähendab, et garantii saaja võib nõuda garantii andjalt maksmist, kui võlgnik pole õigel ajal makset teinud. Vastavalt Taani kohtupraktikale garantiide kohta tõlgendatakse garantiid tavaliselt kui *simpel kaution*'it, välja arvatud juhul, kui on selge alus selle tõlgendamiseks *selvskyldnerkaution*'ina. Seega juhul, kui garantiid pole selgelt kirjeldatud *selvskyldnerkaution*'ina, peab garantii saaja tõendama garantii andjale, et võlgnik pole võimeline oma maksekohustusi õigel ajal täitma. Seoses paragrahvi 4 lõikes 4 sätestatuga tähendab see, et kuna ehitus- ja käitamisseaduses pole sätestatud, et garantii kasutamise tingimused määratakse konkreetsel juhul kindlaks näiteks ministri määrustes või iga juhtumi suhtes kohaldatavates konkreetsetes lepingutes, käsitatakse paragrahvi 4 lõike 4 kohast riigigarantiid vaikimisi *simpel kaution*'ina. Seega peab garantii saaja tõendama, et Femern A/S pole võimeline oma maksekohustusi õigel ajal täitma (nagu kirjeldatud eespool), enne kui garantiid on võimalik kasutada. Sellest lähtuvalt leiab komisjon, et sellise garantii kasutamine on lepingu kohaselt seotud konkreetsete tingimustega.

(373) Kuigi komisjoni ei teavitatud abi andmise ajal täpsetest garantii kasutamise tingimustest, leiab komisjon, et ta võib garantiid garantiiteatise punkti 5.3 silmas pidades heaks kiita.

6.4.7. *Läbipaistvus*

(374) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punkti 45 kohaselt peavad liikmesriigid tagama vähemalt järgmise teabe avaldamise ülevaatlikul riigi või piirkondliku tasandi veebisaidil: abimeetme ja selle rakendussätete tekst või link sellele; abi andva(te) asutus(t)e nimi (nimed); abisaaja nimi, abi vorm ja summa, abi andmise kuupäev, ettevõtja liik (VKE/suurettevõtja); piirkond, kus abisaaja asub (NUTS II tasandil), ja peamine majandussektor, milles abi saav ettevõtja tegutseb (NACE rühma tasandil). Taani ametiasutused on võtnud kohustuse seda nõuet täita.

6.4.8. *Aruandekohustus*

(375) Üleeuroopalise tähtsusega projektide teatise punktis 49 on sätestatud, et „[p]rojekti käigus tuleb esitada korrapäraselt aruandeid". Sellega seoses on Taani ametiasutused võtnud kohustuse esitada aastaaruandeid, mis sisaldavad arvnäitajaid võla muutumise kohta. Seega leiab komisjon, et see tingimus on täidetud.

7. **JÄRELDUS**

(376) Komisjon järeldab, et kapitalisüstid, kavandamis- ja ehituskulude rahastamiseks võetud laenude riigigarantiid ning kavandamis- ja ehituskulude rahastamiseks võetud riigilaenud kujutavad endast riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Komisjon järeldab, et meetmed, mis on seotud kulumiga, kahjumi maksustusliku edasikandmisega, ühise maksustamiskorraga, raudteetasudega ja riigivara tasuta kasutamisega, ei kujuta endast ettevõtjale Femern A/S antud riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Komisjon järeldab, et võttes arvesse ajakohastatud teatist, ei kujuta tuletisinstrumentide garantiid endast ettevõtjale Femern A/S antud riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(377) Komisjon järeldab, et ettevõtja Femern A/S kasuks võetud teatatud meetmed, mis seisnevad 510 miljoni Taani krooni (68,4 miljonit eurot) suuruses kapitalisüstis ning kokku 69,3 miljardi Taani krooni (9,3 miljardit eurot) väärtuses riigilaenudes ja laenude riigigarantiides, mis lõpetatakse hiljemalt 16 aastat pärast käitamise algust, vastavad üleeuroopalise tähtsusega projektide teatises sätestatud tingimustele ja seega võib neid pidada aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti b tähenduses siseturuga kokkusobivaks. Riigigarantiiga võlgade ja riigilaenude iga-aastast preemiat, mida Femern A/S peab Taani riigile maksma, suurendatakse 0,15 %-lt 2 %ni. Taani ametiasutused kohustuvad esitama komisjonile hiljemalt viis aastat pärast püsiühenduse käitamise algust (praegu on eeldatav algus 2033. aastal) ajakohastatud alternatiivse rahastamispuudujääki arvutamise mudeli (mis põhineb eeldusel, et keskmine riskivaba intressimäär on 1,5 %). Selles ajakohastatud mudelis vähendatakse ehituskulude puhvrit, kui paistab, et tegelikud ehituskulud on eeldatust väiksemad. Maksimaalset garantiisummat ja maksimaalset garantiiperioodi vähendatakse vastavalt, tagades, et abi brutotoetusekvivalent ei ületa ajakohastatud rahastamispuudujääki.

(378) Taani ametiasutused nõustusid erandkorras loobuma aluslepingu artikliga 342 ja nõukogu määruse nr 1/1958 ([168]) artikliga 3 neile antud õigustest ning lubama käesoleva otsuse vastu võtta ja selle aluslepingu artikli 297 kohaselt teatavaks teha inglise keeles.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Meetmed, mis on seotud kulumiga, kahjumi maksustusliku edasikandmisega, ühise maksustamiskorraga, raudteetasudega ja riigivara tasuta kasutamisega, ning tuletisinstrumentide riigigarantiid ei kujuta endast ettevõtjale Femern A/S antud riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 2

Meetmed, mis seisnevad ettevõtjale Femern A/S antud kapitalisüstides ning riigilaenudes ja riigigarantiides, mida Taani rakendas vähemalt osaliselt ebaseaduslikult, kujutavad endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Pärast nende meetmete muutmist, nagu kirjeldatud ajakohastatud teatises, on need Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b kohaselt siseturuga kokkusobivad.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Taani Kuningriigile.

Brüssel, 20. märts 2020

Komisjoni nimel
juhtiv asepresident
Margrethe VESTAGER

([168]) EMÜ nõukogu: määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 17, 6.10.1958, lk 385).